

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД 2017. – 2026.

28.март 2017.година, Нови Град

I САДРЖАЈ

II Увод.....	4
III Методологија креирања стратегије локалног развоја.....	4
IV Стратешка платформа.....	5
IV.1. Социо-економска анализа.....	5
IV.1.1. Географски положај и природне карактеристике.....	5
IV.1.2. Демографске карактеристике.....	6
IV.1.3. Преглед стања и кретања у локалној економији.....	9
IV.1.4. Преглед стања и кретања на тржишту рада.....	23
IV.1.6. Јавна инфраструктура и јавне услуге.....	36
IV.1.7. Стање животне средине.....	41
IV.1.8. Стање просторно-планске документације.....	48
IV.1.9. Буџет општине.....	49
IV.2. Стратешко фокусирање.....	55
IV.2.1. SWOT анализа.....	55
IV.2.2. Стратешки фокуси.....	57
IV.3. Визија и стратешки циљеви развоја.....	58
V Секторски развојни планови.....	60
V.1. Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова.....	60
V.2. План локалног економског развоја.....	61
V.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима.....	62
V.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа.....	63
V.2.3. Иницијативе међуопштинске сарадње.....	64
V.2.4. Програми, пројекти и мјере.....	64
V.3. План друштвеног развоја.....	65
V.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима.....	66
V.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа.....	66
V.3.3. Иницијативе међуопштинске сарадње.....	67
V.3.4. Програми, пројекти и мјере.....	67
V.4. План заштите животне средине.....	69
V.4.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима.....	69
V.4.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа.....	70
V.4.3. Иницијативе међуопштинске сарадње.....	70
V.3.4. Програми, пројекти и мјере.....	71

VI. Оперативни дио	73
VI.1. План имплементације стратешких пројеката и мјера за 3 године (1+2)	73
IV.2. План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије	103

II Увод

Стратегија развоја општине Нови Град од 2017. до 2026. године представља кључни стратешко-плански документ којим се усмјерава развој локалне заједнице у три најважнија аспекта: економском, друштвеном и аспекту животне средине. Она је системски инструмент за проактивно и одговорно управљање локалним развојем и представља обједињени, финални резултат фазе планирања, с једне стране, и главно полазиште за фазу имплементације, с друге стране. У њој се дефинишу стратешки фокуси и циљеви развоја за наредних 10 година, те одређују циљеви и планирају пројекти и мјере за њихово остваривање у три кључна сектора: економском развоју, друштвеном развоју и заштити животне средине.

Стратегија развоја од 2017. до 2026. године се ради у оквиру Пројекта „Локални интегрисани развој“ (ЛИР), који примарно финансира Европска унија (ЕУ), а суфинансира и проводи Развојног програма Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ). У изради документа водећу улогу има Општински развојни тим, који укључује представнике више сектора (економски, друштвени и животна средина) и више различитих друштвених актера (локална управа и јавне институције, невладин и приватни сектор).

III Методологија креирања стратегије локалног развоја

При изради Стратегије развоја општине Нови Град користи се методологија за планирање интегрисаног локалног развоја (МиПРО), која је препоручена општинама и градовима од стране Владе Републике Српске и Савеза општина и градова РС.

Ова методологија се заснива на два основна принципа: одрживости и социјалне укључености, промовишући модел развоја који комбинује економски просперитет са социјалном укљученошћу без прекомјерног искориштавања природних ресурса. Одрживост као принцип интегрише економски и аспект животне средине, док принцип социјалне укључености подразумијева једнаке шансе за све и правичност у смислу идентификовања потреба и интереса маргинализованих и социјално осјетљивих група становништва.

Главне карактеристике методологије су интегрисани приступ и обезбјеђивање учешћа заједнице у креирању и ревизији стратегије. Интегрисани приступ се остварује хоризонтално, усклађивањем циљева и интервенција у секторима економског развоја, друштвеног развоја и животне средине, али и вертикално, усклађивањем са стратешким документима виших нивоа. Осим кроз рад општинског развојног тима, учешће заједнице се обезбјеђује кроз рад секторских група, које имају кључну улогу у ревизији секторских развојних планова, и шире локално развојно партнерство, које разматра стратешку оријентацију општине и нацрт стратегије развоја, када се документ комплетира.

Процес израде стратегије развоја одвија се у периоду мај-октобар 2016. године и обухвата низ састанака, углавном радионичког типа, општинског развојног тима и секторских група, уз шире консултације у оквиру локалног развојног партнерства.

Стратегију развоја су припремили општински развојни тим (ОРТ) и секторске групе, којима је стручну помоћ и подршку у изради пружала Еда – Агенција за развој предузећа из Бањалуке. Нацрт стратегије развоја је усвојен од стране Партнерства за развој општине.

IV Стратешка платформа

IV.1. Социо-економска анализа

IV.1.1. Географски положај и природне карактеристике

IV.1.1.1. Кључне историјске чињенице

Трагови праисторијске епохе на новском подручју су видљиви на подручјима археолошких ископавања некрополе Мекота у Горњим Раканима. Половином првог миленија старе ере дошло је до стварања свеза илирских и панонских племена. Међутим, око 230. године старе ере Римљани су досегли за овим крајевима и савез индигених племена је морао признати римску супремацију.

У Новском Поуњу су Римљани оставили многобројне трагове својих војних логора, остатке водовода, храмова, цркава и некропола, те стамбених агломерација. Уочивши саобраћајну важност ријечних токова, Римљани су врло рано развили транспорт разних роба на ријекама Уни и Сани, који се одржао до изградње жељезничких пруга крајем прошлог вијека.

Илирска племена нису се мирила са римском власти. Између 12. и 9. година старе ере, римски војсковођа Германик уз велике жртве разара мезејске утврде у долини Сане и Јапре. Римски писци свједоче херојском отпору цјелокупног становништва, укључујући и жене. Подјелом Римског царства 395. године, Новско Поуње припало је Западном Римском царству.

Послије пропасти Римског царства, долази до велике конфузије и честих измјена владајућих режима. У таквој ситуацији у 7. вијеку долази до насељавања словенских племена на овај простор и њиховог одолијевања Аварима, Византијцима, Францима и Угрима. Напосљетку, овај крај пада под власт Угара.

1512. Турци освајају Благај-град и почиње период турске владавине. Након освајања Новиграда и Костајнице, Турци успостављају мостобран на Уни и улажу велике напоре да поново оспособе новску тврђаву. 1561. у њу стављају бројну посаду, која је имала функцију у омогућавању даљњих турских напредовања ка западу. Наредни период обиљежава близина границе између Турске и Угарске, што је узроковало циклично смјењивање ратова и примирја, за вријеме којих би долазило до бескрајних пограничних инцидената и четовања самовољних локалних команданата. Крајем 18. вијека долази до погоршања стабилности и слабљења улоге Порте и дизања сељачких буна 1836, 1858 и 1875. Задњи устанак је искористила и Аустро-Угарска да запосједне Нови Град и БиХ.

1878. аустро-угарске трупе улазе у Нови Град. Пруга Добрљин-Бањалука се спаја са Сиском у функцији експлоатације дрвних и рудних богатстава. Уз трасу пруге се 1892. гради највећа пилана на Балкану, а нешто касније рудник мрког угља у Љешљанима. Аустро-угарске власти до темеља руше новску тврђаву.

1918. Нови Град улази у састав Краљевине СХС, потом Краљевине Југославије. Завршава се пруга Нови Град – Бихаћ, гради творница гипса у Благају, термоелектрана 1930. године, а градска обалоутврда - Кеј 1937.

У Другом свјетском рату је Нови Град био под контролом НДХ. Становништво, посебно српско, доживљава велике губитке. Нови Град је ослобођен 1. маја 1945.

IV.1.1.2. Географско – комуникацијске карактеристике, природне одлике и ресурси

Општина Нови Град је смјештена на граници са Републиком Хрватском (путнички прелаз), у сјеверозападном дијелу Босне и Херцеговине, односно Републике Српске. Окружује је са пет општина/градова Републике Српске: Приједор, Козарска Дубица, Оштра Лука, Крупа на Уни и Костајница, те општина Босанска Крупа – Федерација БиХ. Општина заузима површину од 469,4 km² и у свом саставу има 48 насеља.

Простор општине је везан за средњи и доњи ток ријеке Уне и доњи ток ријеке Сане. Општина је, долином Уне и Сане, жељезничким и друмским саобраћајем повезана са ширим дијелом јужног балканског полуострва.

Општина располаже значајним налазиштима мрког угља у Љешљанском угљеносном базену чије резерве се процјењују на преко 22 милиона тона, лежиштима бентонита (6,5 милиона тона), те гипса у Дервишима и Петковцу, као и доломита у Блатни. Укупно прорачунате резерве гипса у руднику Петковац и Дервиши су 12,7 милиона тона. Потенцијалне резерве износе 15 милиона тона. Укупно прорачунате резерве доломита на основу истраженог терена у руднику доломита у Блатни износе 54,5 милиона тона. Потенцијалне резерве износе 50 милиона тона. Доказане резерве кварцног пијеска налазе се на потезу Сводна-Брезичани и износе неколико милиона тона. Осим у стакларској индустрији, кварцни пијесак користи се у цементној индустрији, металургији, ливаоницама и слично. На основу истраживања процијењене резерве барита (степен истражености резерви 25%) износе милион тона што заједно са категорисаним резервама чини количину од 1,4 милиона тона. Украсни камен је заступљен на ширем простору општине, што је видљиво из неколико локалних мајдана. Углавном се ради о карбонским кречњацима са различитим особинама и органолептичким особинама. Украсни камен није детаљније истраживан, процијењене количине се крећу око 3 милиона тона. На основу дугогодишњег праћења утврђен је годишњи прираст шљунка у кориту Уне и Сане. На основу ових показатеља из корита Уне код Новог Града се може извадити око 115 хиљада метара кубних шљунка. Такође је интересантна појава оловно-цинкове руде. Првобитно је рудник Љубија био отворен за вријеме Аустроугарске са циљем експлоатације на оловно цинковој руди. Ова сировина није детаљније истраживана. Процјена је да се најперспективнија лежишта налазе у реону Булина глава-Стражбеница-Сухача и Доњи Агићи према Миској глави. Испитивања су показала да се ради о руди са садржајем 4-7% олова и цинка и преко 100 грама по тони сребра. Регистрована је и појава ријетких минералних сировина као што су зеолит, природни пигменти, флуорит, злато.

Површина шума и шумског земљишта обухватају 40,4% општине, односно 18.959,08 ha¹. Општина спада у средње развијене општине Републике Српске².

IV.1.2. Демографске карактеристике

IV.1.2.1. Укупан број становника

Према прелиминарним подацима Пописа становништва у БиХ 2013., у општини је укупно пописано 28.799 становника и 8.852 домаћинства, што општину Нови Град ставља на дванаесто мјесто по броју становника у Републици Српској. Просјечна величина домаћинства је 3,3 члана по домаћинству (3,2 члана по домаћинству просјек за Републику Српску). До потписивања Дејтонског споразума 1995. године Босанска Костајница (Костајница) је било насеље у оквиру општине

¹ Извор података: Шумско привредна основа за Шумско привредно подручје „Козарачко“, према Стратегији развоја општине 2011 – 2015. година

² „Службени гласник Републике Српске“, број 80/15

Босански Нови (Нови Град), док данас Костајница егзистира као самостална општина. Без Костајнице, 1991. године је на подручју општине Нови Град живјело 35.447 становника, што значи да је на подручју општине у односу на период прије 1992. године дошло до смањења броја становника за 19%.

IV.1.2.2. Структура становништва

На основу расположивих података о рођеним на подручју општине³, можемо процијенити да млада популација општине (19 и мање година) чини 14% становништва општине.

Подаци о рођеним који се прате од 1996. године нам показују већи проценат рођене мушке дјеце у односу на женску, односно у посљедњих 19 година рођено је 52% мушке у односу на 48% женске дјеце. Овај омјер у одређеној мјери утиче на уједначавање полне структуре становништва за коју се процењује да је, иако не постоје званични подаци, због посљедица ратних дејстава помјерена у корист женске популације.

IV.1.2.3. Просторни распоред становништва

Нови Град има 48 насељених мјеста која су територијално организована у 14 мјесних заједница. Једна мјесна заједница (Нови Град) је класификована као урбана, четири су мјешовите, док је девет мјесних заједница руралног типа.

Густина насељености општине износи 61 становник по km^2 (просјечна густина насељеност у РС је 54 становника по km^2). У урбаном дијелу општине живи 11.063 или 38,4% становника. У урбаном дијелу општине просјечно живи 3,2 члана по домаћинству, што је мање у односу на просјечну величину домаћинства цијеле општине која износи 3,3 члана по домаћинству.

У мјешовитим мјесним заједницама живи 7.488 или 26,0% становништва, док у руралним мјесним заједницама живи 10.248 или 35,4% становништва.

Највећа густина насељености је у урбаном дијелу општине, 418 становника по km^2 . Затим слиједи рурална мјесна заједница Пољавице са 113 становника по km^2 . Преко 50 становника по km^2 живи у руралним мјесним заједницама Равнице и Доњи Агићи и у мјешовитој мјесној заједници Рудице. У осталим мјесним заједницама живи мање од 50 становника по km^2 . Најмањи број становника по km^2 живи у руралним мјесним заједницама Деветаци (13 становника по km^2) и Жуљевица (20 становника по km^2).

Табела 1: Просторни распоред становништва

Мјесна заједница	Тип мјесне заједнице (процјена)	Број пописаних лица	Површина km^2	Густина насељености (стан. по km^2)
Нови Град	Урбана	11063	26.5	418
Блатна	Мјешовита	1070	29.5	36
Сводна	Мјешовита	2358	89.7	26
Добрљин	Мјешовита	1990	41.3	48
Рудице	Мјешовита	2070	39.7	52
Пољавнице	Рурална	1443	12.8	113
Равнице	Рурална	764	12.2	63
Радомировац	Рурална	884	33.6	26
Жуљевица	Рурална	322	16.1	20
Благај	Рурална	2249	45.5	49

³ Извор података: статистички годишњаци, Републички завод за статистику РС

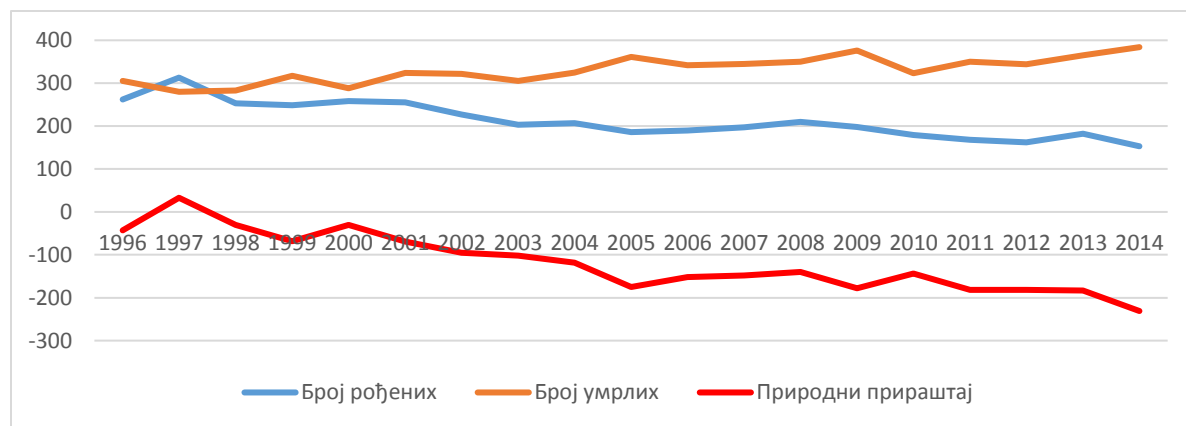
Доњи Агићи	Рурална	2860	51.3	56
Мала Новска Рујишка	Рурална	1092	40.5	27
Велика Рујишка	Рурална	511	21.5	24
Деветаци	Рурална	123	9.5	13
УКУПНО		28799	469.7	61

Извор за класификацију на руралне-мјешовите-урбане: Локални акциони план за унапређење положаја реадмисираних повратника у општини Нови Град за период 2015.-2018. година
Извор података: Прелиминарни резултати - Попис 2013

IV.1.2.4. Природни прираштај становништва

Подаци о природном прираштају становништва показују негативан природни прираштај на подручју општине од 1996. године (од када се прате подаци) и континуирано повећање негативног природног прираштаја, односно смањење броја рођених у посљедње двије декаде (само је у 1997. години забиљежен позитиван природни прираштај). Према овим подацима, општина је само на основу негативног природног прираштаја изгубила 2.237 становника од 1996. године, што је готово 8% од броја пописаних становника у 2013. години. Забрињавајућа је чињеница да је негативни природни прираштај све већи и да је у 2014. години достигао -231. Подаци о склопљеним браковима у претходном периоду такође показују смањење, односно са 126 у 2010. број склопљених бракова у 2014. години је смањен на 107.

Граф. 1. Природно кретање становништва

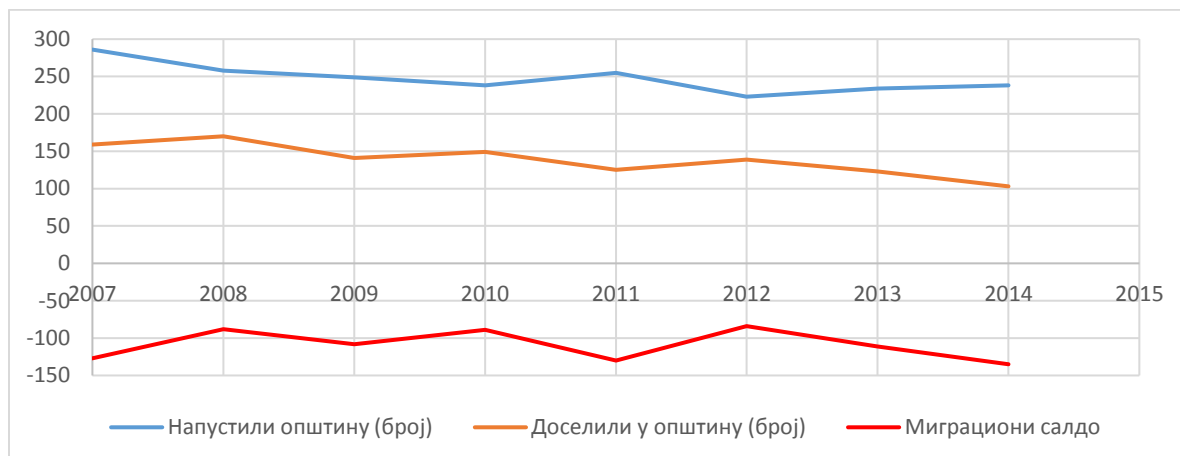
Извор података: статистички годишњаци, Републички завод за статистику РС

IV.1.2.5. Миграције становништва

Најзначајније миграције на подручју општине су се односиле на миграције узроковане ратним дејствима, када је већина муслиманског и хрватског становништва, који су према попису из 1991. године чинили 35,54% становништва општине, напустило општину.

Подаци о унутрашњим миграцијама показују негативан миграциони салдо у периоду 2007 – 2014 година. Број становника општине је, на основу негативног унутрашњег миграционог салда у наведеном периоду, смањен за 872 становника. Међутим, и поред тога може се примјетити благи тренд смањења унутрашњих миграција, односно смањење броја становника који напуштају или досељавају у општину.

Граф. 2. Унутрашња миграциона кретања

Извор података: статистички годишњази, Републички завод за статистику РС

IV.1.3. Преглед стања и кретања у локалној економији

IV.1.3.1. Број и структура предузећа

На подручју општине је, према подацима АПИФ-а, завршне рачуне за 2015. годину предало 147 предузећа⁴ што је за 14% предузећа више у односу на 2014. годину. У сектору трговине је регистровано 23% предузећа (34 предузећа), затим слиједе дрвопрерађивачка предузећа и предузећа из сектора превоза и складиштења (по 12% или по 17 предузећа).

У разним секторима услужних дјелатности послује 64% правних лица, док производне дјелатности обавља 36% предузећа. Доминацију предузећима из услужних дјелатности обезбјеђује број предузећа из сектора трговине.

Највећа предузећа на подручју општине према броју запослених радника су из сектора текстилне индустрије (АД „Сана-Елвис“, преко 100 запослених, Доо „Јелена- С“ око 80 запослених) и трговине (ЗУ „АПОТЕКЕ Б PHARM“, око 100 запослених, Доо „Интерпромет“ око 80 запослених и Доо „EURO FANY“ око 70 запослених).

⁴ Према Закону о привредним друштвима РС термин предузећа је замијењен термином "привредна друштва" али ћемо због једноставније формулације реченица у анализи користити термин „предузећа“

Граф. 3. Структура правних лица према дјелатности (правна лица која су предала завршне рачуне за 2015. годину)

Извор података: Трон, према подацима АПИФ-а

Уколико посматрамо величину предузећа према оствареном приходу (преко 8 милиона у 2015. години)⁵, на подручју општине послује пет великих предузећа, од чега четири из сектора трговине и једно предузеће из сектора прехранбене индустрије.

Када су у питању мала и средња предузећа, у 2015. години 5% предузећа су средње величине (50-249 запослених), 17% су мала предузећа (10-49 запослених), док 78% предузећа чине микро предузећа са мање од 10 запослених радника.

Од десет највећих предузећа према броју запослених, поред Дома здравља који запошљава највећи број радника, највећа предузећа припадају секторима трговине (3), текстилне индустрије (2), опскрбом воде и управљање отпадом (2) и по једно предузеће из сектора дрвопрераде и стручних, научних и техничких дјелатности.

IV.1.3.2. Број и структура предузетничких радњи⁶

У оквиру предузетничке дјелатности према типу организовања, у 2015. години у регистру самосталних предузетника регистровано је 455 самосталних предузетника или 1% више у односу на 2014. годину (447 самосталних предузетника). Највећи проценат је регистрованих трговачких радњи (176 самосталних предузетника или 39%), затим угоститељских радњи (109 самосталних предузетника или 24%) и предузетничких радњи из области прерађивачке индустрије, укључујући пољопривреду и грађевинарство (83 самосталних предузетника или 18%), док су остале радње из области осталих услуга (87 самосталних предузетника или 19%).

⁵ Према Закону о развоју малих и средњих предузећа РС (Сл. гл. РС бр. 50/13 привредна друштва да би имала статус малих и средњих предузећа морају испуњавати следеће услове (кумулативно): мање од 250 радника, независност у пословању и укупан годишњи приход мањи од 8 мил. КМ или да имају вриједност пословне имовине до 4 мил. КМ.

⁶ Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

Табела 2: Регистровани самостални предузетници

Опис	Занатско-пред. дјелатност 31.12.2014.	Занатско-пред. дјелатност 31.12.2015.	Индекс 2015/2014	% учешћа у 2015. години
Прерађивачка индустрија (пољопривреда+ грађевинарство)	82	83	101%	18%
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила, и сл.	176	176	100%	39%
Дјелатности пружања смјештаја, пр.и посл. хране, и угоститељство	104	109	104%	24%
Услуге	85	87	102%	19%
Укупно регистровани самостални предузетници	447	455	101%	100%

Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

Подаци о промјенама код самосталних предузетника показују смањење броја затворених радњи, посебно у односу на 2013. годину када је биланс промјена код самосталних предузетника износио 22 радње мање (98 затворених и 76 отворених радњи). У 2014. и 2015. години број радњи је повећан, односно биланс промјена је позитиван. У 2014. и 2015. години је отворено укупно 16 радњи више (по 8 годишње) у односу на број затворених радњи.

Табела 3: Преглед промјена код самосталних предузетника

Опис	Промјене у 2013.	Промјене у 2014.	Промјене у 2015.
Отворене радње	76	74	70
Затворене радње	98	66	62
Промјена сједишта, Доплатности, Промјена врсте пословања, Привремена одјава	21	26	36
Лиценца превозника, Превоз за властите потребе	7+24	15+28	17+19

Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

Измјенама и допунама Закона о занатско-предузетничкој дјелатности („Службени гласник РС“, број 117/11, 121/12 и 67/13), Закона о угоститељству, Закона о трговини и Закона о туризму, смањен је број докумената који се прилажу уз захтјев за регистрацију самосталних предузетника. Такође је скраћен рок регистрационом органу да донесе рјешење и то са 5 дана на 2 дана од дана достављања уредног захтјева. Измјенама и допунама Закона о административним таксама, такође дошло је и до смањења износа таксе за списе и радње у поступку регистрације оснивања, промјене података и престанка обављања дјелатности предузетника (30 КМ за све радње у поступку).

У припреми је регистрација предузетника путем електронске поште и активности на успостављању Централног регистра. Одјељење за привреду и пољопривреду је учествовало у тестној фази успостављања Централног регистра, након чега је почео унос постојећих података већ регистрованих предузетника.

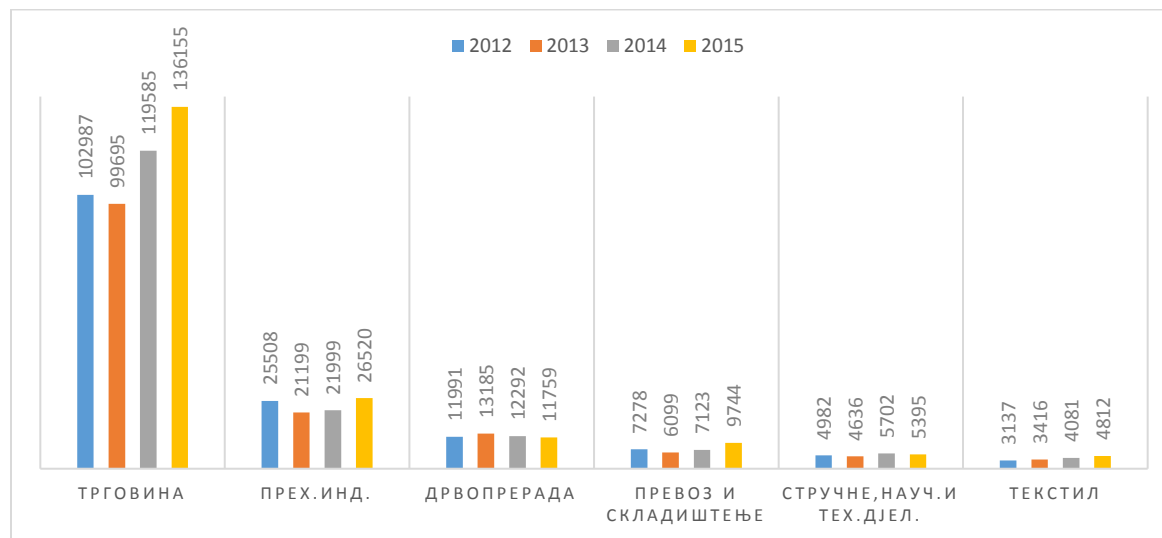
Општина нема успостављен сервис за обједињено пружање услуга и информација за предузећа (*One Stop Shop*). Одсјек за привреду пружа информације које су потребне предузећима али оне нису доступне на службеној веб страници Општине.

IV.1.3.3. Кретање укупних прихода и просјечне плате по секторима

Кретање укупних прихода предузећа општине показује раст у периоду 2013 - 2015. година. Укупни приходи предузећа на подручју општине у 2015. години су износили 208,2 милиона КМ и за 14% су већи у односу на 2014. (182,8 КМ) и чак 31% у односу на 2013. годину (153,4 КМ). Повећање прихода се углавном односи на повећање укупних прихода предузећа из два сектора која остварују највећи проценат прихода, односно предузећа из сектора трговине и прехранбене индустрије.

Као и у већини других општина у БиХ, трговина доминира у укупним оствареним приходима општине и у 2015. години је остварила 65% укупних прихода. Међутим поред трговине, два индустријска сектора остварују већи дио прихода општине: прехранбена индустрија која је у 2015. години остварила 13% прихода (5 предузећа, гдје доминира предузеће које се бави производњом сточне хране) и дрвопрерада (17 предузећа) која је у 2015. години остварила око 6% прихода. У сектору трговине, прехранбене индустрије и превоза и складиштења је забиљежен тренд раста прихода у периоду 2013 – 2015. година, док је у сектору дрвопрераде забиљежен благи тренд смањења укупних прихода.

Граф. 4. Приходи предузећа према дјелатности 2012 – 2015, у 000 КМ

Извор података: Трон, према подацима АПИФ-а

Од десет предузећа која остварују највеће приходе општине (уколико искључимо приходе Ј.З.У. Дом здравља Нови Град), шест је из сектора трговине, два дрвопрерађивача, и по једно предузеће из производње сточне хране и стручних, научних и техничких дјелатности. Свих десет предузећа која остварују највеће приходе биљеже раст прихода у протекле три године.

Укупна добит предузећа општине у 2015. години је износила 7,6 милиона КМ и виша је за чак 62% у односу на претходну годину. Повећање добити је великим дијелом резултат повећања добити у сектору трговине и једним дијелом предузећа из сектора прехранбене индустрије и дрвопрераде. Добит предузећа из сектора дрвопрераде је у 2014. години (292.355 КМ) била преполовљена у

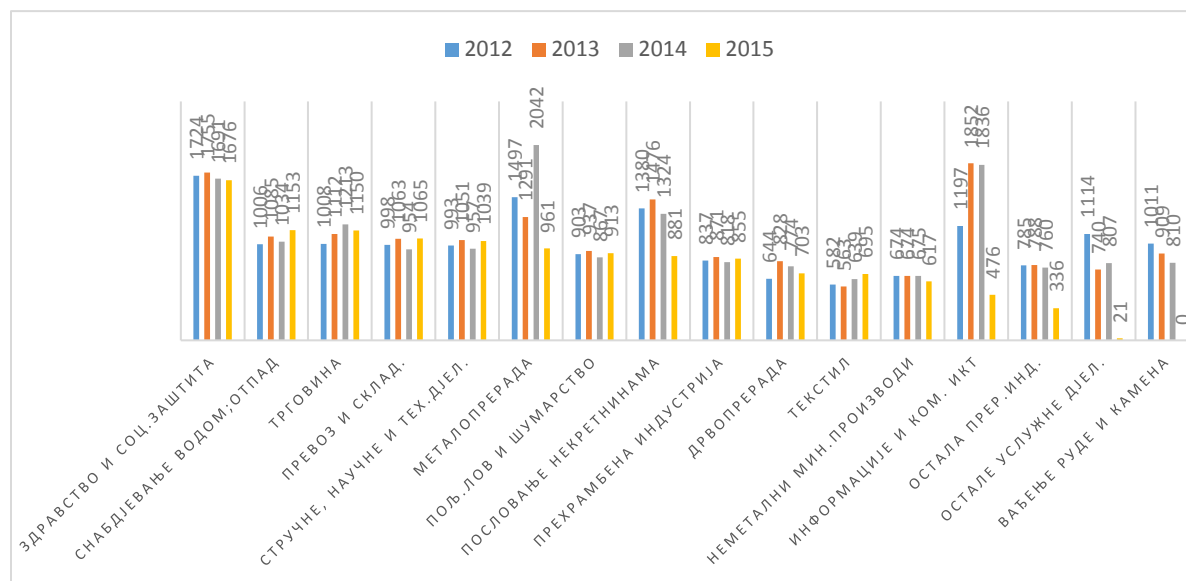
односу на 2013. годину (610.941 КМ), али су у 2015. години дрвопрерађивачи остварили 817.912 КМ добити, што је готово три пута већа добит у односу на 2014. годину.

Највећу добит, као и највећи приход, остварују предузећа из сектора трговине, дрвопрераде и прехранбене индустрије.

Просјечна нето плата општине Нови Град је у 2014. години⁷ износила 726 КМ. Забијежене су варијације просјечне нето плате у посљедњих пет година, највиша у 2011. години када је износила 730 КМ и најнижа у 2010. години у износу од 691 КМ нето просјечно.

Преглед по секторима показује растућу али и даље ниску просјечну бруту плату у сектору текстилне индустрије (695 КМ у 2015. години) која запошљава 19% радника и релативно високу просјечну бруту плату (у односу на друге секторе) у сектору трговине (1.150 КМ у 2015. години) који запошљава 27% радника. Дрвопрерада такође има ниске просјечне бруто плате (703 КМ у 2015. години).

Граф. 5. Просјечне бруто плате по секторима, 2012-2015. година

Извор података: Трон, према подацима Апиф-а

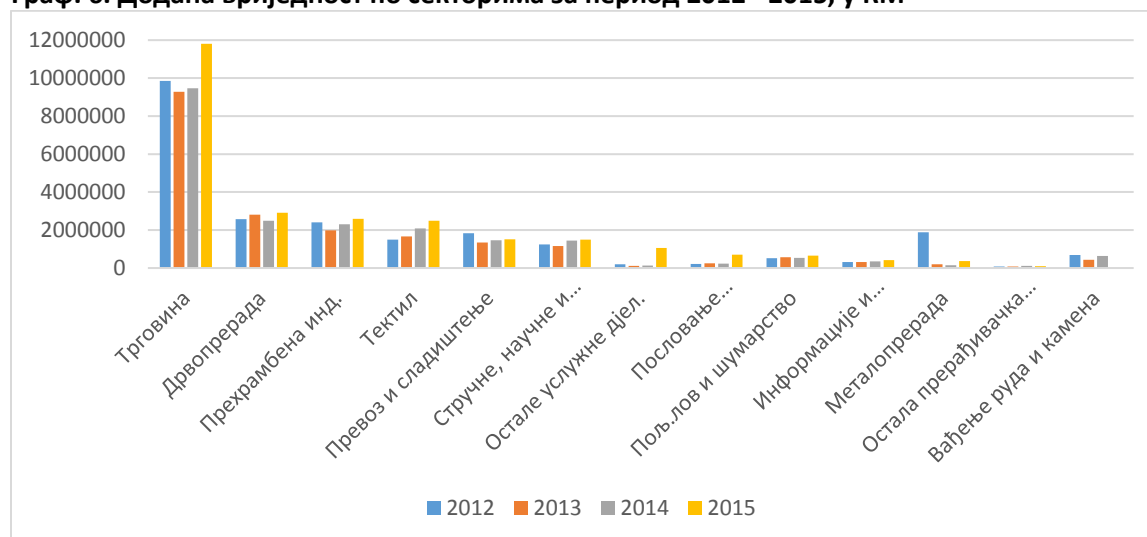
Преглед додане вриједности (сума исплаћених бруто плата+добитак+амортизација) показује доминацију трговине у оствареној доданој вриједности општине. Предузећа из сектора трговине су у 2015. години остварила 24,7% већу додану вриједност у односу на 2014. годину (9,5 милиона КМ у 2014. години).

Дрвопрерађивачи и предузећа из сектора прехранбене индустрије су, и поред нестабилности у претходном периоду, у 2015. години такође остварили повећање додане вриједности, дрвопрерађивачи за 17,3% (износ додане вриједности у 2014. години 2,5 милиона КМ) и прехранбена индустрија за 12,1% (2,3 милиона КМ у 2014. години).

Текстилна предузећа биљеже континуиран раст додане вриједности у периоду 2012 – 2015. година.

⁷ Извор података: Статистички годишњак РС 2015

Граф. 6. Додана вриједност по секторима за период 2012 - 2015, у КМ

Извор: Трон, према подацима АПИФ-а

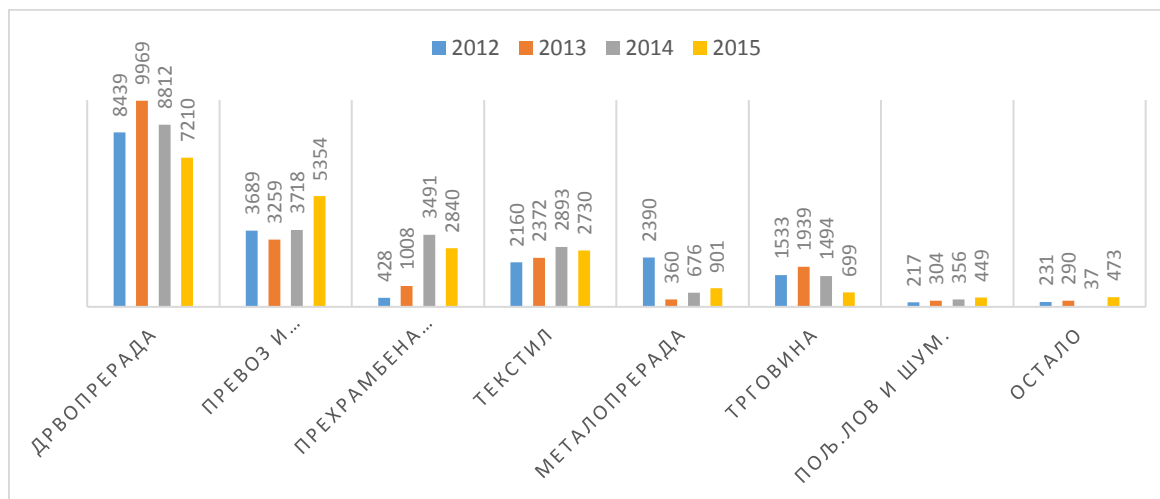
IV.1.3.4. Спољнотрговинска размјена и најзначајнија извозна предузећа

Према подацима АПИФ-а, укупан извоз предузећа са подручја општине је у периоду 2012-2014. година биљежио тренд раста, и у 2015. години (укупан извоз у 2015. години је 20,7 милиона КМ) је за 3,8% мањи у односу на 2014. годину (укупан извоз у 2014. години 21,5 милиона КМ)⁸. Највећи извозници општине су предузећа из сектора дрвопрераде, текстила и предузеће из сектора производње сточне хране. Предузећа из сектора дрвопрераде, и поред годишњих варијација и пада тренда пада вриједност извоза у периоду 2013-2015. година, и даље остварују највећи проценат прихода од извоза општине, и у 2015. години су остварили 35% укупног извоза (у 2014. години дрвопрерађивачи су остварили 41% од укупне вриједности извоза општине).

Предузећа из сектора превоза и складиштења биљеже тренд пада прихода од извоза у периоду 2013-2015. година. За разлику од 2013. године када је дрвопрерада остваривала 51% укупног извоза општине, а предузећа из сектора превоза и складиштења 17%, у 2015. години дрвопрерађивачи остварују 35% а предузећа из сектора превоза и складиштења 26% укупне вриједности извоза.

⁸ Извор података: Трон, према подацима АПИФа

Граф. 7. Извоз предузећа према дјелатности 2012 – 2015, у 000 КМ

Извор података: Трон, према подацима АПИФ-а

Посматрано по групама производа у 2015. години (према подацима Спољнотрговинске коморе, укупан извоз у 2015. години је 18,5 милиона КМ)⁹, највећи извоз остварен је код текстила и производа од текстила 42,9%, дрво и производи од дрвета 35,8%, и код простих метала и производа од метала 9,8%. (ове три групе производа чине 88,5% укупног извоза).

Највећи увоз је остварен у области производа хемијске индустрије или сродних индустрија 50,5%, производа прехранбене индустрије, пића, алкохола 14,6% и машине, апарати и транспортни уређаји 13,5% (ове три групе производа чине 78,6% укупног увоза). У погледу спољнотрговинских партнера у 2015. години, са подручја општине се највише извозило на тржиште Европске Уније: Италија, Њемачка, Аустрија (68% укупне вриједности извоза), док се највише увозило из Словеније, Србије, Хрватска (70% укупне вриједности увоза)¹⁰.

Према подацима Спољнотрговинске коморе БиХ укупан извоз предузећа са подручја општине у 2015. години¹¹ износи више од 18,5 милиона КМ, што представља 1,17% извоза бањалучке регије и 0,68% извоза Републике Српске (на 21 мјесту према висини оствареног извоза у општинама/градовима у РС и 13 мјесту према висини оствареног извоза по глави становика у општинама/градовима у РС).

Општина Нови Град је имала изразито негативан спољнотрговински салдо у 2015. години у износу од -57,1 милиона КМ. Поред Лакташа, само регионални центри у РС (Бања Лука, Добој, Бијељина и Источно Сарајево) имају негативнији спољнотрговински салдо у 2015. години од општине Нови Град.

⁹ Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

¹⁰ Извор података: Анализа стања привреде општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања Одјељења за привреду пољопривреду за 2015. годину

¹¹Извор података: Извјештај о вањскотрговинској размјени БиХ по општинама РС 2015. г, Вањскотрговинска комора БиХ

IV.1.3.5. Веће инвестиције у привреди

Неискоришћеност пословних инфраструктурних ресурса у власништву приватних субјеката (*brownfield* инвестиција)¹², представља проблем и директно има за посљедицу отежавање даљих привредних активности.

Инфраструктурни ресурси нису у функцији због разних разлога а неки од њих су: имовина фирми није у функцији (нпр. погон Нове форме са 7.500 м² површине, ХС инвест 1.200 м², хотел Уна, приватно власништво око 1.600 м², грађевинско земљиште је 3.420 м²), фирме су неактивне (нпр. привредни субјекти Симролит и Симпромах са 2.000 м² површине), објекти су под хипотеком банке (нпр. управна зграда, „Сана“ Нови Град, хипотека Нуро Alpe Adria Bank са 1.500 м², погон Неимара, мотел Ада са површином око 1.160 м²., мотел „Ла либерта“, и др.), фирма се налази у статусним промјенама (нпр. Унаметал са 4.000 м², у току су статусне промјене, а власник акција је држављанин Њемачке са 54,82% учешћа).

Индустријска зона Пољавнице је удаљена 3 km од центра града¹³. Заузима површину од 75 хектара. Урађена је Преинвестициона студија изводљивости Индустијске зоне „Пољавнице“ која обухвата стари дио од 19,8 хектара у нови дио од 17,05 хектара. Трећи дио индустријске зоне, који обухвата око 39 хектара, није обухваћен студијом, али се планира откупити и уредити у наредном периоду. Израђен је и усвојен Регулациони план Индустијске зоне Пољавнице за период 2011-2021. година. Нови и стари дио индустријске зоне је попуњен и нема слободних парцела, док је у трећем дијелу зоне остала једна парцела за коју нису рјешени имовинско-правни односи. Остатак трећег дијела зоне је у власништву физичких лица и 33 Стрижна.

Тренутно се у индустријској зони налази 26 субјекта¹⁴ (пословне капацитете су изградили и 6 власника из других држава: Аустрија, Швајцарска, Србија, Њемачка, Италија), са близу 300 запослених радника.

У 2015. години компанија Депал доо је изградила погон и покренула производњу палета. Важна је и инвестиција предузећа New Sanatron за производњу новог производа пелета (Фабрика пелета). Компанија Сани-глобал из Бихаћа је инвестирала у куповину погона за производњу шперплоче Дрвокомерца из Теслића.

Потребно је ријешити имовинско – правне односе и унаприједити инфраструктуру у индустријској зони, а која се односи на комуналну, саобраћајну, енергетску инфраструктуру. Сва инфраструктура је доведена до простора Индустијске зоне али није потпуно ријешена у самој зони (неквалитетно снабдјевање електричном енергијом, неасфалтирани дио пута, успостављање нових комуникацијских путева, изградња секундарне водоводне мреже и рјешавање проблема отпадних вода и канализације).

¹² Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

¹³ Одлука о оснивању „Индустријске зоне Пољавнице“, Одлука број 02-022-154/09 из 2009. године

¹⁴ Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

IV.1.3.6. Самопроцјена пословног окружења према LocalAct заснованом на европском Акту о малом бизнису

LocalAct је методологија¹⁵ усклађеног локалног дјеловања на развоју малих и средњих предузећа и предузетника (у даљем тексту МСПиП) према принципима и стандардима који важе у земљама Европске уније. Њоме се омогућује брзо фокусирање и концентрација локалних ресурса на побољшања пословног окружења и инструмената подршке за МСПиП, које фирме сматрају важним за њихово пословање и развој, а локална власт изводивим, са аспекта њених могућности и ресурса.

Степен остварења индикатора за МСПиП на локалном нивоу, како их дефинише LocalAct заснован на европском Акту о малом бизнису, према оцјени чланова општинског развојног тима Општине Нови Град је сљедећи:

- Још увијек недостају политике, односно инструменти подршке за МСПиП, у сљедећим подручјима:
 - предузетничко учење и средње образовање, које је у средњем образовању ограничено на појединачне школске иницијативе као што су сајам ученичких предузећа у Мјешовитој школи и учешће на такмичењу на републичком нивоу гдје се остварују добри резултати;
 - сарадња високог образовања са пословном заједницом, гдје су отпочеле иницијативе које су оствариле помак са стања у којем нема дијалога о унапређењу сарадње високог образовања са пословном заједницом до иницијативе о успостављању и регулисању сарадње високог образовања са пословном заједницом, гдје је остварена сарадња са Пољопривредним факултетом у области едукације и извођења практичне наставе;
 - тренутно нема важећег стратешког развојног документа (који укључује локални економски развој и МСПиП), јер је раније припремљена Стратегија истекла 2015. године, али је у току израда новог документа;
 - системске мјере за борбу против неформалне економије и рада „на црно“;
 - утицај МСПиП на одређивање инфраструктурних приоритета од значаја за МСПиП у програму капиталних инвестиција (ПКИ) је недовољан, пошто се одређивање инфраструктурних приоритета за ПКИ врши кроз уобичајене јавне расправе, без посебних прилика за директан утицај МСПиП-а на одређивање инфраструктурних приоритета;
 - није обједињено пружање услуга и информација за предузећа на једном мјесту, гдје Канцеларија одсјека за привреду пружа информације, али нису доступне на интернету;
 - није припремљен преглед нити су предузете активности за поједностављење услова и дозвола за градњу (пословних) објеката;
 - висина комуналних такси и накнада није плански усмјерена према појефтињењу комуналних такси и накнада, у складу са консултацијама урађеним са МСПиП, али је извршена измјена одлуке;
 - нема прегледа расположивих пословних услуга на подручју јединице локалне самоуправе (и ближој околини), ни прегледа потреба МСПиП за пословним услугама;

¹⁵ Методологија локализације Акта о малом бизнису: <http://www.edabl.org/Uploads/admin/LocalAct%20-%20Metodologija%20lokalizacije%20akta%20o%20malom%20biznisu.pdf>

- нема пословних обука за нове предузетнике ни информационо-савјетодавне подршке за фирме у настајању;
 - нема инкубатора нити студије изводивости за успостављање инкубатора;
 - нема финансијске подршке за фирме у настајању и нема плана да се успостави;
 - пословна сарадња са већ постојећим фирмама је тренутно ограничена на испитивање њихових потреба у вези са подуговарањем и spin-off активностима, које се врши кроз Привредни савјет, као и кроз састанке са привредницима из одређених области;
 - мали број фирми има уведене стандарде квалитета/техничке стандарде ЕУ, а Општина (пољопривреда) пружа искључиво савјетодавну подршку;
 - понуда и потражња образовних профила није усклађена, иако је урађена Анализа стања;
 - подршка пословном и стручном обучавању је ограничена на то да се предузећима путем мејла, телефонски, лично прослијеђују информације о расположивим пословним и стручним обукама, уз повремено и дјелимично праћење њиховог учешћа;
 - нема информација о иновативној оријентацији и потребама предузећа;
 - МСП не учествују у унапређивању животне средине/енергетске ефикасности, иако су израђени план управљања чврстим отпадом и план заштите вода, а у току је и израда Акционог плана енергетске ефикасности;
 - нема промоције употребе система и стандарда управљања животном средином;
 - раније је пружана подршка сајамским наступима МСПиП, али није било конкретних ефеката;
 - промоција МСПиП-а на локалном/регионалном нивоу је тренутно ограничена на традиционалне дане пчеларства, воћарства и села и сајам задругарства, иако постоји план догађаја и ЈЛС напредује и разматра побољшање услова на локалним манифестацијама.
- Тренутно се ради на обликовању и планирању увођења политика/инструмената у сљедећим подручјима:
 - промоција женског предузетништва и подршка предузетницама су предвиђене стратешким документом гдје су дефинисани пројекти женског предузетништва, али у примјени још нема конкретне финансијске и нефинансијске подршке, иако су имплементирани одређене едукације и савјетовање, а припремљен је и Акциони план за равноправност полова;
 - уређена је база података о привредним субјектима, као аналитичка основа за праћење МСПиП, која се допуњава и ажурира првенствено подацима који се добијају од Пореске управе, али не постоји детаљна анализа, изузев извјештаја о стању у привреди;
 - Одсјек за привреду и Odsjek за локални економски развој координирају активностима у изради развојних докумената;
 - Акциони план са конкретним мјерама за поједностављење прописа и аката у надлежности ЈЛС, који су од значаја за МСПиП, је усвојила Скупштина општине.
 - Специфичне политике и инструменти се већ спроводе у сљедећим подручјима:
 - консултације са приватним сектором проводе се кроз рад Привредног савјета који се састаје 3-4 пута годишње, што је резултирало Иницијативом привредника о неопорезивом дијелу дохотка и Иницијативом о правилницима;

- у консултације са приватним сектором се укључује већи број предузећа и њихових удружења, узимајући у обзир структуру локалне привреде, а резултати су доступни јавности кроз активности Кабинета начелника Општине, али нису доступни путем *web* странице;
- рјешење о регистрацији занатске дјелатности се издаје за највише три дана, а могуће га је добити за један дан (уколико нема превише захтјева);
- укупан трошак за добијање рјешења о регистрацији занатске дјелатности је 32 KM;
- пружа се финансијска подршка МСПиП, са транспарентним процедурама и праћењем ефеката, која укључује сарадњу са Гарантним фондом РС (потписан споразум и одржана презентација за привреднике, те су успостављени контакти), а обухвата и општинске подстицаје за МСПиП и пољопривредне произвођаче;
- на подручју општине дјелују четири микрокредитне организације које пружају подршку за све категорије становништва.

IV.1.3.7. Туристички потенцијали, инфраструктура и услуге

У природне потенцијале општине спадају: термоминерални извор Љешљани, ријеке Уна и Сана, које у Босни и Херцеговини предњаче по љепоти, са притокама на којима се организују спортско – рекреативне активности на води и разне манифестације (најзначајнија је „Интернационална Уна регата лађом низ Уну“, прекогранични пројекат БиХ и Хрватске, која се одржава од 2012. године).

Извор термоминералне воде Љешљани се налази на 211 метара надморске висине у поткозарском дијелу општине Нови Град. На подручју Љешљана се налази отворени базен са термо – минералном водом и седам објеката (ресторан и шест бунгалова). Израђена је изведбено – пројектна документација централног љечилишно – смјештајног објекат која подразумјева улагања у здравствено терапијске садржаје, смјештајне капацитете и додатне објекте. 1990. године је извршено истражно бушење на дубини од 672 м² и том приликом је пронађена високо-алкална термоминерална вода издашности 10л/сец. температуре 31-33 С. Све физичко-хемијске анализе ове воде су показале да се ради о веома ријетком типу воде. Одликује је висока алкалност и висока минерализација што је сврстава у јединствену воду у Европи.

Коришћење капацитета термоминералне воде у Љешљанима, и поред вишегодишњег тражења рјешења, разговора са потенцијалним домаћим и страним инвеститорима, презентација на форумима и сајмовима, је у почетној фази, гдје су досадашњи ефекти коришћења овог ресурса веома скромни.

У културно – историјске потенцијале општине спадају: Вијећница (у чијем саставу је и Завичајни музеј), Народна библиотека, Споменик Мајци Партизанци, споменик Цвијет Слободе и Градски кеј.

Традионална ликовна колонија „Ракани“ се одржава у Новом Граду од 1985. године. У фондусу збирке Ликовне колоније се налази више од 400 дјела, и једна је од највриједнијих у БиХ. Посебно мјесто у галеријској збирци заузима легат Стојана Ђелића, а који је 2005.године проглашен националним културним спомеником.

У етно – социјалне потенцијале општине спадају народне игре, пјесме, обичаји, ношња, рукотворине, домаћи гастропроизводи, старе аутохтоне куће Поткозарја и Подгрмеча, ПЗ „Агројапра“.

На подручју општине има седам објеката са смјештајним капацитетима са укупно 124 лежаја: два мотела, два преноћишта и три куће за одмор.

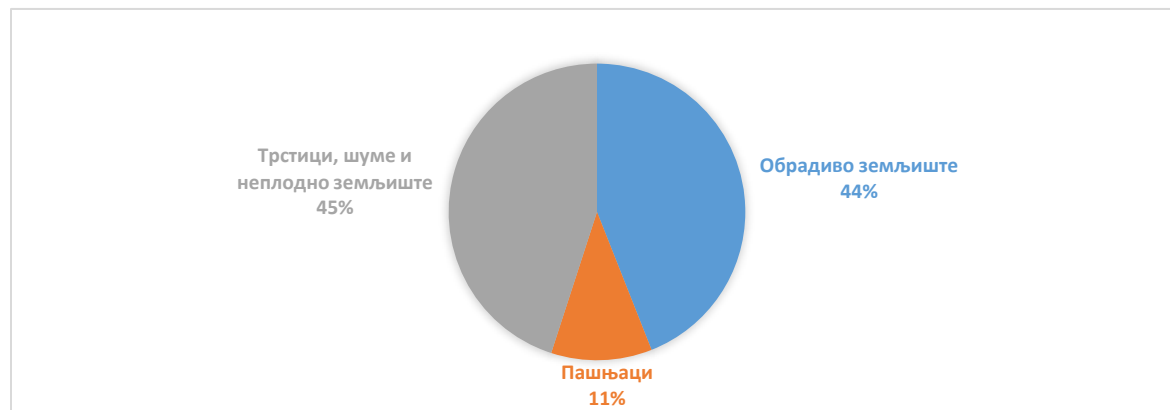
У току је имплементација пројекта у области туризма под називом „Етно парк Сводна“ финансираног из средстава Министарства трговине и туризма Владе РС¹⁶. Изградња Етно парка у насељу Сводна је прва фаза дугорочног пројекта „Путеви традиције Поткозарје- Подгрмеч“. Рута „Путеви традиције Козара- Грмеч“ обухвата простор од Сводне- Благај Ријека-Благај Јапра-Сухача-Доњи Агићи-Будимлић Јапра- Јоховица-Мали Дубовик- Хашани (45 km). Визија ове будуће тематске руте јесте да функција руте буде у првом реду образовног и информативног карактера, а потом и забавног и рекреативног карактера. Рута ће бити намијењена у првом реду ученицима основних и средњих школа, као и студентима, али и свим осталим љубитељима природе, здраве хране, типичне гастрономије и традиционалног начина живота, традиционалних технолошких процеса, те транзитним туристима. Тренутно се спроводи прва фаза пројекта- изградња Етно парка у Сводни, која подразумева да се на површини од 16.300 м² прикаже традиционално двориште/домаћинство, као и начин живота и културне баштине овог краја (Поткозарја). Ово подразумева земљане радове и радове на уређењу терена, као и уређење рекреативних садржаја на самој локацији. У каснијим фазама, зависно од расположивости финансијских средстава, планирани су и угоститељско-туристички садржаји.

Подаци о доласцима и ноћењима туриста на подручју општине показују смањење броја долазака и ноћења туриста у периоду 2010 – 2014. година. Број долазака туриста је у 2014. години мањи за 30% у односу на 2010. годину (број долазака туриста у 2010. години је 1.600), док је број ноћења смањен за 49% (број ноћења туриста у 2010. години је 3.047). Просјечан број ноћења по туристу од 1,9 у 2010. је смањен на 1,4 у 2014. години¹⁷.

IV.1.3.8. Пољопривредни потенцијали и пољопривредна домаћинства (газдинства)

Општина Нови Град има повољне агроеколошке услове и аграрне ресурсе за развој примарне пољопривредне производње. Обрадиво земљиште чини 44%, пашњаци 11%, а трстици шуме и неплодно земљиште око 45%. Приватна својина је доминантна. Оранице представљају по површини (84% од укупне обрадиве површине) доминантну и најквалитетнију категорију пољопривредног земљишта.

Граф. 8. Пољопривредно земљиште

Извор података: Одјељење за привреду и пољопривреду

Просјечна површина обрадивог земљишта регистрованога газдинства (17.04.2015. године регистровано је 541 пољопривредна газдинства) је 3,35 ха и 80% газдинстава обрађује до 5 ха

¹⁶ Извор података: Пријава Општине за ЛИД пројекат

¹⁷ Извор података: Статистички годишњак 2015, РЗРС

обрадивог земљишта. Пољопривредне парцеле осталих 20% пољопривредних произвођача су уситњене и у просјеку износе 300 м².

Плодност земљишта је један од ограничавајућих фактора постизања добрих приноса у пољопривреди. Иако је могуће остварити право на подстицајна средства за финансирање контроле плодности земљишта, пољопривредници немају праксу вршења хемијске контроле, тако да је кориштење минералних ђубрива нерационално што доводи до смањења продуктивности¹⁸.

Од ратарских култура најзаступљенији је кукуруз (12,9% пољопривредног земљишта), затим слиједи пшеница, јечам, тритикале, дјетелина и дјетелинско травне смјесе, и у новије вријеме сточни грашак и грахорице. С обзиром да ратарска производња представља основ за развој сточарства, од изузетног је значаја развој ове области пољопривреде.

За пољопривреднике се сваке године, у сарадњи са стручним организацијама и институцијама, организују предавања и манифестације које обухватају различите теме из области унапређења пољопривредне производње. Обезбјеђени су и подстицаји пољопривредницима из општинског буџета и буџета ресорног министарства.

Табела 4: Подстицаји за пољопривреду из буџета општине

Година	Износ подстицаја, у КМ
2012	140.000,00
2013	134.971,20
2014	145.842,89
2015	131.288,53
2016 план	140.000,00

Извор података: Одјељење за привреду и пољопривреду

За инвестиције у механизацију пољопривредници поред властитих средстава користе и кредитну подршку посредством Инвестиционо-развојне банке. Такође је на располагању „Фонд Партнер“ и „Гарантно-кредитна линија за пољопривредна газдинства и пољопривреду“. Пољопривредници углавном купују половну механизацију, али сваке године набави се неколико нових трактора и десетина прикључних машина.

У циљу унапређења ефикасности и ширења система противградне заштите најављено је постављање аутоматских противградних и метеоролошких станица на подручју општине Нови Град у склопу пројекта „Успостављање техничко метеоролошког сервиса и модернизација система противградне заштите Републике Српске“. До сада подручје општине није било покривено системом противградне заштите, а појаве града су присутне скоро сваке године.

Значајно је издвојити и инвестицију у регулацију корита, односно ушћа ријеке Јапре у Сану и изградњу моста у 2016. години, чиме је спријечено излијевање ријеке и поплаве у овом дијелу општине. Вриједност радова је 679.000 КМ, а финансира их Европска инвестициона банка. У наредном периоду ће се морати више улагати у системе за мелиорацију, односно наводњавање и заштиту од поплава. Најзначајније пољопривредне површине су везане за токове ријека Уне и Сане, те њихових притока, Јапре, Војскове. Такође постоји пуно извора, потока али и одсуство било каквог значајног облика система за мелиорацију. Значајним инвестицијама у претходном периоду у изградњу система водоснабдјевања у сеоском подручју омогућен је и развој свих грана пољопривреде.

¹⁸ Извјештај о „Испитивању плодности пољопривредног земљишта породичних комерцијалних газдинстава у РС у 2014. години“

Подручје општине има претежно сточарски карактер, одгајањем и држањем стоке се бави скоро свако регистровано пољопривредно газдинство, а гајењем домаћих животиња се остварује значајан доходак и ангажовање радне снаге. Заступљено је свињарство и живинарство, овчарство и говедарство. Имајући у виду да не постоји развијена индустрија меса и организован тов, како говеда тако и других врста животиња, повезивање производње и промета анималних производа постоји као један од битних проблема у сточарству. Ако полазимо од наших потенцијалних могућности производње меса са нашег подручја, резултатима не можемо бити задовољни. Уз повољне услове и засноване кооперантске односе већи број пољопривредника бавио би се узгојем животиња за производњу меса.

Табела 5: Бројно стање стоке

Према подацима АПИФ-а о врсти и бројном стању стоке на дан 17.04.2015. године, 541 регистровано газдинство је у регистар уписало:

	Врста стоке	Бројно стање
1.	говеда	2.089 (од тога 1.322 музних крава)
2.	овце (све категорије)	4.887
3.	коњи	72
4.	козе	21
5.	свиње (све категорије)	2.424
6.	живина	11.063 (од тога 2.520 бројлера у више турнуса)

Извор података: Одјељење за привреду и пољопривреду општине Нови Град, према подацима АПИФ-а

Говедарство је основа сточарства општине, а мљекарство представља најзначајнији извор прихода пољопривредних газдинстава. Према извјештају Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске на подручју општине у току 2014. године произведено је и предано мљекарама 5.192.756 литара сировог млијека са 71 откупног мјеста, а број добављача на крају године је био 240. У току 2015. године укупна количина откупљеног млијека је износила 4.451.727 литара од стране четири откупљивача од чега је 85% количина преузео Млијекопродукт из Козарске Дубице. Због односа на тржишту, мљекаре нису могле откупити сву количину произведеног млијека тако да је откуп дијелом био редукован. С обзиром на то да је још увијек мала производња млијека по грлу (према процјени она износи просјечно око 4.000 литара по лактацији), повећање производње млијека не треба заснивати само на повећаном броју крава, већ и на повећању производње млијека по крави. Измјеном расне структуре, уз побољшање услова смјештај и његе, те правилном и квалитетном исхраном могуће је утицати на унапређење производње.

На евиденцији пчелара и пчелињака извршено, у 2016. години налази се 3.036 пчелињих друштава у пчелињацима код 48 пчелара на 57 локација. Основни производ већине пчелара је мед, док мањи број искуснијих пчелара производи полен, матичну млијеч и прополис.

Развој воћарства усмјерен је на заснивању интензивних плантажних воћњака, а овај вид производње је погодан за газдинства која уз одговарајуће услове посједују и мање земљишне површине у односно на ратарство. Доминира узгој јабуке (407 тона у 2014. години), затим слиједи шљива (293 тоне) и крушка (63 тоне)¹⁹. Поред повећања површина треба тежити и повећању како приноса и квалитета плодова. Земљорадничка задруга у Благају је 2013. године покренула је кооперативну производњу малине и под засадима је имала 36 дунума. Засад малине је оштећен у

¹⁹ Статистички годишњак 2015, Републички завод за статистику РС

полавама 2014. године, те је током периода до 2016. године принос малине био око 3 тоне годишње. Задруга посједује хладњачу капацитета 50-60 тона.

На подручју општине поврће је у 2016. години засијано на око 1.700 ha. По производним површинама најзаступљеније повртарске културе које се производе на отвореном су кромпир, паприка, грах, купусњаче, лук, лубенице, диње и краставац – корнишон. Поврће се углавном продаје на пијацама у Новом Граду и окружењу, изузев корнишона чија производња је организована у кооперацији са предузећем Куне из Њемачке. Сарадња је започела прошле године са 19 коопераната, а производња је била заснована на 2 ha. Захваљујући професионалном односу предузећа Куне, гдје су испоштоване све ставке из уговора, сарадња је настављена и ове године са 66 коопераната, а производња је заснована на око 6 ha.

Поред узгоја поврћа на отвореном на подручју наше општине имамо и производњу у пластеницима у којима се највише узгаја парадајз, паприка, салата и лук док су остале врсте нешто мање заступљене. Производња у пластеницима, која се налазе у систему општинских подстицаја, заступљена је на површини од 15.253 m² код 44 произвођача, што представља повећање од 4,5% у односу на прошлу годину. Како на подручју општине не постоји откупљивач продаја се углавном обавља на пијацама.

IV.1.4. Преглед стања и кретања на тржишту рада

IV.1.4.1. Запосленост

Према подацима Пореске управе РС, а који се односе на укупну запосленост по свим секторима /привредна друштва, самостални предузетници, државне установе, фондови, банке и сл. тренд запослености показује повећање броја запослених радника који живе на подручју општине. Број запослених радника у 2015. години је био 3931, што је за 2,3% више у односу на број запослених радника у 2014. години.

Табела 6: Број запослених 2013 – 2015. година

Стање на дан	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	Индекс 2015/2013	Индекс 2015/2014
Број запослених	3.754	3.842	3.931	104,7	102,3

Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

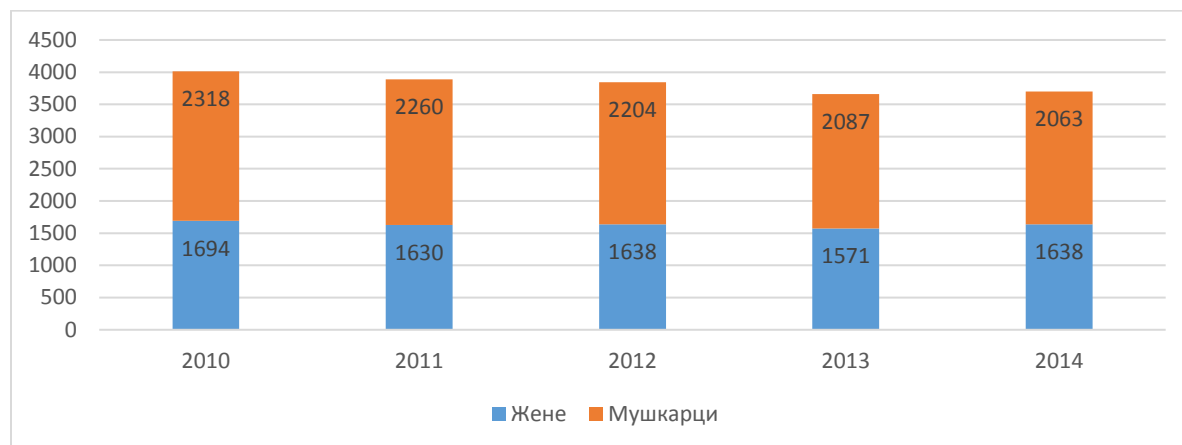
Уколико посматрамо квалификациону структуру запослених²⁰, ССС и КВ чине 67%, ПК, НК и НСС чине 11%, док ВСС, ВШС и ВКВ чине 22% укупног броја запослених.

Разлика између броја запослених радника према подацима Пореске управе (број запослених са боравиштем на подручју општине) и Завода за статистику РС (број запослених који раде у предузећима која послују на подручју општине) нам показује нето број запослених радника који раде у другим општинама. Распољиви подаци за 2014. годину показују нето 141 радника који живе у Новом Граду, а раде у другим општинама. Раст броја запослених који живе на подручју општине и пад броја запослених у предузећима (за расположиве податке из оба извора за период 2013-2014) нам говори о повећању број радника који живе у Новом Граду а раде у другим општинама (са 96 у 2013. на 141 запослених у 2014.години).

²⁰ Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду

Уколико посматрамо однос запослених жена и мушкараца можемо примјетити да се проценат запослених жена смањивао до момента избијања економске кризе (41% запослених жена у 2008. години), те да је од 2008. године у сталном порасту (44% запослених жена у 2014 години). Повећање процента запослених жена можемо приписати повећању броја запослених у текстилној индустрији и смањењу укупног броја запослених на подручју општине.

Граф. 9. Структура запослености према полу 2010 – 2014. година

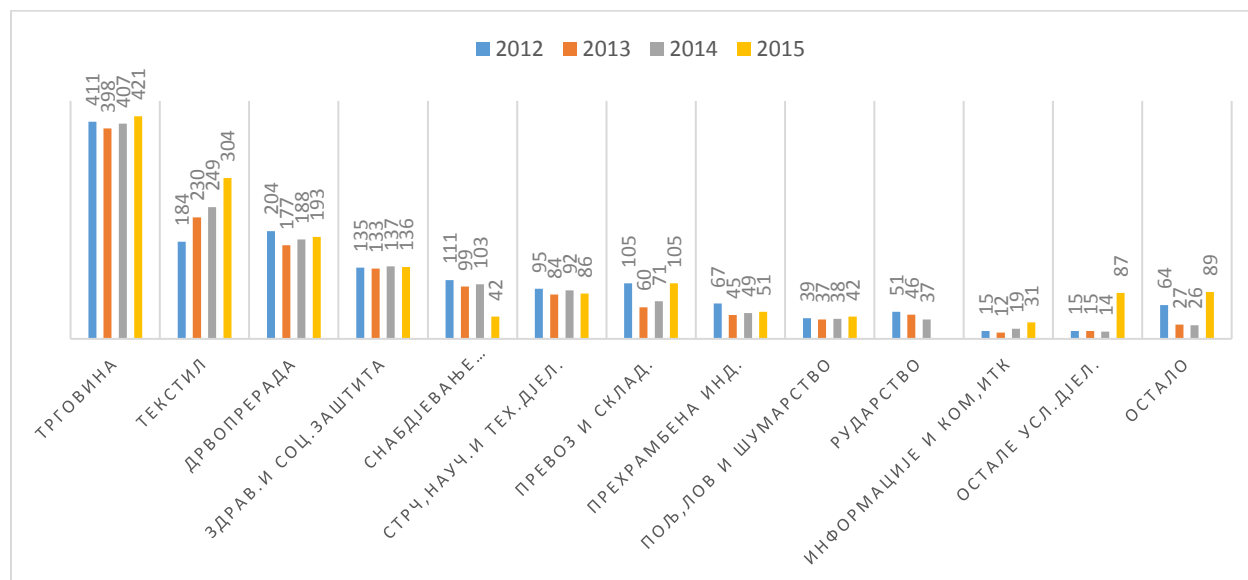

Извор: Статистички годишњаци, Републички завод за статистику РС

Предузећа из сектора трговине имају стабилан број радника и запошљавају највећи проценат запослених²¹, односно у 2015. години су запошљавали 27% запослених радника (421 запослених у трговину у 2015. години). Затим слиједе предузећа из текстилне индустрије која имају тренд повећања броја запослених радника у посљедње три године да би достигла 65% више запослених радника у 2015. у односу на 2012. годину (184 запослена у текстилној индустрији у 2012. години). Текстилна индустрија је у 2015. години запошљавала 19% радника. Дрвопрерађивачи имају нешто нестабилнији број запослених (пад броја запослених у 2013. за 13% у односу на 2012. годину и повећање у 2015. години које и даље није достигло број запослених из 2012. године – 204 запослена у дрвопреради у 2012. години), али и дање запошљавају 12% запослених радника. Поред интензивних извозних активности у сектору превоза и складиштења и прехранбеној индустрији, број запослених у оба сектора је повећан, односно у сектору превоза у складиштења 48% више запослених радника у 2015. у односу на 2014. годину (исти број запослених као у 2012. години – 105 запослених), док је у сектору прехранбене индустрије забиљежен благи пораст броја запослених који још није достигао број из 2012. године (67 запослених у 2012. години).

²¹ Због могућности обраде структуре запослености у прерађивачкој индустрији посматрају се предузећа која се воде у АПИФ-у (подаци искључују јавне институције и организације), извор података: Трон, према подацима АПИФ-а.

Граф. 10. Структура запослених у правним лицима регистрованим на подручју општине према претежној дјелатности за период 2012-2015

Извор података: Трон, према подацима АПИФ-а

Од десет предузећа која запошљавају највећи број радника, без комуналих и јавних предузећа, три су из сектора трговине, четири из сектора текстилне индустрије, и по једно из прехранбене индустрије, дрвопрераде и предузеће регистровано за стручне, научне и техничке дјелатности.

IV.1.4.2. Незапосленост

Укупан број регистрованих активних тражилаца посла на подручју општине²² у 2015. години је износио 2.971 незапослених што је за 7,1% мање у односу на 2014. годину.

Код анализе образовне структуре, односно учешће појединих степена стручне спреме у укупном броју активно незапослених у 2015. години, КВ радници чине најбројнију групу у укупном броју активно незапослених лица и њихово учешће износи 39,6 %, и у односу на 2014. годину, њихов број је мањи за 6,7%. Другу групу у укупном броју активно незапослених чине лица са средњом стручном спремом чије учешће у укупном броју активно незапослених лица износи 30,2 %, и у односу на 2014. годину њихов број је мањи за 6,7%, неквалификовани радници чине 20,6 % укупног броја активно незапослених лица и у односу на 2014. годину њихов број је мањи за 9,7%, Учешће осталих степена стручне спреме у укупном броју активно незапослених радника износи 9,6 %.

Највећи проценат активне незапослене радне снаге имамо код занимања машинске струке (14,8%), затим административне струке (6,2%), трговинске струке (7,9%), електро струке (9,7%), угоститељске струке (5,3%) и сл. Радници без занимања, од укупног броја активно незапослених радника чине 20,6%.

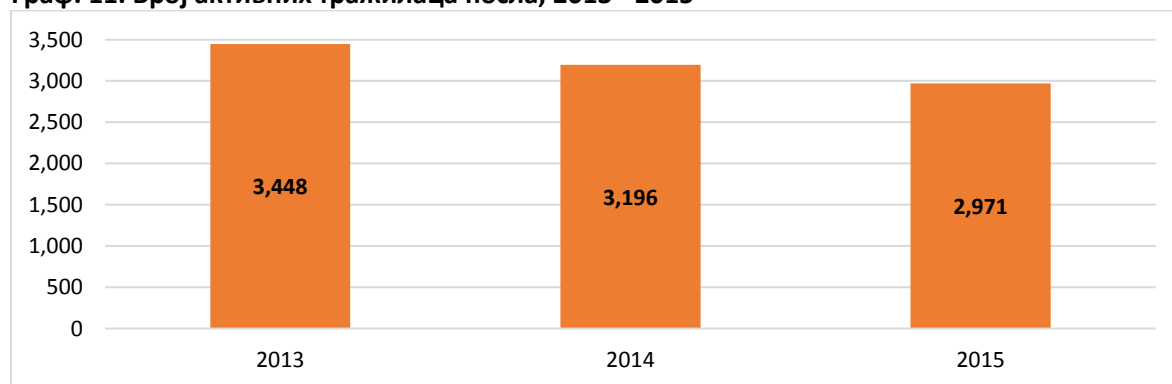
²² Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду, према евиденцији Завода за запошљавање РС - Нови Град.

Евидентно је повећање броја незапослених младих особа (до 30 година) и у 2015. години је на Бироу за запошљавање регистровано 1.415 незапослених младих или готово четвртина незапослених особа (23,7%). Број незапослених у 2015. години је за 21,6% виши у односу на 2005. години.

Подаци показују повећање дужине чекања на посао, односно смањење групе незапослених који на запослење чекају мање од 24 мјесеца и повећање групе теже запошљивих категорија, односно незапослених који на запослење чекају дуже од 24 мјесеца.

Према старосној структури највећи број незапослених се налази у добном раздобљу од 31-50 година, укупно 1.389 лица или 46,8%. Старосна структура незапослених радника²³ показује велики проценат теже запошљивих група, односно 44% незапослених у 2015. години је старије од 45 година (25% незапослених налази се у старосној групи од 50 до 60 година старости). Уколико упоредимо незапослене који активно траже посао и укупно пријављене незапослене, можемо примјетити смањење процента активних тражилаца посла са повећањем старости незапослених (66% активних тражилаца посла у старосној групи 18-24 и 13% у старосној групи +60 година). Процент незапослених старијих од 45 година се повећао за више од 10% у посљедњих десет година (са 33% у 2005. на 44% у 2015. години).

Граф. 11. Број активних тражилаца посла, 2013 - 2015

Извор података: Анализа стања привреде Општине Нови Град са приједлогом мјера за унапређење пословања за 2015. годину, Општина Нови Град, Одјељење за привреду и пољопривреду, према евиденцији Завода за запошљавање РС - Нови Град

У јулу 2014. године спроведено је истраживање о потребама предузећа за недостајућим занимањима и расположивим капацитетима образовних установа да те потребе осигурају (анкетирано је 30 привредних субјеката). Од укупног броја анкетираних 60% привредних субјеката је заинтересовано за запошљавање 72 нова радника у периоду 2016. – 2018.

Поред израде документа Истраживања, нису предузете даље активности на усклађивању понуде и тражње радне снаге.

²³ Извор података: Завод за запошљавање РС, Филијала Приједор, БИРО Нови Град

IV.1.4.3. Пензионери (број, полна структура и структура по врсти пензије)

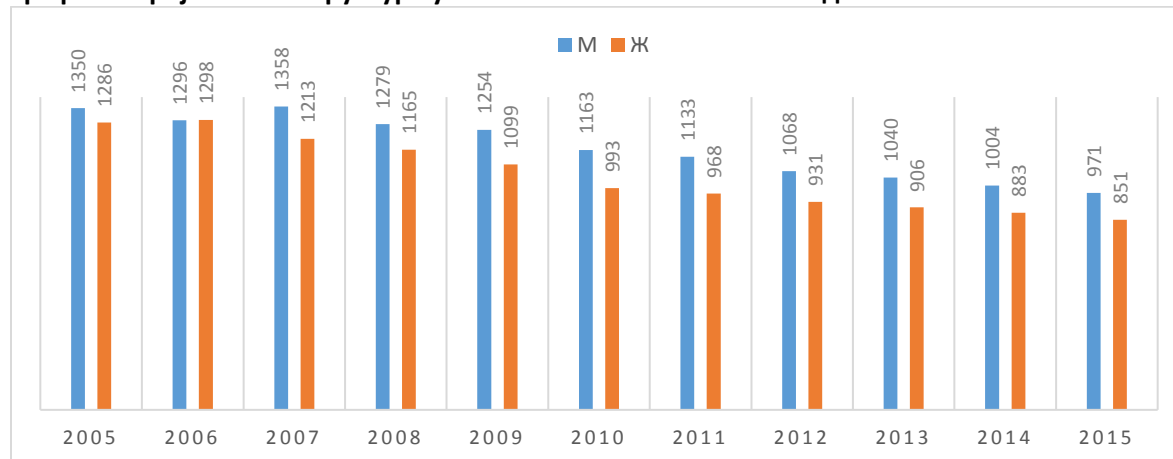
Старе особе се суочавају са тешким материјалним положајем услед ниских прихода (пензије) или недостатка истих. На подручју општине Нови Град је у августу 2016. године регистровано 4.741²⁴ пензионера, од чега скоро половина прима минималну пензију (износ најниже пензије за минималан стаж од 15 година у августу 2016. године је 174,44 КМ). Број пензионера се не мјења значајније на годишњем нивоу. Просјечно мјесечно умре око 20, док се региструје у просјеку 17 нових пензионера. Најугроженија су стара лица без икаквог старања од стране породице. Ова лица остварују и примања по основу туђе његе и заштите и једнократних социјалних помоћи.

IV.1.5. Преглед стања и кретања у области друштвеног развоја

IV.1.5.1. Образовање

На подручју Општине се налазе 4 централне основне школе (двје у урбаном дијелу и двје и руралним срединама – Сводна и Доњи Агићи), које у свом саставу у 2015. години, имају 19 подручних школа²⁵. Као у цијелој Републици Српској, и у Новом Граду је у складу са подацима о негативном природном прираштају, евидентно смањење броја ученика у основним школама, а самим тим и смањење броја подручних школа. Укупан број ученика у основним школама је у 2015. години (1.822 ученика) мањи за 29% у односу на 2005. годину (2.636 ученика). Број подручних школа је у 2009. години био 21, а у 2014. години 20. Повећан је број наставног особља у основним школама (са 196 у 2014. на 215 у 2015. години), што ствара претпоставке за квалитетније извођење наставног процеса. С друге стране, тренд смањења броја ученика води и затварању подручних школа због недовољног броја дјеце за одржавање редовне наставе.

Граф. 12. Број и полна структура ученика основних школа по годинама

Извор података: Одјељење за друштвене дјелатности

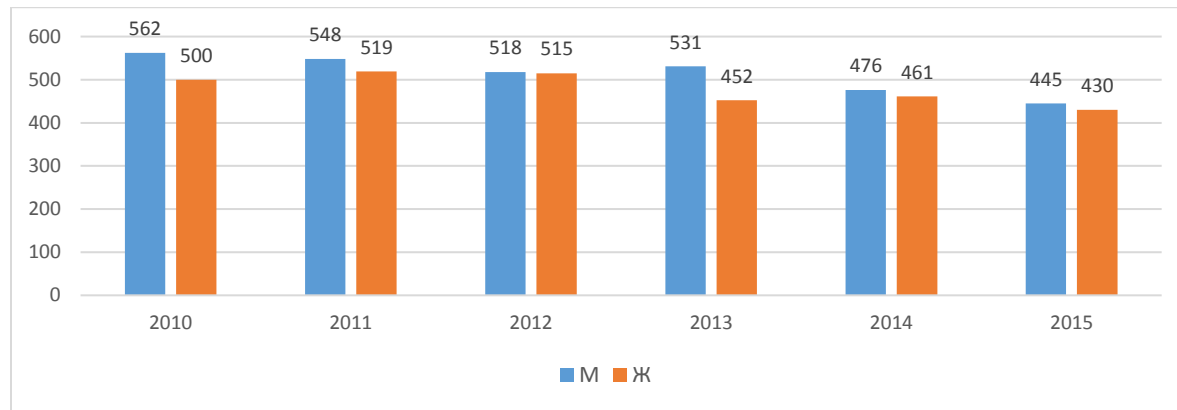
Укупан број ученика са посебним потребама (интелектуално оштећење, психички поремећаји и обољења, аутизам) у 2015. години је 80 (у 2014. години 31 и у 2013. години 110). ОШ Свети Сава има специјално одјељење за дјецу са посебним потребама које је у 2015. години пахађало деветеро дјеце, док је осталих 32 ученика похађало редовна одјељења у овој школи. Остале три школе немају специјална одјељења те ученици са посебним потребама похађају редовна одјељења у осталим школама.

²⁴ Извор података: Удружење пензионера Општине Нови Град

²⁵ Извор података: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

На подручју Општине су двије средње школе - Гимназија „Петар Кочић“ и Средња школа „Ђуро Радмановић“. Укупан број ученика у средњим школама у 2015. години је 875 и за 18% је мањи у односу на број ученика у 2010. години.

Граф. 13. Број и полна структура ученика у средњим школама

Извор података: Одјељење за друштвене дјелатности

Највећи број средњошколаца у 2015. години похађа гимназију - општи смјер и то 24% (210 ученика), затим смјер Машинство и обрада метала 21% и 17% смјер Економија, право, трговина.

И поред смањења укупног броја ученика у средњим школама, примјећујемо да је број ученика који уписују смјер Машинство и обрада метала прилично стабилан (3,6% мање ученика у 2015. у односу на 2010. годину), док је примјетно смањење броја ученика који уписују гимназију – општи смјер (32% мање ученика у 2015. у односу на 2010. годину).

На подручју Општине тренутно постоје двије предшколске установе. Дјечији вртић „Пчелица Маја“ и подружница вртића у Сводни (смјештен у ОШ Драган Вујановић) који је отворен крајем 2016. године и гдје је уписано 17 дјеце. Предшколско образовање у 2015. години је похађало 74 дјеце. Број дјеце у предшколском образовању се повећава и у 2015. години је 18% већи у односу на 2010. годину.

Све основне и средње школе имају библиотеку. Централне основне школе имају спортску дворану док средње школе немају спортске дворане. Двије основне (ОШ Свети Сава и ОШ Вук Караџић) и гимназија Петар Кочић школе имају омогућен физички приступ особама са посебним потребама.

У општини дјелује истурено одељење Паневропског универзитета „Апеирон“, са 5 факултета: Факултет правних наука, Факултет пословне економије, Факултет информacionих технологија, Факултет здравствених наука и Факултет спортских наука. На овом Универзитету у општини Нови Град тренутно студира преко 200 студената.

Укупан број студената у школској 2014/15 години је 593. У посљедњих шест година су присутне варијације броја уписаних студената (највећи број уписаних студената је био у школској 2011/12 години, док је просјечан број уписаних студената за периоду 2008/09 – 2013/14 644 студената).

Табела 7: Уписани и дипломирани студенти

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Уписани студенти	617	515	715	727	657	632	593
Дипломирани студенти	126	88	82	103	93	82	85

Извор података: Статистички годишњак Републике Српске 2015

IV.1.5.2. Култура и спорт

Установа „Културно - образовни центар“ Нови Град (КОЦ), је основана 1997. године сједињавањем Завичајног музеја, Дома културе и Радничког универзитета. КОЦ у свом саставу има три организационе јединице - Кино, Галерија и Градска Вијећница, као и Културно – умјетничко друштво „Уна“, које у свом саставу има фолклорне секције, Мјешовити хор „Уна“, оркестре, етно – радионице за потребе друштва. Културно умјетничко друштво „Уна“ броји око 500 чланова.

При Ватрогасном друштву дјелује и Дувачки оркестар, који има изузетно дугу традицију.

Одјељење Основне музичке школе из Приједора, уз прекид у рату, има традицију бизу 40 година постојања. Тренутно пружа могућност школовања дјецe на 5 инструмената. Подршку овој школи даје ОШ „Свети Сава“ и ЈУ КОЦ.

С обзиром да се у посљeњих 15 година доста радило на унапређењу спорта, општина Нови Град има прилично развијену спортску инфраструктуру. Поред спортско – рекреативног центра, активан је и Спортско – рекреативни центар „Млакве“ и ЈУ Градски спортски центар „Спортска дворана“.

ЈУ Народна библиотека Нови Град поред свакодневног рада са читаоцима организује и књижевне вечери, промоције књига, изложбе посвећене знаменитим личностима, те активно учествује на промовисању свих културних дешавања у општини Нови Град, која је и њен оснивач.

На подручју општине дјелују 24 спортска клуба и то 11 фудбалских, 2 кошаркашка, а остале спортске дисциплине имају по један клуб (рукометни, карате, тениски, кајак, клуб борилачких спортова, шаховски, одбојкашки, ДСВ и атлетски клуб). Од укупног броја спортских клубова, 9 се налази у руралним срединама. Од укупног броја спортских клубова, само су три искључиво женска, три мјештовита и 17 искључиво мушка.

Процјена је да спортски клубови имају око 800 чланова, док културне организације (укључујући и музичку школу) имају око 440 чланова.

Сваког мјесеца у години се организује по неколико културно – спортских и других манифестација (40 манифестација у 2016. години). Манифестације, поред Општине Нови Град, организују спортске и културне организације и установе и невладине организације. Сваке године Општина Нови Град припрема Календар културно – спортских манифестација. Општина је у буџету за 2016. годину планирала 49.400,00 КМ за (су)финансирање манифестација.

IV.1.5.3. Здравствена и социјална заштита²⁶

Здравствена установа „Дом здравља“ Нови Град, као референтна болничка установа Опште болнице Приједор, пружа услуге примарног нивоа здравствене заштите по моделу породичне

²⁶ Извор података о здравственој заштити је Општина Нови Град према подацима Дома здравља Нови Град. Извор података о социјалној заштити је Центар за социјални рад.

медицине путем тимова породичне медицине, а које поред становника општине Нови Град, дијелом користе и становници Костајнице и Крупе на Уни.

Рад тимова породичне медицине је такође организован и у теренским амбулантама у руралним насељима Сводна, Доњи Агићи, Рујишка и Добрљин. Поред тимова породичне медицине, у склопу Дома здравља се још налазе и Центар за заштиту менталног здравља, Центар за физикалну рехабилитацију у заједници, три стоматолошке амбуланте, служба лабораторијске дијагностике, радиолошке и ултразвучне дијагностике, АТД служба, педијатрија, хигијенско – епидемиолошка служба, служба хитне медицинске помоћи и хитног санитетског превоза. У циљу обезбјеђивања доступности консултативно-специјалистичких услуга пацијентима и смањења времена чекања на прегледе, Дом здравља такође организује и посјете консултаната-специјалиста у области ортопедије, опште хирургије, урологије и неурологије.²⁷ Лабораторијска дијагностика се налази на трећем спрату, али су лабораторијске услуге, за особе којима трећи спрат представља проблем, организоване у приземљу.

Број здравствених радника у Дому здравље Нови Град у 2015. години запошљава 117 радника (у 2014. години 120 запослених), од чега је 85 медицинских и 32 немедицинских радника. Смањење број запослених радника у 2015. у односу на 2014. годину се односи на смањење броја специјалиста са 13 у 2014. на 11 у 2015. години, један мање медицински техничар и два члана осталог особља. У исто вријеме повећан је број стоматолога са 4 у 2014. на 6 у 2015. години.

У мају 2014. године Дом здравља Нови Град је од стране Агенције за сертификацију, акредитацију и унапређење квалитета здравствене заштите Републике Српске (АСКВА) сертифицирана као здравствена установа која задовољава унапријед дефинисане и објављене стандарде сигурности у процесу пружања здравствене заштите.

У току 2014. и 2015. године, на подручју општине Нови Град, присутна је тенденција пораста броја пацијената обољелих од кардиоваскуларних болести, малигних обољења, шећерне болести и менталних болести. У 2015. години од посљедица болести крвотока умрло је 23% од укупног броја умрлих особа, затим слиједи болести органа за дисање (18%) и болести органа за варење (12%).

Број осигураника здравственог осигурања, којима је ЈЗУ Дом здравља Нови Град референта здравствена установа примарног нивоа здравствене заштите, у 2015. години је 13.082 осигураника, што чини 45,4% од укупног броја становника. Старосна структура осигураника, је слиједећа:

•	0-6:	1 118
•	7-15:	1 911
•	16-30:	3 951
•	31-64:	1 022
•	65 и више:	5 180

У наредном периоду потребно је унаприједити застарјелу медицинску опрему како би искориштеност расположивих капацитета била на задовољавајућем нивоу. Такођер, велика разумљивост Општине Нови Град отежава рад Службе хитне медицинске помоћи. Ограничени ресурси, људски и материјални нису довољни да би подручје од 470 km² било покривено адекватном здравственом заштитом²⁸. Потребно је унаприједити доступност здравствене заштите

²⁷ Локални акциони план за унапређење положаја реадмисираних повратника у Општини Нови Град за период 2015.-2018. година

²⁸ Подаци ЈЗУ и ЈЛС

у руралним дијеловима општине. Према задњем попису становништва општина Нови Град има 28.799 становника, од тога око 60% становника живи у руралном дијелу.

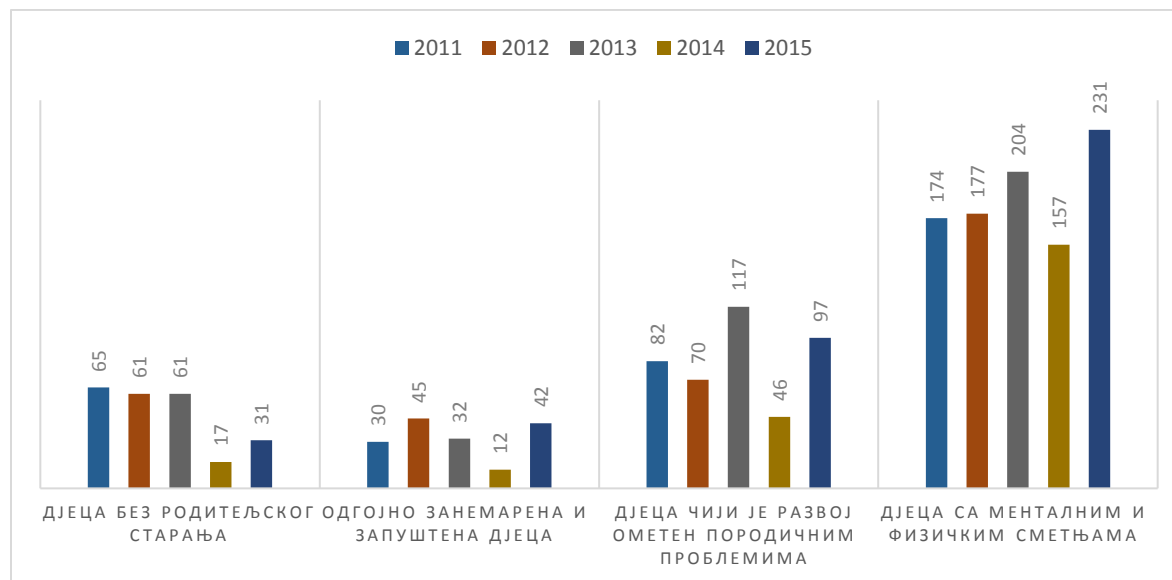
На подручју општине дјелује осам приватних медицинских установа, од чега три стоматолошке амбуланте и по једна специјалистичка гинеколошка амбуланта, специјалистичка амбуланта медицине рада, специјалистичка амбуланта интерне медицине, амбуланта породичне медицине и лабораторија у области хематологије. Приватна специјалистичка гинеколошка амбуланта и амбуланта интерне медицине имају потписан уговор са Фондом за здравствено осигурање Републике Српске за обављање здравствених услуга.

Социјалну заштиту проводи ЈУ Центар за социјални рад који се финансира из буџета општине, властитих прихода и пројеката. Центар у свом саставу има Прихватилиште за стара лица (за збрињавање старих самохраних лица) и Социјално педагошке животне заједнице (за бригу, одгој и васпитање дјеце без адекватног породичног старања)²⁹.

У 2015. години је 1.969 корисника користило разне видове помоћи Центра за социјални рад, од чега су жене 60% корисника. Број корисника помоћи је у периоду 2011 – 2014. година опадао и у 2014. години је било 1.507 корисника социјалне помоћи за разлику од 2011. године када је број корисника био 2152. У 2015. години највећи је проценат корисника дјечијег додатка (44% корисника) који је у 2015. години већи за 41% у односу на 2014. годину, затим корисника новчане надокнаде за помоћ и његу друге особе 24% и 13% корисника накнаде за кућну његу и помоћ у кући.

Највећи број малољетних корисника социјалне помоћи су дјеца са менталним и физичким сметњама, и овај број се повећава (231 малољетник у 2015. години).

Граф. 13. Малољетни корисници помоћи

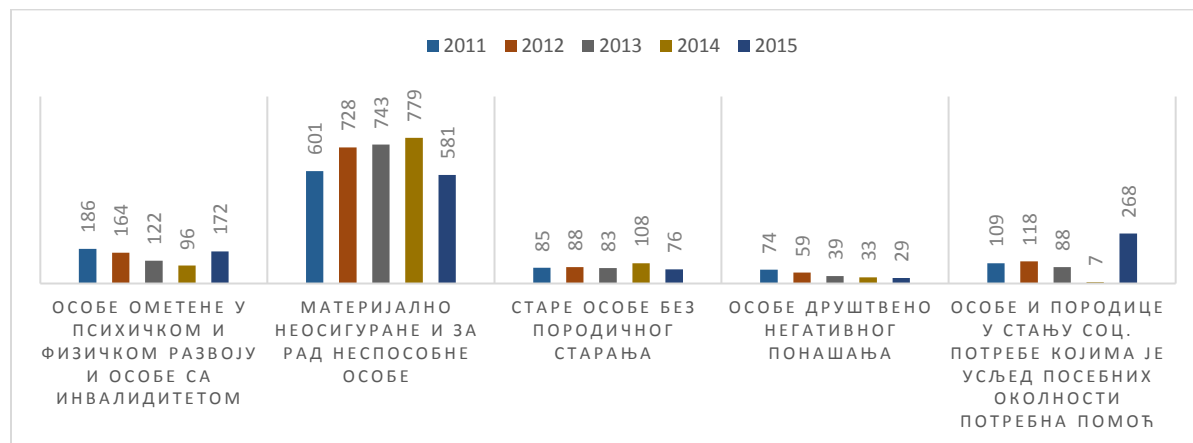
Извор података: Центар за социјални рад

Највећи број пунољетних корисника социјалне помоћи су материјално неосигурани и за рад неспособне особе. Иако је број ових корисника у 2015. години мањи за 24% у односу на 2014.

²⁹ Локални акциони план за унапређење положаја реадмисираних повратника у Општини Нови Град за период 2015.-2018. година

годину (1.023 корисника у 2014. години), у претходном периоду 2011 – 2014. година је забиљежен тренд повећања ове групе корисника.

Граф. 14. Пунољетни корисници помоћи

Извор података: Центар за социјални рад

IV.1.5.4 Становање

На подручју општине је, према Попису 2013, пописано 11.913 станова у којима просјечно живи 2,4 становника по стану. У урбаном подручју налази се 36% станова, у мјешовитим мјесним заједницама 30% и у руралним 34% станова. У руралном насељу Благај живи просјечно 3,5 становника по стану и у насељу Доњи Агићи 3,1 становника по стану. Најмањи број становника по стану живи у мјешовитом насељу Сводна (1,8) и Деветацима (0,9).

Табела 8: Становништво и станови по мјесним заједницама

Мјесна заједница	Тип мјесне заједнице	Број пописаних лица	Број пописаних станова	Број становника по стану
Нови Град	Урбана	11063	4333	2.6
Блатна	Мјешовита	1070	525	2.0
Сводна	Мјешовита	2358	1281	1.8
Добрљин	Мјешовита	1990	962	2.1
Рудице	Мјешовита	2070	763	2.7
Пољавнице	Рурална	1443	551	2.6
Равнице	Рурална	764	350	2.2
Радомировац	Рурална	884	445	2.0
Жуљевица	Рурална	322	222	1.5
Благај	Рурална	2249	642	3.5
Доњи Агићи	Рурална	2860	914	3.1
Мала Новска Рујишка	Рурална	1092	535	2.0
Велика Рујишка	Рурална	511	250	2.0
Деветаци	Рурална	123	140	0.9
УКУПНО		28799	11913	2.4

Извор за класификацију на руралне-мјешовите-урбане: Локални акциони план за унапређење положаја реадмисираних повратника у општини Нови Град за период 2015.-2018. година

IV.1.5.5 Цивилна заштита

Попуњеност људством оперативних структура цивилне заштите тренутно је задовољавајућа, док опремљеност опремом и материјално-техничким средствима, осим у оквиру јединице ЦЗ за заштиту од пожара, још увијек није на задовољавајућем нивоу. Цивилна заштита је у 2015. години имала 147 припадника, од чега 108 професионално запослених и 39 распоређених припадника цивилне заштите.

У руралном плавном подручју општине је одређен довољан број повјереника заштите и спасавања који се по потреби може ангажовати заједно са мјесним становништвом у складу са затеченим стањем на терену. У 2015. години цивилна заштита је имала 122 повјереника мјесних заједница у руралним подручјима. У току 2015. године извршена је попуна са 20 повјереника заштите и спасавања на подручју општине у односу на претходни период. У циљу квалитетне покривености цијелокупне територије општине повјереничком мрежом, у наредном периоду је неопходно извршити попуњу мањег броја повјереника заштите и спасавања у појединим засеоцима, по приједлогу савјета мјесних заједница. У циљу побољшања потребно је кадровско јачање вршити по могућности млађим и квалификованим запосленим лицима, те закључивати уговоре са предузећима и јавним установама о ангажовању људства и средстава на заштити и спасавању од природних и других несрећа.

Општинско одјељење цивилне заштите за заштиту и спасавање од несрећа на води и под водом које је формирано при Територијалној ватрогасној јединици Нови Град није адекватно опремљено. За потребе рада ове јединице до сада су стручну обуку завршила три рониоца са првом звијездом и 4 руковаоца чамцима.

Евидентиран је одређен број чамаца (на подручју новоградске општине име регистровао 180 лађа/чамаца) у власништву грађана који се могу ставити у функцију у случају ванредне ситуације.

Поред цивилне заштите, одлуком начелника утврђене су обавезе поступања и других правних лица у вези са заштитом и спасавањем у ванредним приликама. Поред успостављеног система обавјештавања и узбуњивања, КП „Водовод и канализација“ има формиран тим на руковање колектором. Шумска управа Нови Град има формирану екипу у случају опасности од пожара и ОО Црвени крст Нови Град има формирану вишенамјенску теренску екипу. Поред наведених организација, још 24 предузећа/правних лица имају успостављен систем обавјештавања и узбуњивања запослених и становништва.

Унутар јединице цивилне заштите утврђене су потребе за сљедећим материјално-техничким средствима и опреми: спасилачки чамац, две ронилачке пратеће опреме, пумпа каналска (урањајућа до 300 лит/сец), педесет униформи припадника цивилне заштите, једна зглобна платформа за спасавање са висина, три батеријске лампе-рефлектора, средства и опрема за колективну и личну РХБ заштиту, агрегат од 40 KW, пет агрегата до 20 KW, пет муљних пумпи, шатори за кухињу и санитет, две покретне дизалице, два геофона, три мегафона.

У току 2015. године урађена је Процјена угрожености од елементарних непогода и других несрећа. Урађени су План превентивног дјеловања, План приправности, План хитног поступања и План мобилизације, те оперативни планови за провођење мјера заштите и спасавања од пожара, поплава и већих сњежних падавина.

Координација и сарадња са другим органима и службама заштите и спасавања и службама цивилне заштите (Подручно одјељење цивилне заштите Бања Лука, РУЦЗ РС, Полицијска станица Нови Град, општинске службе, ШГ „Пастирево“, предузећа и установе од значаја за послове заштите и спасавања, Црвени крст и друге организације и удружења) је континуирана и

задовољавајућа. Успостављена је стална координација и сарадња са сусједним јединицама локалне самоуправе (град Приједор, општине Крупа на Уни, Козарска Дубица и Костајница).

Општина Нови Град тренутно нема регистровано ниједно минско поље. У току је системско извиђање од стране МАЦ-а БиХ подручја уз ријеку Уну од Новог Града до границе са општином Костајница. Прикупљање и уништавање НУС-а по дојавама грађана је у потпуности релизовано. Због немогућности потпуног дјеловања под водом и даље остаје нерјешен проблем НУС-а у ријеци Сани испод жељезничког моста. Републичка управа ЦЗ треба да иницира формирање и обуку тимова за интервенције под водом.

За функционалнији и ефикаснији систем заштите и спасавања неопходно би било да Општина у наредном периоду планира и издваја већа средства за предузимање превентивних и оперативних активности заштите и спасавања, након што се стекну услови за издвајање већег износа посебних средстава за ове намјене (предуслов за ово је промјена члана 153. става 2. Закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Српске“ број 121/12).

IV.1.5.6. Сигурност грађана

Регија Приједор, којој припада и Нови Град, спада у релативно безбједне средине. То показују подаци Министарства унутрашњих послова, о криминалитету у подручју које покрива Центар јавне безбједности (ЦЈБ) Приједор. Број кривичних дјела на 100.000 становника ЦЈБ Приједор за 2015. годину је 683,7, односно најмањи послјије Требиња од свих шест области ЦЈБ.

Табела 9: Преглед криминалитета по ЦЈБ за период јануар – децембар 2015. године

Криминалитет по ЦЈБ	Бања Лука	Приједор	Бијељина	Добој	Источно Са	Требиње
Број кривичних дјела	3626	1097	2069	1732	919	340
Број кривичних дјела на 100.000 становника	829,6	683,7	721,2	728,0	696,7	467,2

Извор података: Информација о стању безбједности у Републици Српској, Министарство унутрашњих послова

Форум за безбједност општине³⁰ је такође закључио да је општина Нови Град, у односу на друге средине из окружења, безбједна средина, са ниском стопом криминалитета. Форум за безбједност даље сматра да одлука о одлагања радиоактивног отпада на подручју општине Двор у Републици Хрватској, која је у непосредној близини општине Нови Град, може имати веома негативан утицај на здравље и животну средину становника општине Нови Град.

Безбједност грађана додатно угрожава све већи број паса луталица на улицама општине. У Општини не постоји Хигијеничарска / шинтерска служба, нити азил за животиње. За рјашавање овог питања тренутно није задужан нико у општини.

³⁰ Форум за безбједност основан је Одлуком Скупштине општине Нови Град на 33. редовној сједници одржаној 14.03.2008. године ради заједничког дјеловања представника локалне заједнице, државних институција, јавних установа и невладиних организација, на превенцији и сузбијању криминалитета и других облика асоцијалног понашања.

IV.1.5.7. Осјетљиве/рањиве групе

Процјењује се³¹ да на подручју општине има око 4000 повратника, који живе углавном у руралном дијелу општине, и 459 интерно расељених лица. Дио интерно расељених лица се вратио у пријератна мјеста живљења, док су се остали у већини случајева интегрисали у локалну заједницу. Повратници и интерно расељена лица суочени су са проблемима који се не разликују од проблема домицилног становништва. У протеклим годинама Општина Нови Град, самостално или у партнерству са различитим организацијама и нивоима власти, је имплементирала више десетина пројеката који се односе на повратак и побољшање положаја избјеглих и расељених лица као и повратника.

Процјењује се да на подручју општине живи око 160 људи ромске националности, који живе углавном у урбаном дијелу општине. Проблеми рома се углавном односе на социјалну искљученост и неинтеграцију у локалној заједници. Ови проблеми су свакако повезани са проблемима незапослености, образовања и приступа јавним услугама.

Популација РВИ у Новом Граду је 860 особа чија су основна примања инвалиднине. Велика је незапосленост, а сама примања по основу инвалидности нису довољна за појединце из IV, V и VI категорије. Особе са инвалидитетом имају проблем са архитектонским баријерама и физичким приступом појединим институцијама на локалном нивоу (40% институција нема приступ). Посебан проблем је приступ Дому здравља (специјалистичке услуге) и градској пошти.³²

У рањиве групе становништва спадају и дуготрајно незапослене особе (дуже од двије године), којих је на подручју општине на дан 31.12.2015. године било 2.971 (од чега жена 1307 и младих од 18 – 30 година старости 971).

Родитељи дјеце са посебним потребама у великој мјери зависе од социјалне помоћи у виду издвајања за туђу његу и заштиту и дјечији додатак. За породице са дјецом са посебним потребама је типично да само један родитељ ради имајући у виду сталну потребу за 24-часовном његом такве дјеце, што утиче на материјални положај ових породица. Истакнута је потреба успостављања дневног центра за дјецу са посебним потребама.

Када се посматрају жене из сеоских средина, може се рећи да је један дио жена препознао потребу и могућност за стицање прихода кроз пластеничку пољопривредну производњу, те продају својих рукотворина. Ова групација се значајно издваја по животном стандарду и квалитету живота у односу на остатак жена на селу. Међутим, већина ових послова није регистрована већ се ради више о „неформалним“ видовима стицања прихода.

Када се посматрају породице погинулих и несталих, може се рећи да постоје 3 типична обрасца стицања прихода: родитељи палих бораца примају пензије и инвалиднине, њихове супруге имају пензије, док дјецу палих бораца издржавају родитељи. Посебно тешка „групација“ у оквиру ове популације односи се на дјецу палих бораца преко 26 година, која су без запослења. Јако је мали број запослених и када су у питању жене палих бораца.

Вишечлане породице се суочавају са сличним проблемима као и остатак становништва на подручју општине. У великом броју случајева, ради се о незапослена оба родитеља, са приходима по основу социјалне заштите, повремених и сезонских послова, те солидарној помоћи од удружења и појединаца.³³

³¹ Процјене су урађене од стране релеватних општинских одјељења

³² Извјештај са одржане 1. фокус групе за осјетљиве групе (Општина Нови Град), одржана 01.07.2016. године

³³ Извјештај са одржане 1. фокус групе за осјетљиве групе (Општина Нови Град), одржана 01.07.2016. године

У оквиру Скупштине општине Нови Град дјелује неколико сталних одбора која третирају питања рањивих група становништва и то Одбор за равноправност полова, Одбор за питања младих и Одбор за социјалну заштиту. Такођер, активно дјелује и Општинска комисија за социјалну заштиту и инклузију дјецe. Ово је мјешовита, мултисекторална комисија која окупља представнике различитих јавних и образовних инститиција, укључујући полицију и медије.

IV.1.5.8. Цивилно друштво (невладине организације)

Педесет и двије невладине организације, тренутно регистроване на подручју општине, покривају скоро све сегменте друштвеног развоја: од заступања дјечијих и омладинских интереса, избјеглих и расељених лица, ратних војних инвалида, инвалида рада, борачких категорија, жена, организација која се баве културом, хуманитарним радом, пољопривредом и сл. Иако је на подручју општине Нови Град од 2010. године број невладиних организација порастао за чак 22, број оних које активно дјелују је много мањи, те их претежно карактерше низак ниво међусобне повезаности и недовољна координација са јавним институцијама. Велика зависност од буџетске подршке локалних извора финансирања додатно утиче на њихову функционалност и слабе ефекте заступања предметних категорија.

Млади су у посљедњих шест година ангажовани кроз рад Омладинске банке и Про Будућност. Кроз рад Омладинске банке у посљедњих шест година је имплементиран 121 пројекат.

Рањиве групе су преко организација цивилног друштва које заступају интересе ових категорија укључене у процесе доношења одлука кроз њихово активно учешће приликом доношења различитих стратешких докумената и планова. Овде подразумјевамо удружења која окупљају повратничку и избјегличку популацију, удружења која окупљају дјецу и младе укључујући дјецу са посебним потребама, различита удружења особа са инвалидитетом исл. Општина Нови Град за неке од организација које представљају рањиве групе становништва сваке године у буџету општине обезбјеђује грантове за подршку њиховом раду.

IV.1.6. Јавна инфраструктура и јавне услуге

IV.1.6.1. Стање саобраћајне инфраструктуре

Укупна километража свих путева на подручју општине износи 509,62 km, од чега је 156,20 km некатегорисаних путева, 258,42 km локалних путева и 95 km магистралних и регионалних путева.

Према постојећој категоризацији, асфалтирано је 118,67 km локалних путева, 288,85 km је макадам и 7,10 km земљаних путева.³⁴ На укупној дужини некатегорисаних путева од 156,20 km простире се: асфалтни коловоз 13,47 km, макадамски коловоз 130,23 km и земљани коловоз 12,5 km. На укупној дужини градске улице су 44.883,65 m, асфалтни коловоз чини 30.483,65 [m] док макадамски коловоз чини 14400,00 m.

Проблем у сеоским подручјима је неорганизован јавни превоз, гдје монопол држи градски превоз.

³⁴ Локални акциони план за унапређење положаја реадмисираних повратника у Општини Нови Град за период 2015.-2018. година

Покривеност општине јавним превозом није на задовољавајућем нивоу. По завршетку школске године, смањује се учесталост и градског и приградског јавног превоза. Такође евидентан је и проблем превоза ученика који се огледа у неусклађеном времену поласка аутобуса, фреквенцији превоза, непостојећим или неодговарајућим аутобуским стајалиштима.

Са друге стране, расте број регистрованих возила на подручју општине, којих је 2014. године било за 13,6% више него пет година раније у 2010. години и 19,3% више у односу на 2007. годину³⁵.

Укупна дужина жељезничке мреже износи 57 км. Општина има директан приступ на жељезнички чвор са правцима према: Добрљину (гранични прелаз - 15 км), Загребу (ХР) и Љубљани (СЛО), Бањалуци и Сарајеву, Бихаћу и Сплиту.

IV.1.6.2. Стање електро – дистрибутивне мреже

Електро - дистрибутивна мрежа на подручју општине у 2014. години износи 1.452 км, од чега је на високом напону 416 км, а на ниском напону 1036 км. На мрежу је у 2014. години прикључено 11.192 потрошача, од чега 10.262 домаћинства. Без прикључка електричне енергије је у 2014. години било 20 домаћинстава чије прикључење је било у току.

У периоду 2010 – 2014. година укупно је реконструисано је 115,4 км електро мреже. У 2014. години је реконструисано 35,8 км електро мреже, од чега 33 км на ниском и 2,8 км на високом напону. У 2014. години је изграђено 5,8 км електро мреже, од чега 4,8 км на ниском и 1 км на високом напону.

Табела 10: Дужина реконструисане и изграђене електро мреже у периоду 2010 – 2014. година, км

	2010	2011	2012	2013	2014
1. Дужина реконструисане електро мреже					
На високом напону	7	4.7	7.2	3	2.8
На ниском напону	18	11.3	18.4	10	33
2. Дужина изграђене електро мреже					
На високом напону	4	2	3.9	5	1
На ниском напону	35.4	14	19.4	12	4.8

Извор података: РЈ "Електродистрибуција" Нови Град

IV.1.6.3. Стање комуналне инфраструктуре и услуга

Број становника који имају приступ услузи водоснабдијевања из јавног водоводног система и услузи одводње и пречишћавања отпадних вода је 13.500, а број становника који имају приступ само услузи водоснабдијевања из јавног водоводног система је 14.700³⁶.

Према подацима КП Водовод и канализација АД, на подручју општине је 2014. години има 140 километара водоводне мреже док је у 2010. години дужина водоводне мреже била 51 км.

Број потрошача воде са јавног водовода у 2014. години је 4840, број домаћинстава која користе воду из локалних сигурних/контролисаних водова је 239, без прикључка на водовод је 670 домаћинстава и број домаћинстава која немају приступ водоводу у 2014. години је 3200

³⁵Извор података: Агенција за безбједност саобраћаја Републике Српске

³⁶ Подаци ОРТ-а за 2014. годину

домаћинстава. Према овим подацима, може се рећи да 57% домаћинстава у општини има квалитетно регулисано водоснабдјевање питком водом.

Велики су губици воде и у 2014. години износе 60%.

Табела 11: Водоводна мрежа

Опис	2010	2011	2012	2013	2014
Број километара водоводне мреже на подручју општине	51	84	88	122	140
Број потрошача воде са јавног водовода	4,235	4,538	4,700	5,005	4,840
% губици воде	49	55	57	54	60
Број домаћинстава у општини без прикључка на водовод				676	670
Број домаћинстава у општини који користе воду из локалних сигурних/контролисаних водовода		125	163	233	239
% домаћинстава у општини који имају квалитетно регулисано водоснабдјевање питком водом				56	57
Број домаћинстава у општини који немају приступ водоводу				3,171	3,200

Извор: КП "Водовод и канализација" а.д.

Општина Нови Град имплементира пројекат „Реконструкција и проширење градске канализационе и водоводне мреже“ који се финансира из средстава Европске инвестиционе банке и „Пројекат хитног опоравка од поплава“ који се финансира кроз кредитна средства Свјетске банке.

На подручју општине је у 2014. години било 17,2 километра канализационе мреже са 3150 прикључака, од чега 2800 домаћинстава и 350 правних особа. Процјењује се да 5200 домаћинстава нема прикључак на канализациону мрежу. Канализација се одводи директно у ријеке (највише у ријеку Сану).

Табела 12: Канализациона мрежа

	2010	2011	2012	2013	2014
Број километара канализационе мреже на подручју општине	17.9	17.9	17.9	18.4	17.2
Домаћинства-прикључци	2,728	2,770	2,790	2,800	2,800
Правне особе-прикључци	346	347	348	350	350
Број домаћинстава у општини без прикључка на канализациону мрежу - процјена				5,026	5,200

Извор: КП "Водовод и канализација" а.д.

Услуге прикупљања, одвоза, обраде и депоновања комуналног чврстог отпада на подручју Општине Нови Град врши КП „Комус“ А.Д. Укупан број корисника услуга на крају 2015. године³⁷ је износио 4799, од чега 1391 кућних савјета, 1106 кућа на селу, 1825 кућа у приградским насељима и 477 приватника. На подручју општине отпад се одвози готово у цјелости са урбаног подручја, док је укупна покривеност територије општине услугама одвоза отпада 77%.

³⁷ Извор података: Динамика број корисника услуга КП Комус АД Нови Град за 2015. годину по мјесецима

Табела 13: Одвоз смећа и отпада

	2010	2011	2012	2013	2014
Одвоз смећа- Домаћинства	6,800	6,950	7,100	7,199	7,200
Одвоз смећа- Правна лица	485	485	490	503	523
Број корисника услуга одвоза смећа и отпада	4,322	4,825	4,920	4,983	4,983
Количина отпада прикупљеног током године - м3	3,500	3,508	3,551	4,140	3,950
Количина отпада прикупљеног током године - који је адекватно похрањен м3	3,500	3,508	3,551	4,140	3,950

Извор: КП "Комус" а.д.

IV.1.6.4. Стање административних услуга локалне самоуправе

Општинску управу сачињава 5 одјељења и 2 самостална одсјека³⁸: Одјељење за општу управу, Одјељење за буџет и финансије, Одјељење за привреду и пољопривреду, Одјељење за друштвене дјелатности, Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове, Одсјек за инспекцијске послове и комуналну полицију и Одсјек за јавне набавке, инвестиције и надзор. У оквиру појединих одјељења образују се одсјеци.

Ради ефикаснијег извршавања активности Општинске управе и стварања услова да се послови обављају рационалније и ближе мјесту становања и рада грађана, у оквиру Одјељења за општу управу образоване су мјесне канцеларије и то: са сједиштем у Новом Граду, са сједиштем у Доњим Агићима, са сједиштем у Добрљину, са сједиштем у Сводни, са сједиштем у Рудицама и са сједиштем у М. Н. Рујишки.

Општина има службеника за питања мјесних заједница али ипак је потребно провести додатне активности на побољшању функционисања мјесних заједница. Општина је у буџету за 2015. и 2016. годину имала издвојена средства за мјесне заједнице (по 5.000 КМ). Међутим, није дефинисана намјена средстава за мјесне заједнице, с обзиром да нису формално регистроване, немају канцеларије ни запослене.

Ради добијања статуса средине са повољним пословним окружењем, општина планира да проведе процедуру добијања Business Friendly Certificate (BFC).

У општинској управи је запослено 61% жена и 39% мушкараца. Половина радника општинске управе је старије од 50 година, 30% запослених припада старосној групи 30-39 година, 11% до 29 година и 8% у старосној групи 40-49 година.

Попуњеност систематизације радних мјеста у општинској управи је 82%, односно у општинској управи је запослено 107 радника, од укупно 131 колико је планирано према систематизацији. Одјељење за општу управу, Одјељење за друштвене дјелатности и Стручна служба Скупштине општине су пуњени 100%. Најмањи број запослених, од броја радника планираних према систематизацији, је у Одјељењу за привреду и пољопривреду (69%), Одсјеку за инспекцијске послове и комуналну полицију (69% што се односи на инспекцијске послове, попуњеност радних мјеста у комуналној полицији је 100%) и Кабинет начелника (67%).

³⁸ Службени гласник Општине Нови Град 01/2016

Табела 14: Запослени у општинској управи

Одјељење/Одсјек	Број радника		
	Број радних мјеста према систематизацији	Број попуњених радних мјеста	Попуњеност систематизације
Одјељење за општу управу	32	26	81%
Одјељење за буџет и финансије	12	12	100%
Одјељење за привреду и пољопривреду	16	11	69%
Одјељење за друштвене дјелатности	6	6	100%
Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	11	9	82%
Одсјек за инспекцијске послове и комуналну полицију	16	11	69%
Одсјек за јавне набавке, инвестиције и надзор	7	6	86%
Стручна служба Скупштине општине	3	3	100%
Кабинет Начелника	15	10	67%
Служба за заједничке послове	13	13	100%
УКУПНО	131	107	82%

Извор података: Општина Нови Град

Са високом стручном спремом (240 ECTS) у Општини је запослено 44% радника, са средњом стручном спремом 34% радника, са високом стручном спремом (180 ECTS) 14% радника, са вишом стручном спремом 5% и 4% неквалификованих радника.

Општина припрема једногодишње ПЛанове стручног усавршавања и едукације запослених у општини, у оквиру којег се раде интерне едукације запослених.

У функцији побољшања квалитета пружања услуга, Општина је у 2015. години радила анкету корисника општинских услуга, која указује да су корисници услуга, у највећем дијелу, задовољни квалитетом пружених услуга.

Табела 15: Структура одговора анкетираних корисника услуга (80 испитаника)

Питање	ДА	УГЛА ВНО М	НЕ
1. Да ли сте задовољни услугом Општинске управе Општине?	58	20	2
2. Да ли је службеници Општинске управе љубазни?	55	23	2
3. Да ли добијате брзо и ефикасно одговарајућу услугу, без непотребног чекања?	58	20	2
4. Да ли руководства и службеници Ваше општине одговорно обављају свој посао?	34	43	3
5. Да ли у Општини Нови Град раде квалификовани кадрови?	26	52	2
6. Да ли сте задовољни радом Скупштине општине и њеним планирањем развоја заједнице?	20	51	9
7. Да ли грађани учествују у процесу доношења одлука? Да ли се води рачуна о предлозима грађана?	15	45	20
8. Да ли је добра комуникација између локалне власти и грађана?	19	52	9
9. Да ли сте учествовали на јавним скуповима, расправама или трибинама?	25	x	55
10. Да ли је Општинска управа добро и ефикасно организована?	35	42	3

Извор: Анкета корисника општинских услуга

Већина грађана је задовољно пруженим услугама, односно 97% корисника услуга је задовољна или углавном задовољна, а само су два испитаника дала лошу оцјену за услуге.

Грађани су посебно задовољни радом шалтер сале – инфо пулта и љубазношћу особља. Задовољство корисника услуга мјери се и путем кутије за представке и притужбе грађана, гдје у 2015. години није за примљена нити једна писана притужба или представка.

Пројектом ИФЦ „Јачање конкурентности на локалном нивоу“ смањени су рокови и документација неопходна за обраду предмета. Из овог пројекта је произашао „Сервис грађана“, гдје грађани на веб сајту општине имају расположиве информације о административним поступцима, захтјевима и неопходној документацији. Поред веб сајта, општина има и активан Facebook налог.

Укупан број предмета за рјешавање по основу уагуга које врши Општине у 2015. години је 18.724, од чега 1.086 неријешених предмета (431 неријешених предмета којима није истекао рок и 655 неријешених предмета који је истекао рок за рјешавање).

IV.1.7. Стање животне средине

Процјена стања ваздуха, воде и земљишта урађена је на основу расположивих података у току израде Стратешког плана за воде и заштиту околине 2014-2018. година, који је усвојен у новембру 2013. године. Документ је израђен у складу са смјерницама из пројекта GO-WADE, уз подршку Швајцарске агенције за развој и сарадњу.

IV.1.7.1. Стање ваздуха

На подрушју општине Нови Град не постоје индустријски капацитети који би утицали на загађење ваздуха, те се као главни извори загађења ваздуха могу навести тек мале котловнице и индивидуална ложишта у домаћинствима, аутомобилски издувни гасови, постројења за сепарацију камених агрегата и дивље депоније.

IV.1.7.2. Стање водотокова

Ријеке Уна и Сана представљају значајан водени потенцијал како општине Нови Град, тако и цијеле регије. Укупна дужина ријеке Уне износи 207 км, док дужином од 35 км протиче кроз Нови Град и једим дијелом представља природну и границу између Босне и Херцеговине - Републике Српске и Републике Хрватске. Највећа притока Уне на овом простору је ријека Сана, а затим и рјечица Војскова, која је друга по величини рјечица на новоградској општини. Укупна дужина ријеке Сане је 146 км, гдје дужином од 16 км протиче кроз новоградску општину. Њена највећа притока је рјечица Јапра.

Већина водотока на подрушју општине Нови Град је изложена сталном загађењу од стране комуналних отпадних вода те утицају неконтролисаног одлагања смећа. У току је пројекат изградње пречистач отпадних вода у насељу Доње Млакве за око 200 становника (први пречистач у приједорској регији). У наредном периоду је потребно изградити Студију изводивости за изградњу додатних пречистача отпадних вода на подручју општине.

Предузеће надлежно за одводњу отпадних вода из домаћинстава, установа и предузећа, као и прикупљање и одвођење оборинских вода са градског подручја општине је КП "Водовод и

канализација" а.д. Нови Град. Канализациони систем у Новом Граду је мјешовитог типа, покрива површину од 216,83 ха, односно 90% града и за сада нема рјешено прочишћавање отпадних вода, те се вода без пречишћавања директно испушта у водотоке ријека Сане и Уне.

Већина руралних насеља не посједује системе за одводњу отпадних вода па се оне одлажу системима септичких јама или се директно испуштају у водотоке. Главни извори угрожавања изворишта питке воде су дивље депоније и неконтролисана сјеча шуме. Иако постоје елементи који утичу на угрожавање водотока и изворишта питке воде ипак се процјењује да локални водни ресурси нису угрожени у значајној мјери и да је квалитет водних ресурса веома добар.

IV.1.7.3 Стање земљишта

Општина Нови Град располаже и са значајним ресурсима пољопривредног земљишта и земљишта за друге врсте намјене као што је грађевинско земљиште. Проблем загађивања земљишта кориштењем хемијских средстава (пестициди, хербициди) и испуштањем комуналних и индустријских отпадних вода тренутно не представља значајну пријетњу за квалитет земљишта и здравље људи.

Од укупне површине Новог Града, обрадиво земљиште чини нешто више од 44%, пашњаци око 11%, а трстици, шуме и неплодно земљиште око 45%. Приватна својина је доминантна око 73% од укупне површине, док у државној својини има око 27%. Оранице представљају по површини (84% од укупне обрадиве површине) доминантну и најквалитетнију категорију пољопривредног земљишта.

Очување шума има велики значај за заштиту земљишта од загађења и спречавање ерозије. Општина Нови Град располаже значајним шумским фондом. Утицај човјека на шуме се огледа у непланској сјечи, кориштењу дрвета за огријев, планској али прекомјерној сјечи. Стање шумског фонда на подручју општине упркос наведених проблема је у солидном стању, прије свега захваљујући шумским газдинствима која раде на повећању стабилности шумских екосистема, санирању негативних утицаја на шуме те провођење мониторинга и надзора у овој области.

Катастар загађивача који је урађен у пријератном периоду није ажуриран, односно не постоји евиденција о тренутном броју загађивача, нити о укупној количини загађујућих материја које се производе и испуштају у ваздух, водотоке и земљиште. Сви индустријски објекти који су изграђени прије доношења Закона о заштити животне средине обавезни су ускладити технологију рада са технологијом која ће обезбиједити досљедно поштивање поменутог Закона, док су објекти изграђени после доношења Закона о заштити животне средине изграђени у складу са Законом.

IV.1.7.4 Управљање отпадом

На подручју општине Нови Град, отпад се одвози у цијелости са урбаног подручја, док је рурално подручје покривено са око 45%. Одвозом отпада у цијелости су покривени објекти колективног становања, обртници, привредници и јавне установе.

Табела 16: Покривеност услугом одвоза отпада на подручју општине Нови Град

Мјесна заједница	Насеља	Начин прикупљања (властита амбалажа, канте, контејнери)	Број контејнера/ канти	Учесталост одвоза	Покривеност услугама у %
Нови Град		контејнери	79 контејнера	5 х седмично	100%
Блатна	Блатна, Матавази, Рашће				
Сводна	Сводна, Ахметовци, Грабашница, Трговиште, Петковац, Витасовци, Прусци	властита амбалажа	1 контејнер	1 х седмично	32%
Добрљин	Добрљин, Куљани, Горње Водичево, Доње Водичево	властита амбалажа		1 х седмично	36%
Пољавнице	Пољавнице, Мазиф, Бојишта	властита амбалажа		1 х седмично	29%
Равнице	Равнице, Церовица	властита амбалажа		1 х седмично	34%
Радомировац	Радомировац, Соколиште	властита амбалажа	1 контејнер	1 х седмично	30%
Жуљевица	Велика Жуљевица, Мала Жуљевица				
Благај	Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Јошава	властита амбалажа		1 х седмично	59%
Доњи Агићи	Доњи Агићи, Горњи Агићи, Ћеле, Хозићи, Сухача, Црна Ријека	властита амбалажа		1 х седмично	33%
Мала Новска Рујишка	Мала Новска Рујишка, Јоховица, Кршље, Ведовица	властита амбалажа	1 контејнер		
Рудице	Рудице, Чађавица Горња, Чађавица Доња, Чађавица Средња, Доњи Ракани, Горњи Ракани	властита амбалажа		1 х седмично	70%
Велика Рујишка	Велика Рујишка, Мала Крупска Рујишка				
Деветаци	Деветаци, Љешљани, Раковац				

Општина је 2013. године кроз програм јавних радова, као дијела Пројекта подршке мрежама социјалне заштите и запошљавања (Завод за запошљавање РС, Министарство здравља и социјалне заштите РС), очистила 15 идентификованих дивљих депонија у 5 мјесних заједница. Том приликом је уклоњено 243,75 тона отпада. Одвоз отпада тек недавно је успостављен у руралним срединама, те се стварање дивљих депонија јавља усљед недостатка канти/контејнера (опреме за одлагање отпада) у руралним срединама и због тога што удаљена насеља још увијек нису покривена услугом одвоза отпада (прикупљање отпада је финансијски неисплативо због удаљености одређених насеља). Према подацима из 2015. године (Процјена угрожености од елементарних непогода и других несрећа на подручју општине Нови Град, Закључак Скупштине општине бр. 02-022-59/15 од 30.04.2015. године), на подручју Општине регистровано је 26 дивљих депонија у 12 мјесних заједница.

Отпад јавних институција се претежно састоји од амбалажног и канцеларијског отпада који се прикупља и одлаже на депонија Шућа као мјешовити комунални отпад. Медицински отпад у потпуности збрињава фирма Eсоgroup из Бања Луке, редовно сваких 15 дана, или по позиву уколико се укаже потреба.

Не постоје прецизна мјерења о прикупљеним количинама отпада. Анализе у Плану управљања отпадом су урађене за просјекe 0,25 кг/ст/дан и 0,6 кг/ст/дан као средње вриједности и екстрема од 1,39 кг/ст/дан. Постојећи капацитети, односно опремљеност за пружање услуга прикупљања и одвоза отпада представља један од највећих проблема са којима се суочава „Комус“ а.д. Нови Град. Опрема са којом располаже ово предузеће је потпуно застарјела и неефикасна, што отежава како пословање овог оператера, тако и ширења, односно унапређење пружања услуга. Поред застарјеле опреме, јавља се и проблем њеног недостатка што се манифестује кроз разноликост амбалаже за одлагање отпада која успорава процес прикупљања и пражњења отпада, чиме се надаље нарушава и сам естетски дојам новоградских улица.

План управљања чврстим отпадом Општине Нови Град 2012-2017. године, је усвојен у фебруару 2013. године. Кроз набавку канти за селективно прикупљање отпада, успостављен је систем за селектовано прикупљање отпада у урбаном дијелу општине, који је проширен и на руралне дијелове општине (Сводна, Благај, Рудице, Блатна и Агићи).

У области рециклаже КП "Комус" а.д. Нови Град је 2015. године реализовао пројекат „Унапређење процеса одлагања и обраде отпада на подручју општине Нови Град“. Циљ пројекта био је повећање количине рециклираног отпада, уз смањење количине отпада који се одлаже на градску депонију Шућа. Кроз пројекат је набављена преса, млин и сортирна трака. Тренутно у „Комусу“ раде 4 радника на ручном сортирању отпада и паковаљу за рециклажу. Одваја се папир, пластика и најлон. Просјечна мјесечна количина сортираног отпада износи 9,5 t (годишња количина је око 114 t), а мјесечна зарада око 3.500,00 KM (годишња зарада је око 42.000,00 KM). Цјелокупна сортирана количина се успијева пласирати на тржиште.

На подручју Општине дјелује фирма која се бави рециклажом. Рециклажом се бави “Еко палма” д.о.о. која послује од 2015. године и врши пријем секундарног отпада (папир, картон, пластика), складиштење сировине (отпадног материјала: папир, картон, пластичне фолије, ПЕТ амбалажа), сортирање сировина, пресовање (балирање) и магационирање до момента испоруке. За наведене послове, користи се технолошка опрема која подразумева вагу за вагање секундарног отпада на пријему, хоризонтална хидраулична прса, перфоратор, виљушкар и приручни алат. За сад немамо информација о томе да ли планирају проширење капацитета, а послују од јуна 2015.године.

Према Плану управљања отпадом сљедећи проблеми су актуелни у овој области:

- Неадекватни људски ресурси – послови управљања отпадом повјерени само једном запосленом који их обавља као супсидијарне послове; недовољно усавршавање и едуковање;
- Лоша сарадња између комуналних служби, општинске инспекције и одјељења надлежног за просторно планирање;
- Неусклађеност Одлуке о комуналним дјелатностима и Одлуке о комуналном реду са одредбама Закона о комуналним дјелатностима;
- Проблем специјалног отпада који се тренутно не збрињава на подручју општине;
- Неадекватан систем наплаћивања комуналних услуга;
- Недовољна финансијска средства општинског буџета за реализацију активности на рјешавању свих идентификованих проблема;

- Ниска свијест грађана о потреби правилног поступања са отпадом (избјегавању, смањењу, раздвајању и одлагању) и неинформисаност грађана о пружању услуга;
- Мали број невладиних организација које се баве екологијом и заштитом животне средине и неинновативне кампање о заштити животне средине.

У наредном периоду треба предвидјети и ревидирање Плана управљања отпадом, нарочито у сегменту ажурирања пројеката и активности.

IV.1.7.5 Ризици од катастрофа/непогода

У протеклим годинама значајније је унапријеђен рад Општинског штаба цивилне заштите, унапријеђена систематизација Административне службе те побољшана сарадња са надлежним општинским службама, а редовно се ажурира и план заштите и спашавања од поплава Општине Нови Град. У току је израда Просторног плана општине у којем је обухваћен сегмент ризика од катастрофа, а нарочита пажња посвећена је мјерама одбране од штетног дјеловања вода. У току јула 2016. године очекује се усвајање преднацрта Просторног плана од стране Скупштине општине Нови Град, а усвајање коначне верзије Просторног плана очекује се у септембру 2016. године.

Општина Нови Град је у 2014. години два пута била захваћена поплавама – у мају, када је поплава захватила 30% територије и у септембру 2014., када су поплаве погодиле 10% територије општине. У поплавама је у поменутим периодима оштећено 177 објеката (94 стамбених, 24 помоћних и 59 осталих инфраструктурних објеката), што је проузроковало штету у износу од око 4,8 милиона КМ (од чега је штета стамбеног фонда износила око 340 хиљада КМ).

Највеће посљедице од поплава је претрпело рурално становништво, гдје је процјењена штета на пољопривредним културама код 518 пољопривредних газдинстава износила преко 1,1 мил. КМ. Поред тога, рурални дијелови општине претрпели су и највеће посљедице када је ријеч о саобраћајној инфраструктури, која уједно представља област са највећим износом штета од 2,5 КМ. Наиме, од укупног броја штета на путној инфраструктури, чак 90% њих је у руралним срединама. Једно од подручја које је претрпело највеће штете у поплавама 2014. године је подручје МЗ Благај, које је и највеће повратничко насеље на подручју општине.

Поплаве на подручју новоградске општине настају природним путем³⁹. До већих поплава долази услед излијевања ријека, потока и бујица након дуготрајних обилних падавина, у комбинацији са или без наглог топљења снијега и леда у ријечном сливу. Услијед подизања нивоа водостаја ријека долази до постепеног подизања нивоа подземних вода, што такођер може бити узрок потапања нарочито градског подручја општине Нови Град. Утврђено је седам плавних подручја од којих је једино урбано -сам град. Остала плавна подручја чине равнице и поља уз потоке и ријеке величине око 6500 ха.

Главне водотоке новоградске општине чине ријеке Уна и Сана, те ријечице Јапра, Војскова и Стрижна. Укупна дужина водотока ових ријека и ријечица на подручју новоградске општине износи 101 км.

У изразито угрожена подручја од поплава високих вода спадају дијелови насеља и значајна пољопривредна земљишта у плавним подручјима: дијелови градског подручја (Урије), те мјесне заједнице (Сводна, Доњи Агићи, Благај, Рудице, Равнице и Добрљин).

Бујичне воде се формирају услед обилнијих падавина и досадашња искуства показују да су од бујичних вода углавном угрожени дијелови насеља у сливу ријечица Јапре и потока Рога и Туњица.

³⁹ Извор информација: План оперативног спровођења плана одбране од поплава за општину Нови Град у 2016. години, Општина Нови Град

Ниво подземних вода је у директној вези са висином водостаја ријека, количином и интензитетом падавина. У изразито угрожена подручја од подземних вода спадају насеља: Прекосање, Видорија, Ограде и стадион „Млакве“.

Неопходно је извршити реконструкцију препумпне станице Град, те набавку и уградњу каналске-урањајуће пумпе за испумпавање подземних вода капацитета 150-300 л/сец. на колектору Прекосање и обезбједити агрегат 40 KW за потребе ове станице.

Ризични објекти на градском подручју су ОШ „Свети Сава“, стадион „Млакве“ и два смјештајна објекта “Социјално педагошке животне заједнице“, и стамбени објекти у ул. Ослобођења

Угрожени путни правци од високих и бујичних вода су: Нови Град –Костајница, Нови Град- Шућа, Благај Јапра –Радомировац-Витасовци, Благај Јапра- Будимлић Јапра, Кршље- Горњи Агићи, Доњи Агићи-Кршље, Хозићи-Кршље, Ћеле-Будимлић Јапра и Витасовци-Трговиште. Потенцијално су угрожени сви мостови на ријекама а нарочито мостови на ријеци Јапри.

Од поплава је угрожено око 369 становника, 130 кућа, 197 помоћних објеката, 23 привредна објекта, 22 значајнија путна правца и друга инфраструктура.

Постоји могућност да код екстремно високих вода дође до оштећења Кејског зида и прелијевања високих вода преко истог. Ово би изазвало катастрофу са огромним штетама по људе, имовину, животну средину и инфраструктуру.

Општина Нови Град је, из средстава међународне помоћи за санацију поплава, финансирала реализацију два инфраструктурна пројекта: санација моста на ријеци Јапри (UNDP, 40.000 КМ) и имплементација 10 пројеката јавне инфраструктуре (кредитна средства Свјетске банке, 821.400 КМ), од којих је пројекат „Санација локалног пута Л04: Доње Водичево-Велика Жуљевица“ већ имплементиран. Из домаћих извора до сад су реализована два инфраструктурна пројекта финансирана од стране ЈУ „Воде Српске“ (Фонд солидарности за обнову Српске): „Санација обалоутврде на ријеци Уни у Новом Граду (Кеј)“, у износу од 250 хиљ. КМ, и „Санација прилазне рампе висећег моста за пјешачки саобраћај: Петковац – Витасовци“ у износу од 50.000 КМ.

Приоритетне потребе у овој области се односе на регулацију и чишћење мањих водених токова, канала и јаруга у руралним срединама, као и јачање материјално – техничких капацитета Ватрогасне службе и службе Цивилне заштите у смисли помоћи становништву у ванредним ситуацијама. У току је израда Плана редовног чишћења и одржавања корита ријека и потока, канала, напера, обалоутврда и насипа.

У циљу унапређења стања у области одбране од штетног дјеловања вода, односно заштите грађана и њихове имовине, те обезбјеђењу стварања нових обрадивих површина, Стратешким планом за воде и заштиту околине 2014-2018 предвиђене су сљедеће мјере:

- Регулација водотока ријеке Јапре од насеља Ћеле до Благај Јапре,
- Регулација потока Свода у насељу Сводна,
- Израда пројекте документације за одржавање и санацију постојећих и изградњу нових објеката одбране од поплава,
- Израда студије стабилности бране на вјештачком језеру у Петковцу,
- Континуирано обезбјеђивање финансирања из различитих извора за провођење активности и мјера одбране од штетног дјеловања вода;
- Подизање свијести грађана и њихово учешће у имплементацији система одбране од штетног дјеловања вода;
- Усклађивање постојеће просторно-планске документације са плановима одбране од штетног дјеловања вода;

- У сарадњи са релевантним институцијама, предузећима и организацијама утврдити политику кориштења природних ресурса на подручју општине Нови Град;
- Унаприједити сарадњу са ентитетским институцијама надлежним за одбрану од штетног дјеловања вода, као и оним надлежним за управљање шумама и пољопривредним земљиштем;
- Унаприједити систем узбуњивања и обавјештавања;
- Континуирано радити на унапријеђењу постојећих прописа, доношењу нових и њиховом провођењу;
- Израдити систем заштите од штетног дјеловања вода на десној страни ријеке Сана у градском подручју.

Према Процјени угрожености од елементарних непогода и других несрећа на подручју општине Нови Град (Закључак Скупштине општине бр. 02-022-59/15 од 30.04.2015. године) планирају се сљедеће активности и мјере:

- Набавити и уградити додатну пумпу капацитета 150-300 л/сек на колектору Прекосање и обје уграђене пумпе помјерити на потребан ниво не мањи од 6 м;
- Регулисати корита потока Туњица и Тога;
- Наставити са чишћењем корита ријека Уна и Сана;
- Извршити опремање и обуку припадника јединице ЦЗ за заштиту и спасавање од несрећа на води и под водом;
- Забранили изградњу објеката у природним депресијама и плавним зонама у којима се акумулирају вишкови плавних вода које не може прихватити водоток.

Поред ризика од природних непогода, општина Нови Град има ризик и од изложености техничко-технолошким опасностима. Обзиром на специфичан геостратешки положај, прате се сва дешавања која се тичу пограничних активности између Републике Хрватске и БиХ. У току 2015. године актуализирано је питање одлагања радиоактивног отпада на подручју сусједне општине Двор у Републици Хрватској, по основу Стратегије збрињавања радиоактивног отпада, искориштених извора и истрошеног нуклеарног горива, коју је Хрватски Сабор усвојио 17.10.2014. године. Овом стратегијом локација Трговске горе, на подручју општине Двор у Републици Хрватској, предвиђена је као потенцијална локација за одлагање радиоактивног отпада.

Форум за безбједност општине Нови Град хитно се укључио у активности везане за одлагање радиоактивног отпада. Путем акта обавијештене су све релевантне институције на државном и републичком нивоу и позване да се укључе у рјешавање овог проблема: Предсједништво БиХ, Савјет министара БиХ, Министарство вањских послова, Предсједник Републике Српске, Влада Републике Српске, Министарство за просторно уређење, грађеварство и екологију РС и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС. Организоване су и активности око потписивања петиције грађана за заустављање изградње складишта отпада на Трговској гори. Ратификован је и заједнички апел б начелника и градоначелника општина и градова Унског слива у вези неслагања са изградњом одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори у близини границе БиХ. Почетком 2016. године министар иностраних послова БиХ јавно је изнио став да је за БиХ апсолутно неприхватљива локација за изградњу одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори у општини Двор у Хрватској. Ово питање још увијек није коначно ријешено.

IV.1.7.6. Мјере за унапређење енергетске ефикасности

Када су у питању мјере за унапређење енергетске ефикасности општине, општина је приступила изради Акционог плана енергетске ефикасности Општине Нови Град 2016-2018. година. Општина

Нови Град је почетком 2015. године ушла у Програм „Имплементација Закона о енергетској ефикасности у РС“, којег спроводи Савез општина и градова Републике Српске у сарадњи са Министарством индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, Фондом за заштиту животне средине и енергетске ефикасности Републике Српске и Њемачке владине организације за техничку помоћ и сарадњу (GIZ). С обзиром на то да су подаци неопходни за израду Акционог плана енергетске ефикасности комплексни и обимни, било је неопходно осигурати њихову квалитетну и, прије свега, тачну обраду. Из тог разлога, према угледу на примјере добре праксе из окружења, Општинска управа Нови Град је у сарадњи са Савезом општина и градова Републике Српске, у 2015. години обезбједила ENMASOFT софтвер. Усљед дугог временског периода за провођење процедуре набавке овог софтвера, обуке за кориштење и прикупљања података дошло је до продужења рока израде самог акционог плана, као и временског оквира који обухвата акциони план.

Укупно 19 објеката је обухваћено анализом за Акциони план енергетске ефикасности, гдје спадају 3 административне институције, 7 објеката образовне дјелатности, 3 објекта културне дјелатности, 1 објекат здравствене заштите, 1 објекат спортске дјелатности, 2 објекта социјалне заштите и 3 јавна предузећа.

IV.1.8. Стање просторно-планске документације

Преднацрт просторног плана Општине Нови Град је урађен у априлу 2016. године. Просторни план Општине Нови Град ће обухватити период до 2039. године.

Потребно је урадити ревизију регулационих планова за пет насеља и израдити нове регулационе планове за три насеља, као што је наведено у табели испод.

Табела 16: Листа просторно планске документација

Р.Б.	Назив плана	Напомена
1.	Просторни план општине	У току израда. Преднацрт иде на скупштину у јуну.
2.	Регулациони план "Центар А"	Важећи
3.	Регулациони план "Центар Б"	Важећи
4.	Измјена и допуна регулационог плана "Центар"	Важећи
5.	Измјена регулационог плана посебног подручја "Бања Љешљани"	Важећи
6.	Регулациони план Индустриска зона "Пољавнице"	Важећи
7.	Регулациони план "Видорија"	Важећи
8.	Регулациони план насеља Реповац	Потребна ревизија
9.	Регулациони план насеље Краково	Потребна израда
10.	Регулациони план насеља Јабланица	Потребна ревизија
11.	Регулациони план насеља Млакве	Потребна ревизија
12.	Регулациони план насеља Грачани	Потребна израда
13.	Регулациони план насеља Урије	Потребна ревизија
14.	Регулациони план насеља Лонца	Потребна ревизија
15.	Регулациони план Прекосање	Потребна израда

На подручју општине Нови Град има око 50 % бесправно изграђених, дограђених и надограђених објеката, и око 52% објеката који се користе без употребне дозволе. Број нелегалних објекта већи је у приградским насељима, односно у руралном подручју, него у самом центру. У центру града дешава се нелегална градња у виду доградњи или надоградњи, односно повећавања хоризонталних и вертикалних габарита који нису усклађени с изданим дозволама, и привремени објекти којима је истекао рок важења прописан локацијским условима, односно урбанистичким сагласностима. Сходно наведеном, закључује се да је проценат бесправно изграђених објеката доста висок, али је слично и са сусједним општинама у РС и шире.⁴⁰

IV.1.9. Буџет општине⁴¹

IV.1.9.1 Преглед учешћа пореских и непореских прихода

Процјена буџета за 2016. годину у износу од 8,7 милиона КМ, је за 6% мања од ребаланса буџета за 2015. годину. Међутим, треба напоменути да је планирани буџет за 2015. годину био 8,6 милиона КМ, односно мањи од планираног износа буџета за 2016. годину, те да је ребалансом буџет увећан на износ од 9,4 милиона КМ.

Евидентно је повећање пореских прихода (са 78,9% у 2013. на 82,4% у плану за 2016. годину), док се учешће непореских прихода смањује у буџету Општине (са 16,0% у 2013. на 14,0% у плану за 2016. годину).

У структури непореских прихода доминирају приходи од општинских накнада, такси и прихода од пружања јавних услуга (83,6% укупних непореских прихода у 2016. години), затим слиједи приходи од финансијске и нефинансијске имовине и позитивних курских разлика (13,6% у 2016. години).

Табела 17: Структура и кретање буџетских прихода Општине Нови Град, у КМ

	2013- ребаланс	2014- ребаланс	2015-план	2015 - ребаланс	2016
Порески приходи	6493154	6590630	7013387	7272351	7219651
Непорески приходи	1315640	1297596	1266603	1408748	1226328
Грантови	75437	151776	2500	131134	2000
Трансфери између буџетских јединица	341116	518113	354681	515473	318224
Остало	1035373				
Укупни буџетски приходи	8225347	8558115	8637171	9327706	8766203

⁴⁰ Информација о стању бесправне градње на територији општине Нови Град, урбанистичко грађевински инспектор, 2016. година

⁴¹ Извор података: Службени гласници Општине Нови Град

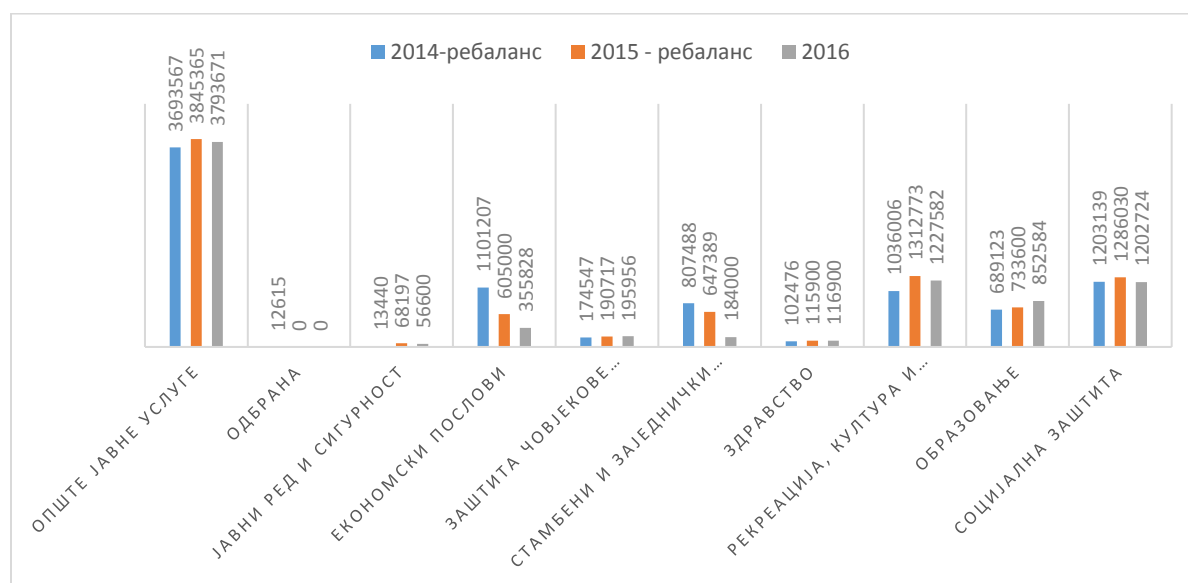
IV.1.9.2. Структура расхода према функционалној класификацији

Функционална класификација буџета показује доминацију издвајања општине за јавне услуге (план за 2016. годину 43,3%) у буџету Општине.

Средства за рекреацију, културу и религију и социјалну заштиту чине 14,0% буџета Општине, док средства за социјалну заштиту чине 9,7% буџета Општине у 2016. години.

Функционална класификација буџета општине показује да се буџет општине у дијелу који се односи на издвајања за економске послове смањује, односно у 2016. години је 3 пута мањи у односу на 2014. годину. Смањују се такође издвајања за стамбене и заједничке послове, док се повећавају издвајања за образовање (13,7% у 2016. години).

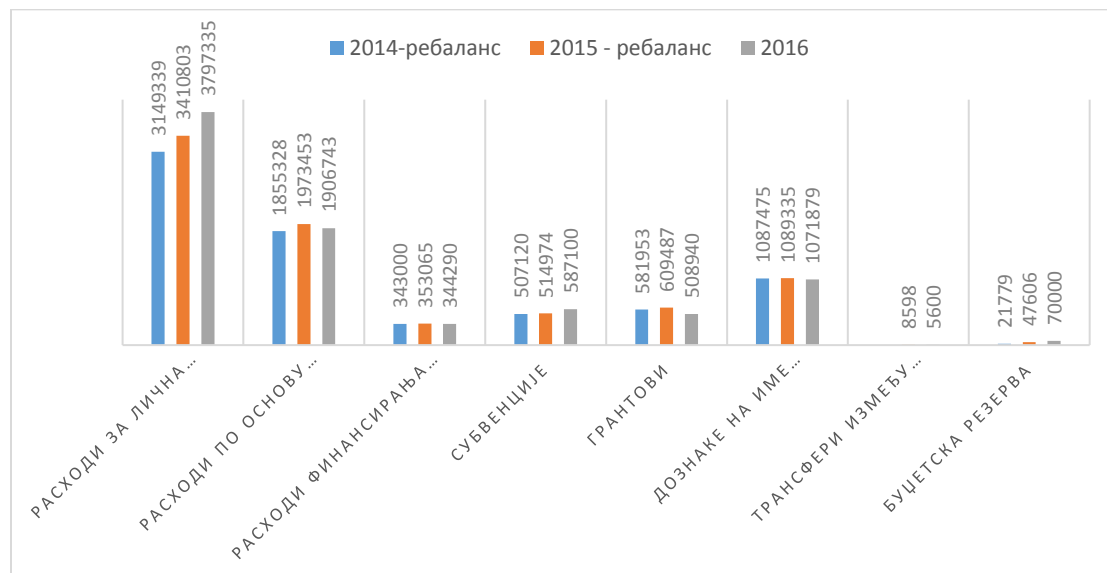
Граф. 16. Буџет општине – функционална класификација, у КМ

IV.1.9.3. Кретање односа капиталних и административних издатака

У структури буџетских расхода повећавају се расходи за лична примања (20,6% у 2016. у односу на 2014. годину). Остали расходи су стабилни у последње три године.

Граф. 17. Структура буџетских расхода Општине Нови Град

Према судским споровима за које су донесене судске одлуке и које су по жалби на рјешавању на другостепеним судовима, против општине Нови Град су поднесене тужбе у износу од 102.402,14 КМ.

Додатни трошкови, у износу од 20.000 КМ, се односе за поступке који су у току, а који се воде пред судовима и пред РУГИП ПЈ Нови Град, као и средства која се односе за плаћање трошкова за вјештаке као и средства за трошкове управних спорова, ако општина као тужена изгуби спор.

Тужба тужиоца „Житопродукт“ а.д. Бањалука против тужене општине Нови Град, ради накнаде штете у износу од 139.773,00 КМ је одбијена као неоснована пресудом Основног суда у Новом Граду. На исту је тужилац изјавио жалбу Окружном суду у Бањалуци, тако да овај поступак није завршен.

IV.1.9.4. Кредитна задуженост и кредитни потенцијал

Највећи износ задужења у периоду 2007-2016 се односио на изградњу и санирање система водовода и одвоза смећа и путне инфраструктуре у укупном износу задужења од 12,6 милиона КМ за наведени период. Задужење у износу од 6,3 милиона КМ у периоду 2010 – 2016. година се односи на капитална улагања и финансирање капиталних инвестиција.

Општина Нови Град је тренутно задужена 13,19% од укупног буџета и има способност додатног кредитног задуживања до 18,00% укупног буџета Општине.

На основу претходних искустава у привлачењу екстерних финансијских средстава за финансирање стратегије развоја, процјена општине је да ће у 2017. години из екстерних средстава бити могуће привући око 4,45 милиона КМ, у 2018. години 4,54 милиона и у 2019. години 4,60 милиона КМ.

Табела 18: Кредитна задуженост Општине Нови Град

Назив пројекта	Износ		Рок (година)	Каматна стопа (год.%)
	главнице	камате		
рефинансирање обавеза	500,000.00	221,610.68	2009-2019	7.59
капитална улагања	570,000.00	164,148.28	2010-2020	6М еурибор
капитална улагања	730,000.00	209,901.24	2010-2020	6М еурибор
изградња водовода	240,000.00	46,083.40	2014-2026	3.00
капитална улагања	2,000,000.00	1,247,576.30	2011-2026	6.25
санирање сист.водов.и одвоза смећа	452.886,51 \$	0.00	2013-2030	0.00
изградња водовода	4,400,617.50	3,253,704.83	2012-2035	6М еурибор
Инвестиције-водовод и путна инфраструктура	597,140.00	170,175.24	2014-2024	6М еурибор
финансирање капиталних инвестиција	212,500.00	24,885.57	2015-2020	6М еурибор
изградња водовода	50,000.00	5,717.10	2016-2021	3.00
финансирање капиталних инвестиција	984,200.00	157,857.33	2016-2026	6М еурибор
изградња водовода	1,999,981.00	1,136,789.00	2007-2022	6.50
санација и реконстр. локалне инфраструктуре оштећене усљед поплава	821,400.00	122,696.63	2019-2039	0.75% год. на повучени износ, 0.5% год. на одобрена неповучена средства

Извор података: Општина Нови Град

IV.1.9.5. Прогноза могућности финансирања приоритета развојне стратегије Општине Нови Град (2016.-2026)

Прогноза финансирања развојне стратегије за период 2016.-2026. године припремљена је узимајући у обзир:

1. тренд реализованих буџетских и екстерних извора средстава за капиталне и остале значајне пројекте у периоду 2016.-2026. године;
2. буџет за текућу 2016 годину;
3. пројекције буџета за наредне двије године (процјена Одјељења за финансије);
4. очекивана средства из екстерних извора за капиталне и остале значајне пројекте;
5. очекивани раст/пад буџетских прихода од X % за наредних пет година (нпр 1-5 % годишње);
6. очекивани раст/пад буџетских расхода од X % за наредних пет година;
7. ограничења у погледу акумулираних обавеза и задужености као и других ризика.

У периоду 2011 - 2015. године (протеклих пет година), за финансирање капиталних и финансијских значајних пројеката ЈЛС укупно је реализовано 28.563.963,43 КМ из буџетских и екстерних извора ЈЛС, и то просјечно 5.712.792,69 КМ годишње. За ове намјене, у истом периоду је из буџета укупно издвојено 4.155.628,73 КМ (годишње просјечно 831.125,75 КМ), а из екстерних извора 24.408.334,70 КМ (годишње просјечно 4.881.666,94 КМ). При томе, за исте намјене, у овом периоду финансирано из кредитних средстава у износу од 5.197.580.82 КМ.

У погледу буџета ЈЛС, за текућу 2016. годину, укупна планирана средстава су 9.733.085,00 КМ, а до израде ове прогнозе (19.08.2016. године) средстава је реализовано укупно прихода (буџетских прихода) 4.325.423,00 КМ (49,00%) те расхода (буџетских расхода) 3.498.568,00 КМ (42,00%), прелиминарно). На основу оперативних евиденција ЈЛС, за финансирање капиталних и

финансијских значајних пројеката у текућој 2016. години, планирано је 21.306.600,00 КМ, а до сада је реализовано 335.524,77 КМ. Такође, у текућој години је за ове намјене планирано 17.415.920,00 КМ, а реализовано 1.637.664,10 КМ из екстерних извора (не укључујући кредите). Из средстава кредита у текућој години је за ове намјене финансирано кредитних средстава у износу од 3.704.900,00 КМ.

Ови подаци указују да током текуће 2016. године није дошло до значајних измјена тренда реализације издвајања за финансирање капиталних и финансијских значајних пројеката у односу на претходне године.

Када је ријеч о финансијском стању Општине Нови Град, акумулиране обавезе (обавезе без дугорочних резервисања и разграничења) на дан 30.06.2016. износе 11.441.954,00 КМ. Дугорочне финансијске обавезе износе 9.205.867,00 КМ, док су краткорочне финансијске обавезе 367.867,00 КМ. За сервисирање кредитних обавеза у наредних 5 година ће бити потребно годишње издвајати око 957.559,78 КМ.

Прогноза је припремљена путем консултација кључних чланова Развојног тима и Одјељења за финансије. Прогноза ће бити кориштена као полазна основа за припрему секторских планова ревидиране развојне стратегије ЈЛС.

Табела 19: Преглед процјене по главним изворима финансирања за период 2016.-2020. године

Извори финансирања локалне развојне стратегије	Оквирна процјена по годинама					УКУПНО (у КМ)
	2016	2017	2018	2019	2020	
Из буџета Општине Нови Град (у КМ)	1,720,350	902,039	927,955	950,000.00	1,000,000.00	5,500,343.53
Из екстерних извора (кредити, ентитети, кантони, држава, јавна предузећа и приватни извори) (у КМ)	2,642,258.14	2,798,079.97	2,840,717.87	2,864,849.09	2,792,240.65	13,938,145.72
Из екстерних извора (ИПА, донатори и остало) (у КМ)	1,600,000.00	1,650,000.00	1,700,000.00	1,750,000.00	1,800,000.00	8,500,000.00
Укупно из екстерних извора (у КМ)	4,242,258.14	4,448,079.97	4,540,717.87	4,614,849.09	4,592,240.65	22,438,145.72
УКУПНО (КМ)	5,962,607.67	5,350,118.97	5,468,672.87	5,564,849.09	5,592,240.65	27,938,489.25

**Табела 20: Приједлог оквирне расподеле финансирања по секторима, у КМ
(усклађено према финансијским пројекцијама у стратегији)**

Економски сектор	Друштвени сектор	Сектор заштите животне средине	Укупно
15.201.192	3.553.410	1.280.170	20.034,772*

*Процјењено оквирно финансирање стратегије је мање у односу на процјену средстава за финансирање стратегије. Процјењена расположива средства свакако треба узети у обзир приликом наредног ажурирања плана имплементације.

IV.2. Стратешко фокусирање

Ограниченост ресурса којима општина Нови Град располаже, с једне стране, и потреба да се оствари значајнији економски и друштвени напредак у наредном периоду, с друге стране, захтијевају да се, након свеобухватне анализе, изврши неопходно стратешко фокусирање. Добрим фокусирањем може да се омогући и олакша постизање жељеног напретка и поред ограничених материјалних и нематеријалних ресурса које Нови Град посједује или може да осигура у току имплементације стратегије.

Стратешко фокусирање изведено је у два корака: прво кроз SWOT анализу, као неку врсту синтезе кључних налаза претходне анализе, и оквирно одређивање стратешких фокуса, који ће се после детаљније разрађивати кроз секторске планове.

IV.2.1. SWOT анализа

Снаге:

- Природна богатства: Уна и Сана, налазишта неметала (доломит, угаљ, бентонит и кречњак), љековита вода у Љешљанима;
- Јединствена локација: град на двије ријеке које предњаче по љепоти;
- Солидне путне комуникације (магистрални пут, међународни жељезнички саобраћај)
- Солидна путна инфраструктура и основне комуналне услуге у сеоским подручјима, са активним животом на селу (око 60% укупног становништва);
- Више градских локација са свом потребном инфраструктуром погодних за инвестиције;
- Распољиво пољопривредно и грађевинско земљиште;
- Дио привреде извозно оријентисан (дрвопрерада, текстил, производња сточне хране и услуге транспорта);
- Дио пољопривредне производње уклопљен у шире ланце вриједности (млијеко, корнишони, сточна храна);
- Безбједна средина, са ниском стопом криминалитета;
- Интензиван љетњи живот у граду и на ријекама (шеталишта, зеленило, паркови и купалишта, лађе на Уни);
- Његовање традиције и обичаја Поткозарја, Подгрмеча и Баније, уз активан културни и спортски живот;

Слабости:

- Стално повећање негативног природног прираштаја, уз сталан негативан миграциони салдо;
- Стално смањење запослености, уз повећање броја теже запошљивих (преко 45 година и преко 2 године чекања);
- Нови дио индустријске зоне без неопходне инфраструктуре и са неријешеним имовинско-правним односима;
- Привредно неактиван дио старе индустријске зоне;
- Низак ниво запослености и додатне вриједности у извозно оријентисаној привреди;
- Уситњене пољопривредне парцеле;
- Дио пољопривредне производње (поврће, воће, тов јунади и свињогојство) није уклопљен у шире ланце вриједности;
- Недостатак смјештајних капацитета ограничава организовање већих туристичких, културних и спортских манифестација;
- Није изграђена култура сеоског туризма – вишак неискоришћеног простора у кућама;
- Ниска примања и недовољна брига за старије становништво;
- Проблем са архитектонским баријерама и физичким приступом појединим институцијама на локалном нивоу;

- Здравствене услуге доступне и квалитетне на ширем општинском подручју;
- Санирана градска депонија, уз знатно смањење дивљих депонија (15 очишћено у 2015. години);
- Припремљени пројекти енергетске ефикасности за неколико институција;
- Одговоран однос становништва према животnoj средини;
- Нема организованог јавног превоза за сеоска подручја, монопол у градском превозу;
- Низак интензитет друштвеног живота ван љетње сезоне;
- Незапосленост младих и одлазак „трбухом за крухом“
- Недостатак самоорганизованости и иницијатива градске омладине;
- Дијаспора одводи становништво, умјесто да доводи инвестиције;
- Канализација иде директно у ријеке (највише у Сану);
- Низак ниво културе држања паса у граду, уз све већи број паса луталица;
- Није рјешено одлагање животињског отпада;

Прилике:

- Глобални раст учешћа туризма („индустрије одмора“ и „индустрије доживљаја“) као привредне гране;
- Бољи однос са дијаспором и веће укључивање дијаспоре у економски и друштвени развој општине;
- Прелаз на проактивно управљање развојем, са јачањем капацитета и одговорности за провођење стратегија и планова;
- Стратегија реиндустријализације у ЕУ и растућа потражња за квалитетним произвођачима/ добављачима у земљама-кандидатима за чланство;
- Активнији приступ европским регионалним и прекограничним фондовима и донаторима у БиХ;
- Оријентација на међуопштинске пројекте, ради ефикаснијег рјешавања проблема и бољег кориштења (европских) фондова за подршку;
- Активније укључивање у пројекте међународних и домаћих институција у БиХ;

Пријетње:

- Опасност економске и еколошке изолације, уколико Хрватска настави са стратешким занемаривањем Баније, а БиХ са спорим напредовањем према ЕУ;
- Најављено и започето одлагање нуклеарног отпада са хрватске стране границе, са великим негативним посљедицама по економски и друштвени развој Новог Града;
- Ономогућен теретни прекогранични саобраћај;
- Тренд одласка стручњака из БиХ, посебно тренд одласка младих образованих људи;
- Висок степен задужености БиХ и РС може да доведе до смањења прихода општина;
- Политичке тензије у БиХ и у региону могу да знатно успоре економски и друштвени развој општина у БиХ;
- Изложеност поплавама;

Преглед предности, недостатака, прилика и пријетњи (SWOT анализа) упућује посредно на дијагнозу која се, у различитим нијансама, може да чује при разговору са онима који боље познају привредни и друштвени живот и ситуираност ове општине у претходној и у овој држави. Наиме, те

констатације се у основи своде на једно: да се ради о локацији која је више и теже погођена од других промјеном гео-стратешке позиције (раније важно саобраћајно чвориште и царински центар, данас рубно подручје, без озбиљнијег саобраћајног и царинског значаја). Такође и да се ради о општини која се теже и спорије од других прилагођава новим околностима, иако посједује значајне природне потенцијале и солидан социјални капитал. Оваква дијагноза је у последње вријеме још појачана најавима и започетим активностима одлагања радиоактивног отпада са хрватске стране границе, у непосредној близини Новог Града, чиме би се свакако угрозио развој општине Нови Град.

Уз то, градско подручје показује јасне знаке сезонског живота (интензиван љетњи период, повученост и пасивност током осталог периода године), карактеристичног за туристичке локације, али без значајнијих прихода од туризма.

IV.2.2. Стратешки фокуси

У складу са налазима претходне анализе и тежиштима SWOT анализе, одабрана су три главна фокуса на које треба да се усмјере ресурси и стратегија општине Нови Град:

1. Убрзавање и олакшавање стварања нове привредне структуре општине Нови Град;
2. Осигурање доступности и квалитета јавних услуга за социјално осјетљиве групе, посебно старије становништво и младе;
3. Заштита животне средине и заштита од хидрометеоролошких непогода.

Први стратешки фокус представља главни фокус економског развоја за сљедећи период. Подразумијева складно комбиновање и распоређивање политика и инструмената подршке које ће омогућити формирање и међусобно дјеловање главних елемената нове привредне структуре Новог Града: убрзавање раста индустријских малих и средњих предузећа (као носилаца радних мјеста у привреди), подстицање и олакшавање инвестиција којима ће се економски ефектуирати природне предности овог подручја (без негативних посљедица по животну средину), те олакшавање преласка ка комерцијалној пољопривредној производњи, посебно значајној за рурална подручја. Притом се полази од претпоставке да значајнији привредни раст практично није могућ без нових инвестиција у свакој од ове три области. Садашњи релативно низак ниво привредних активности не омогућује ни довољну запосленост у привреди, ни довољне буџетске приходе за финансирање јавних потреба и услуга.

Други стратешки фокус представља главни фокус друштвеног развоја у новом стратешком периоду. У првом плану, као социјално осјетљиве групе, идентификовани су старије становништво (посебно у руралним дијеловима општине) и млади. Прилагођавање одговарајућих јавних услуга потребама и приоритетима ових циљних група представља главну смјерницу за планирање интервенција у области друштвеног развоја. Ради се првенствено о социјалној и здравственој заштити и услугама за старије становништво, те о јачању запошљивости, предузетништва и друштвеног ангажовања младих, с друге стране.

Трећи стратешки фокус представља главни фокус заштите животне средине за наредни период. У првом плану је заштита ријека од загађивања (првенствено Сане и Уне) и ефикасније кориштење отпада и енергије. Уз то, усљед нових околности насталих дејством климатских промјена, заштита од хидрометеоролошких непогода, посебно од поплава, треба да буде у фокусу пажње при изради плана животне средине. Што се тиче хитних акција, треба да се, алармирањем власти у БиХ и европских институција, отклони велика опасност негативног еколошког утицаја одлагања радиоактивног отпада са хрватске стране.

IV.3. Визија и стратешки циљеви развоја

Визија развоја Новог Града, настала након креативне радионице са општинским развојним тимом, формулисана је кратко и маркетиншки ефектно, у виду позива потенцијалним инвеститорима, понуде посјетиоцима и туристима (засноване љетњим доживљајима и јединственом амбијенту) императива да се, по сваку цијену и успркос великим опасностима, очува здрава средина, каква и треба да буде тамо гдје се спајају најљепше ријеке у региону.

Нови Град до 2026. године: **Нова улагања, јединствени доживљаји и здрава средина!**

Нови Град се, у новим околностима, поново позиционира као конкурентна привредна локација, привлачна за инвеститоре, стварајући имиџ средине која улаже у квалитет живота својих становника и предњачи у понуди јединствених доживљаја за туристе и посјетиоце. Притом се посебно води рачуна о томе да природни потенцијали овог подручја на *двје најљепше ријеке* буду сачувани и обogaћени новим видовима кориштења и заштите.

Оваква визија, као главна стратешка оријентација, али и као атрактивна, ефектна и разумљива порука, усмјерена и према вани (тзв. екстерни маркетинг) и према унутра (тзв. интерни маркетинг), јер се значајнији развојни искорак ове општине не може остварити без ангажовања материјалних и нематеријалних ресурса са обје стране, изнутра и извана.

Приказ визије и стратешких циљева развоја, који обухватају период до 2026. године, дат је на сљедећој слици:

Стратешки циљеви произлазе из дефинисаних стратешких фокуса и представљају очекиване крајње, дугорочне посљедице интервенција (пројеката и мјера) које ће се планирати и реализовати кроз секторске и оперативне планове у сва три сектора. Они су међусобно комплементарни и постављени тако да подразумевају усклађено међусекторско дјеловање

По релативном значају, предњачи први стратешки циљ, јер представља главни предуслов дугорочног опстанка становништва и општине. Без раста запослености у привреди и (само)запошљавања у предузетничким радњама и пољопривредним газдинствима не може се очекивати задржавање највиталнијег становништва на подручју општине, нити одржавање села. Без раста општинских прихода, не може се очекивати рјешавање растућих социјалних потреба становништва, одржавање достигнутог нивоа јавних услуга, нити подршка развојним активностима.

Други стратешки циљ је комплементаран првом и подразумеива побољшање квалитета живота и у урбаном и у руралним дијеловима општине, водећи рачуна првенствено о потребама двају циљних група: старијег становништва, чије потребе за друштвеном бригом расту, и младих, који представљају највиталнији дио популације општине, али се још увијек сагледавају више у перспективи социјално осјетљиве категорије него у перспективи потенцијалног носиоца економског развоја и друштвених промјена. Овај циљ упућује на прелаз из једне перспективе у другу, који овом стратегијом треба да се оствари.

Трећи стратешки циљ усмјерен је на очување животне средине. У склопу овог циља обухваћено је рјешавање кључних еколошких проблема и хидрометеоролошких пријетњи, те коришћење новог приступа и рјешења који се односе на одрживу енергију.

Остваривање овако постављених стратешких циљева и њихов утицај на развој општине Нови Град моћи ће да се прати путем сљедећих главних исхода и одговарајућих индикатора:

СЦ 1: Повећана запосленост у привреди и пољопривреди, уз истовремено повећање општинских прихода

- Повећан укупан број запослених у предузећима, предузетничкој дјелатности и пољопривреди за најмање 40% до 2026. у односу на 2016. годину;
- Повећање општинских буџетских прихода за најмање 20% до 2026. у односу на 2016. годину.

СЦ 2: Побољшан квалитет живота, посебно за старије становништво и младе

- Најмање 60% анкетираних становника задовољно квалитетом живота на подручју општине Нови Град у 2026. години у односу на 2017. годину;
- Достигнут позитиван миграциони салдо на територији општине Нови Град до 2026. године;
- Одржан број становника у сеоским подручјима – до 2026. године број становника у сеоским подручјима се налази на нивоу из 2016. године.

СЦ 3: Очувана животна средина

- Најмање 55% анкетираних становника задовољно стањем животне околине на подручју општине Нови Град у 2026. години
- Најмање 55% анкетираних становника задовољно нивоом заштите од хидрометеоролошких непогода на подручју општине Нови Град у 2026. години

V Секторски развојни планови

V.1. Усклађеност, комплементарност и међусобни утицај секторских планова

Секторски планови (план економског развоја, план друштвеног развоја и план заштите животне средине) урађени су према моделу развоја који комбинује економски напредак са социјалном укљученошћу без прекомјерног искориштавања природних ресурса, па се у припреми секторских планова водило рачуна о томе да имплементација било којег од наведених планова не утиче негативно на имплементацију и резултате осталих планова. Циљеви у сваком од планова су формулисани тако да се међусобно потпомажу, комплементарни су и ни у једном случају не угрожавају једни друге. Тако је код дефинисања елемената у плану економског развоја узиман у обзир утицај на животну средину, али и на друштвени развој. С друге стране, заштита животне средине је важна за економски развој, то јест за развој туризма и пољопривреде.

Приликом разраде интервенција садржаних у секторском плану економског развоја посебна пажња је посвећена усклађивању интервенција усмјерених на развој туризма и привлачење инвестиција у производне капацитете за искориштавање природних ресурса, односно избегавање негативног утицаја развоја привредних активности на развој туризма. То је један од разлога због којег је у оквиру плана економског развоја планирана израда свеобухватне Студије оправданости улагања у производне капацитете на бази природних и других ресурса.

Интервенције садржане у сектору друштвеног развоја су усмјерене на даље побољшање инфраструктуре и јавних услуга, са циљем унапређења услова живота и привређивања на подручју Општине, а значајна пажња је посвећена и изградњи капацитета за управљање развојем.

Секторски план заштите животне средине узима у обзир опасност од поплава, усмјеравајући ограничене ресурсе локалне заједнице на интервенције које превентивно дјелују на заштиту од опасности, те повећавају степен заштите од загађења.

Секторски циљеви економског развоја	Међусобни утицај секторских циљева
1.1. Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021.г.	Секторски циљ директно утиче на секторски циљ 2.2. јер ће побољшање конкурентности МСП утицати на повећање запошљавања и запошљивости младих.
1.2. Постати препознатљиво туристичко одређиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године	Секторски циљ утиче на реализацију секторског циља 1.3, с обзиром да ће развој туризма укључити и развој руралног туризма, и кориштење пољопривредних производа у туристичке сврхе.
1.3. Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021.г.	Секторски циљ утиче на реализацију секторског циља 2.2. јер ће профитабилност пољопривреде утицати на повећање запошљавања и запошљивости младих.
Секторски циљеви друштвеног развоја	
2.1. Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године	Квалитет јавних услуга утиче на задржавање становника (што представља један од критичних фактора општине), што утиче на квалитет расположиве радне снаге веома битан за реализацију циљева економског развоја.
2.2. Смањена незапосленост младих кроз	Унапређење образовних капацитета доприноси

повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обogaћени садржаји за младе до 2021. године	унапређењу радне снаге која доприноси привлачењу инвестиција, односно реализацији свих циљева економског развоја.
2.3. Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године	Реализацијом овог циља долази до реализације дијела циља 2.1. и квалитет живота на подручју општине.
Секторски циљеви заштите животне средине	
3.1. Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године	Системи заштите и спашавања од природних катастрофа су неопходни за унапређење пољопривредне производње и реализацију циља 1.3.
3.2. Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године	Секторски циљ директно утиче на реализацију секторског циља 1.2, јер смањењем загађености обала ријека директно се утиче на привлачење инвестиција и туриста, нарочито када је ријеч о ријечном и спортско-рекреативном туризму
3.3. Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године	Унапређењем енергетске ефикасности остварују се значајне уштеде средстава која се могу преузмјерити на реализацију секторског циља 2.1.
3.4. Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године	Секторски циљ директно утиче на реализацију секторског циља 1.2, јер заштита водотокова директно се утиче на привлачење инвестиција и туриста, нарочито када је ријеч о ријечном и спортско-рекреативном туризму
3.5. Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године	Секторски циљ директно утиче на реализацију секторског циља 1.3, јер заштита земљишта од загађења пружа пољопривредницима основу за комерцијалну производњу.

V.2. План локалног економског развоја

У изради Плана локалног економског развоја је кориштена SWOT анализа економског развоја (дата као један од прилога), те релевантни налази проведених анализа и ставови ОПТ-а.

Фокуси економског развоја општине Нови Град су сљедећи:

- Повећање инвестиција на бази природних потенцијала, првенствено рудних и туристичких
- Јачање конкурентности извозних фирми, увођењем мјера подршке и изградње инфраструктуре.
- Уклапање пољопривредне производње у глобалне ланце вриједности, јачањем система савјетодавне и финансијске подршке и изградњом инфраструктуре

V.2.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Секторски циљ	Очекивани исход ^[1]	Индикатор
1.1. Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст извоза од 5% до 2021. у односу на 2016. ⇒ Раст додатне вриједности од најмање 3% до 2021. у односу на 2016. ⇒ Раст прихода малих и средњих предузећа од 5% до 2021. у односу на 2016. ⇒ Повећан укупан број запослених у предузећима и предузетничкој дјелатности за 30% до 2021. у односу на 2016. ⇒ До 2021. године 5 најуспјешнијих привредника запослило је најмање 50 нових радника ⇒ До 2021. године најмање 5 инвеститора реализовало инвестиције у укупној вриједности од 500.000 КМ у општини Нови Град 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст извоза ⇒ Раст додатне вриједности (добит + бруто плате) ⇒ Раст прихода малих и средњих предузећа ⇒ Раст броја запослених ⇒ Раст инвестиција
1.2. Постати препознатљиво туристичко одредиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст броја туриста од најмање 10% до 2021. у односу на 2016. ⇒ Раст прихода од хотелијерства и угоститељства од најмање 10% до 2021. у односу на 2016. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст броја туриста ⇒ Раст прихода од хотелијерства и угоститељства
1.3. Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021.г.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст броја регистрованих пољопривредних газдинстава од најмање 5% до 2021. у односу на 2016. ⇒ Раст прихода 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Раст броја регистрованих пољопривредних газдинстава ⇒ Раст прихода комерцијалних пољопривредних газдинстава

[1] Очекивани исходи ће се дефинисати у току израде секторског плана, након прикупљања и процјене домета пројеката и мјера

	<p>комерцијалних пољопривредних газдинстава од најмање 5% до 2021. у односу на 2016.</p> <p>⇒ До 2021. године потписан споразум са инвеститорима о финансирању изградње најмање 1 хидротехничког мелиорационог система</p>	<p>⇒ Споразум о финансирању изградње 1 хидротехничког мелиорационог система</p>
--	--	---

V.2.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

План економског развоја Новог Града усклађен је са одговарајућим секторским стратегијама на нивоу Републике Српске, првенствено са: Стратегијом подстицања страних улагања у Републику Српску од 2016. до 2020. године, Стратегијом развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2015-2020 година, Стратешким планом развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020, Стратегијом развоја туризма Републике Српске за период 2010-2020 година, те Стратегијом запошљавања Републике Српске од 2016. до 2020. године.

Стратегијом подстицања страних улагања у Републику Српску од 2016. до 2020. године издвојено је 5 сектора на које ће се фокусирати привлачење и подстицање страних улагања, од којих су три кључна за остваривање плана економског развоја Новог Града у погледу привредних улагања: пољопривреда, индустрија, као и туризам, сектор за који је потребно изградити основну инфраструктуру и створити критичну масу улагања у стратешком периоду.

Политике подршке укључују и прилагођавање структуре пољопривредне производње према дефицитарној тражњи на глобалном тржишту као и мјере за рјешавање проблема недостатка вјештина и капацитета за иновације.

Што се тиче стратешких циљева Стратегије развоја МСП РС 2015-2020, сва три су релевантна за економски развој Новог Града: 1. Јачање конкурентности МСП, 2. Подршка стварању пословног окружења за МСП, и 3. Стимулисање развоја и промоције предузетништва и предузетничких вјештина.

План економског развоја Новог Града усклађен је са сљедећим циљевима из Стратешког плана развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020: (1) Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбјеђење стабилности дохотка пољопривредних произвођача, (2) Јачање конкурентности сектора пољопривреде кроз повећање нивоа инвестиција, и (3) Повећање степена тржишности и финализације пољопривредне производње.

Од стратешких циљева развоја туризма у РС до 2020. године, за Нови Град су посебно важни други и трећи циљ- *Побољшање квалитета туристичког производа и Побољшање услова развоја туризма* - посебно оперативни циљеви у оквиру ових стратешких циљева који се односе на *унапређење инфраструктуре и супраструктуре у туризму, развој нових производа, развоја*

људских ресурса у области туризма и повезивање туристичког сектора са осталим секторима локалне привреде и успостављање туристичких кластера и дестинација.

У оквиру 2. стратешког циља Стратегије запошљавања РС наведен је и оперативни циљ унаприједити запошљавање и самозапошљавање кроз подстицање инвестиција.

V.2.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Међуопштинска сарадња ће бити усмјерена на развој туризма, настављајући покренуте иницијативе за интегрисање локалне туристичке понуде са туристичком понудом сусједних општина (Костајница, Приједор, Козарска Дубица), чиме се повећава атрактивност туристичке понуде.

Такође, имајући у виду ограничене капацитете прехранбене индустрије са једне стране, те потенцијале и намјеру повећања степена комерцијализације пољопривреде, сарадња са предузећима и пружаоцима стручних услуга из општина из окружења (Приједор и Бања Лука) је потребна и у овој области.

V.2.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана економског развоја општине Нови Град дефинисано је 30 пројекта и мјера груписаних у 4 програма:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ ПРОЈЕКАТ
Програм 1 Финансијска подршка развоју предузећа	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мјера: Подршка запошљавању и развоју локалних МСП и предузетника 2. Пројекат: Ревитализација текстилне индустрије на подручју општине Нови Град 3. Пројекат: Изградња капацитета за кориштење екстерних извора финансирања пројекта (обука и умрежавање предузетника у циљу унапређења конкурентности)
Програм 2 Привлачење инвестиција	<ol style="list-style-type: none"> 4. Пројекат: Уређење и развој индустријске зоне Пољавнице 5. Пројекат: Промоција инвестиција у општини Нови Град 6. Мјера: Постинвестицијска подршка инвеститорима 7. Пројекат: Увођење диференциране стопе пореза на непокретности 8. Пројекат: Припрема и стицање „BFC“ сертификата за општину са повољним пословним окружењем 9. Мјера: Избор најуспјешнијих у привреди Новог Града 10. Пројекат: Развој друштвеног предузетништва 11. Пројекат: Студија оправданости улагања у производне капацитете на бази природних и других ресурса
Програм 3 Унапређење и промоција туристичке понуде	<ol style="list-style-type: none"> 12. Пројекат: Израда Зонинг плана подручја Уне од значаја за туризам 13. Пројекат: Развој препознатљивог и конкурентног туристичког производа ријечног, риболовног и спортско-рекреативног туризма 14. Пројекат: Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град

	<p>15. Пројекат: Унапређење и промоција етно туристичке понуде Пuteви традиције Поткозарје – Подгрмеч (укључујући изградњу етно-села у Сводни)</p> <p>16. Пројекат: Успостављање смјештајног капацитета – hostel</p> <p>17. Мјера: Подстицаји у туризму</p> <p>18. Пројекат: У свијету лептира и медвједа</p>
<p>Програм 4 Изградња капацитета и укључивање у ланце вриједности у пољопривреди</p>	<p>19. Мјера: Едукација пољопривредних произвођача</p> <p>20. Пројекат: Подршка у систему добре пољопривредне праксе</p> <p>21. Мјера: Манифестација Дани пчеларства, воћарства и нашег села-Нови Град</p> <p>22. Мјера: Манифестација Изложба говеда</p> <p>23. Пројекат: Побољшање квалитета пољопривредног земљишта</p> <p>24. Пројекат: Подршка биљној производњи путем директног плаћања</p> <p>25. Пројекат: Јачање савјетодавног сервиса</p> <p>26. Мјера: Подршка у проналажењу тржишта пољопривредно-прехрамбених производа</p> <p>27. Мјера: Подршка сточарској производњи</p> <p>28. Пројекат: Противградна превентива</p> <p>29. Пројекат: Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град</p> <p>30. Пројекат: Студија потреба и економске оправданости извођења хидротехничких мелиорација на подручју општине Нови Град</p>

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана економског развоја су: 14,836,192 КМ.

V.3. План друштвеног развоја

У изради Плана локалног друштвеног развоја је кориштена SWOT анализа друштвеног развоја (дата као један од прилога), те релевантни налази проведених анализа и ставови ОПТ-а.

Фокуси друштвеног развоја општине Нови Град су сљедећи:

- Унапређење постојеће и изградња нове инфраструктуре за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима
- Јачање запошљивости, предузетништва и друштвеног ангажовања младих, увођењем постицајних и стручних мјера и сервиса
- Изградња инфраструктуре и побољшање јавних услуга за старије становништво и осјетљиве групе

V.3.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
2.1. Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до 2021.	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Већи степен задовољства становништва комуналном инфраструктуром за 10% до 2021. у односу на 2017. ⇒ Повећан степен задовољства грађана административним услугама за 10% до 2021. у односу на 2017. ⇒ До 2021. године смањен број напада паса луталица на становништво за 50% у односу на 2016. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Степен задовољства становништва комуналном и саобраћајном инфраструктуром ⇒ Степен задовољства грађана административним услугама ⇒ Број напада паса луталица
2.2. Смањена незапосленост младих до 2021. године и обogaћени садржаји за младе	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Најмање 75% родитеља задовољно инфраструктуром и услугама за дјецу и младе до 2021. ⇒ Смањено вријеме чекања младих на посао за 30% до 2021. у односу на 2016. годину ⇒ Најмање 75% младих задовољно садржајима за младе у општини до 2021. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Степен задовољства родитеља инфраструктуром и услугама за дјецу и младе ⇒ Вријеме чекања младих на посао ⇒ Степен задовољства младих садржајима за младе
2.3. Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Најмање 75% старијих лица задовољно услугама подршке до 2021. године ⇒ Најмање 75% лица са инвалидитетом задовољно инфраструктуром и садржајима у општини до 2021. ⇒ Најмање 50% социјално угроженог становништва задовољно мјерама подршке у општини до 2021. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Степен задовољства старијих лица услугама подршке ⇒ Степен задовољства особа са инвалидитетом инфраструктуром и садржајима ⇒ Висина средстава усмјерена на подршку социјално угроженим категоријама

V.3.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

План друштвеног развоја Новог Града усклађен је са одговарајућим секторским стратегијама на нивоу Републике Српске, првенствено са: Стратегијом развоја образовања Републике Српске од 2016. до 2021. године, Стратегијом запошљавања Републике Српске од 2016. до 2020. године (усвојена од стране Народне скупштине РС у октобру 2016. године), те Стратешким планом развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020.

Дио прожимајућих стратешких циљева у Стратегији образовања Републике Српске односи се на цјеложивотно учење, односно образовање одраслих. Ради се о подизању општег нивоа образованости појединца, препознавању његових личних потенцијала и способности и његовом

оспособљавању за сналажењу у промјењивим условима рада, те повећању могућности за запошљавање.

У оквиру Стратегије запошљавања Републике Српске, за друштвени развој Новог Града је важан циљ који се односи на Унапређење запошљавања најрањивијих група незапослених лица, посебно дио циља који се односи на младе, имајући у виду циљ друштвеног развоја Новог Града који се односи на смањење незапослености младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обogaћени садржаји за младе.

Стратешки циљ *уравнотеженог интегралног руралног развоја* из Стратешког плана развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020 релевантан је и за план друштвеног развоја Новог Града.

V.3.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Прилике и потребе за међуопштинском сарадњом најизраженије су у домену реализације омладинских пројеката. Такве иницијативе првенствено би се могле реализовати заједно са сусједним општинама (Костајница, Приједор и Козарска Дубица) и кроз пројекте прекограничне сарадње (са општинама у Хрватској). Збрињавање напуштених животиња је такође област за коју је потребно размотрити међуопштинску сарадњу (Костајница, Приједор и Козарска Дубица), с обзиром на висину трошкова за изградњу и одржавање азила и прихватилишта за животиње.

V.3.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана друштвеног развоја општине Нови Град дефинисано је 36 пројеката и мјера груписаних у 6 програма:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 1 Унапређење комуналне инфраструктуре	<ol style="list-style-type: none"> 1. Асвалтирање локалних путева 2. Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју Општине Нови Град 3. Изградња водоводног система у насељу Мала Новска Рујишка, фаза II 4. Изградња водоводног система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Сводна, фаза I 5. Изградња водоводног система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Сводна, фаза II 6. Пројекат: Формирање прихватилишта за напуштене животиње (псе и мачке) и формирање хигијеничарске службе 7. Пројекат: Уређење хортикултурног простора у кругу ЈУ КОЦ
Програм 2 Унапређење капацитета локалне управе и НВО сектора	<ol style="list-style-type: none"> 8. Пројекат: Унапређење ефикасности мјесних заједница 9. Пројекат: Е-општина 10. Едукација запослених у управи и других актера (2017-2020) 11. Пројекат: Ревизија регулационог плана насеља Јабланица 12. Пројекат: Ревизија регулационог плана насеља Реповац

<p>Програм 3 Унапређење подршке, инфраструктуре и услуга за дјецу и младе</p>	<p>13. Библиотека за будућност 14. Мјера: Стипендирање студената 15. Пројекат: Израда Омладинске политике 16. Мјера: Омладинска банка 17. Пројекат: Успостављање омладинског центра општине Нови Град 18. Пројекат: ПРО будућност 19. Мјера: Финансијска подршка омладинским НВО 20. Пројекат: Изградња и уређење дјечијих/школских игралишта 21. Пројекат: Изградња „балона“ на спортском терену у кругу ЈУ КОЦ 22. Пројекат: Станоградња за младе 23. Пројекат: Одрживост бошњачке културе на подручју општине Нови Град РС 24. Пројекат: Адаптација, санација и реконструкција кино сале Нови Град 25. Мјера: Социјализација дјеце предшколске доби из руралних средина и подстицање њиховог развоја</p>
<p>Програм 4 Унапређење подршке за социјално угрожене категорије становништва</p>	<p>26. Пројекат: Реконструкција и регистрација Прихватишта за стара лица 27. Пројекат: Успостава и регистрација Дневног центра за дјецу у ризику 28. Пројекат: Трајно стамбено збрињавање и економски опоравак жртава поплава и клизишта у БиХ 29. Пројекат: Израда Акционог плана за равноправност полова 30. Пројекат: Локални волонтерски сервис општине Нови Град 31. Пројекат: Унапређење друштвеног живота слијепих и слабовидних лица и старијих особа кроз спортске активности (шах, голбал, пикадо) 32. Пројекат: Формирање патронажног тима за руралну и урбану територију</p>

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана друштвеног развоја су: 5,556,704 КМ.

V.4. План заштите животне средине

Фокуси за сектор животне средине општине Нови Град су сљедећи:

- Заштита ријека од загађивања (фокус на пречишћавање отпадних комуналних вода и других испуста у ријечне токове);
- Заштита од хидрометеоролошких непогода, првенствено од поплава, и технолошких катастрофа, попут пријетње од одлагања радиоактивног отпада у пограничном подручју Републике Хрватске;
- Унапређење енергетске ефикасности у зградарству;
- Побољшање управљања отпадом, са фокусом на повећање количина рециклираног отпада и покривање цјелокупног подручја Општине услугом одвоза отпада.

V.4.1. Преглед секторских циљева са очекиваним исходима и индикаторима

Секторски циљ	Очекивани исход	Индикатор
3.1. Унапређен систем заштите и спасавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године	⇒ Вриједност материјалне штете услед елементарних непогода смањена за 50% (годишњи просјек) у периоду 2017-2021 у односу на период 2011-2016	⇒ Вриједност материјалне штете услед елементарних непогода (годишњи просјек за посматрани период)
3.2. Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године	⇒ Системом организованог прикупљања отпада обухваћено 90% домаћинстава у руралним насељима до краја 2021. ⇒ Остварени годишњи профит од продаје рециклажног отпада повећан за 3 пута до краја 2021. године у односу на 2016. годину ⇒ До 2021. године смањен ризик од нуклеарног отпада за категорију ниже	⇒ % домаћинстава у руралним насељима обухваћен системом организованог прикупљања отпада ⇒ Остварени годишњи профит од продаје рециклажног отпада ⇒ Смањен ризик од нуклеарног отпада
3.3. Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године	⇒ Уштеде енергије захваљујући примјени мјера енергетске ефикасности у јавним установама повећане најмање 3 пута у периоду 2017-2021. година у односу на период до 2016. године ⇒ Укупно смањење емисија CO ₂ захваљујући увођењу мјера енергетске ефикасности у јавне установе у периоду 2017-2021. година је најмање 3 пута веће у односу на период до 2016. године	⇒ Потрошња енергије у јавним установама ⇒ Емисије CO ₂ (тона/год)
3.4. Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године	⇒ Квалитет воде у водотоковима побољшан – садржај фосфата и нитрата налазе се у дозвољеним границама до краја 2021. године	⇒ Садржај фосфата и нитрата у водотоковима ⇒ Потписан споразум са

	⇒ До 2021. године потписан споразум са инвеститорима / донаторима за финансирање најмање 5 пројекта/мјере за заштиту животне средине и вода	инвеститорима / донаторима за финансирање најмање 5 пројекта/мјере за заштиту животне средине и вода
3.5. Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године	⇒ Број узорака пољопривредног земљишта у којима нису пронађени остаци пестицида већи од 60% мјерено крајем 2021. године у односу на 2017. годину ⇒ Најмање 50% обрадивог земљишта заштићено забраном изградње објеката до краја 2021. године у односу на 2016. годину	⇒ Остаци пестицида у пољопривредном земљишту ⇒ % површине обрадивог земљишта у односу на укупну површину општине

V.4.2. Усклађеност са стратешким документима виших нивоа

План заштите животне средине општине Нови Град усклађен је са важећим секторским стратегијама на нивоу Републике Српске.

Секторски циљеви 3.1. и 3.4. хармонизовани су са Стратегијом интегралног управљања водама Републике Српске 2015-2024. године. Циљ 3.1. доприноси имплементацији мјера за Управљање у области заштите од штетног дејства вода, а циљ 3.4. доприноси имплементацији мјера за Управљање у циљу заштите квалитета вода.

Секторски циљ 3.2., којим се дефинише локални приступ управљању отпадом, усклађен је са нацртом Стратегије управљања отпадом Републике Српске 2016-2025. године.

Секторски циљ 3.3. усклађен је са Стратегијом развоја енергетике Републике Српске до 2030. године – циљем: Успоставити ефикасан систем подстицања енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије у складу са постављеним циљевима и обавезама које ће произаћи из чланства Босне и Херцеговине у Европској унији. Овај секторски циљ је у складу и са индикативним циљевима за уштеде енергије из Акционог плана енергетске ефикасности РС до 2018. године.

Секторски циљ 3.5. у директној је вези са Просторним планом Републике Српске, Стратешким планом развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020. године и са Стратегијом заштите природе Републике Српске (усвојеном 2011. године).

V.4.3. Иницијативе међуопштинске сарадње

Прилике и потребе за међуопштинском сарадњом најизраженије су у заштити од елементарних непогода, посебно у превенцији катастрофа и несрећа, са посебним акцентом на поплаве, која се не може успјешно организовати без интензивне сарадње са сусједним општинама (Костајница, Приједор и Козарска Дубица). Ревизија плана за воде и заштиту животне средине ће укључити и представнике наведених општина, посебно у области заштите од поплава.

Прилике за међуопштинску сарадњу су све израженије и у области енергетске ефикасности и одрживости, гдје су пројекти снажно подржани од стране европских фондова (АДРИОН,

прекогранична сарадња, МЕД), али уз услов партнерства са општинама из других држава (зависно од захтјева програма) обухваћених програмом подршке.

Најављено и започето одлагање нуклеарног отпада у општини Двор (Хрватска), са великим негативним посљедицама по економски и друштвени развој Новог Града и општина у окружењу, захтјева интензивну сарадњу са сусједним општинама у циљу смањења или потпуне забране одлагања нуклеарног отпада на овом подручју (у оквиру Кампање за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада).

V.3.4. Програми, пројекти и мјере

За реализацију плана животне средине општине Нови Град дефинисано је 18 пројеката и мјера груписаних у 5 програма:

ПРОГРАМ	МЈЕРА/ПРОЈЕКАТ
Програм 1 Изградња капацитета за заштиту и спасавање од природних катастрофа и других несрећа	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пројекат: Опремање Јединице ЦЗ и Ватрогасне јединице 2. Пројекат: Јачање новоуспостављене Горске службе: едукација и опремање 3. Набавка агрегата пумпе за пумпну станицу за одбрану од поплава у насељу Прекосање 4. Чишћење дијела потока Добрљача
Програм 2 Унапређење капацитета за збрињавање чврстог отпада	<ol style="list-style-type: none"> 5. Пројекат: Ревизија плана управљања отпадом 6. Пројекат: Побољшање капацитета комуналног предузећа КОМУС 7. Пројекат: Увођење система сортирања отпада и рециклаже - Зелена острва 8. Пројекат: Уклањање дивљих депонија 9. Пројекат: Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада (МОС)
Програм 3 Унапређење енергетске ефикасности	<ol style="list-style-type: none"> 10. Пројекат: Израда Акционог плана енергетске ефикасности 11. Пројекат: Енергетска ефикасност у образовним институцијама
Програм 4 Унапређење капацитета за збрињавање отпадних вода	<ol style="list-style-type: none"> 12. Канализациона мрежа за одводњу и пречишћавање отпадних вода за насеље Добрљин 13. „Фекална канализација са уређајем за пречишћавањем фекалних вода за населја у Општини Нови Град“ – насеље Блатна 14. „Фекална канализација са уређајем за пречишћавањем фекалних вода за населја у Општини Нови Град“ -насеље Рудице 15. Пројекат: Ревизија плана за воде и заштиту животне средине 16. Пројекат: Израда студије изводљивости за постројење за пречишћавање отпадних вода
Програм 5 Унапређење квалитета земљишта	<ol style="list-style-type: none"> 17. Мјера: Унапређење пракси кориштења хемијских средстава у пољопривреди 18. Мјера: Одговорно управљање простором – смањити нелегалну градњу

Укупна очекивана улагања за реализацију секторског плана животне средине су: 4.696.252,00 КМ.

VI. Оперативни дио

VI.1. План имплементације стратешких пројеката и мјера за 3 године (1+2)

Ве са стра теш ким и сек торск им циљ ем/ циљ еви ма	Пројекат / мјера (вријеме трајања)	Укупни исходи	Укупн и оријен т. издач и (до заврш етка пројек та)	Укупни предвиђ ени издаци (за 3 године)	Финансирање из буџета ЈЛС								Носиоци импле ментације	Ве са буџетом и/или ознака екстерног извора финансирањ а	Општинско одјељење/с лужба одговорно за праћење
					Преглед по годинама				Преглед осталих извора по годинама						
					2017	2018	2019	укупн о (2017- 2019)	2017	2018	2019	укупно (2017- 2019)			
СЦ 1, Сец. 1.1.	Мјера: Подршка запошљава њу и развоју локалних МСП и предузетник а (2018- 2021)	До 2021. регистрова но најмање 5 нових пословних субјеката	750,00 0	450,000		200,000	250,00 0	515,00 0					Одјељење за привреду и пољоприв реду	буџет	Одјељење за привреду и пољопривред у; Одјељење за буџет и финансије
СЦ 1, Сец. 1.1.	Ревитализац ија текстилен индустрије на подручју општине Нови Град (2017-2018)	Најмање 5 нових радних мјеста годишње у новоформ ираним пословним субјектима у периоду 2017-2021. година	357,03 2	357,032	46,000			46,000	311,032				Одсјек за локални економски развој	донатори	Одсјек за локални економски развој

СЦ 1, Сец. 1.1.	Изградња капацитета за кориштење екстерних извора финансирања пројеката (обука и умрежавање предузетника у циљу унапређења конкурентности) (2017-2018)	Запослено 45 жена из руралних средина	6,000	6,000	3,000	3,000		6,000					Одјељење за привреду и пољопривреду	буџет	Одјељење за привреду и пољопривреду/Одсјек за локални економски развој
СЦ 1, Сец. 1.1.	Уређење и развој индустријске зоне Пољавнице (2017-2026)	Повећање броја предузећа у Индустријској зони Пољавнице за 15% до 2021. године у односу на 2016.	7,441,447	750,000	100,000	100,000	200,000		250,000	300,000	550,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	ентитет, донатори	Одјељење за привреду и пољопривреду	
СЦ 1, Сец. 1.1.	Промоција инвестиција у општини Нови Град (инвестициони веб портал, информације о инвестиционим потенцијалима, израда	До 2021. године најмање 5 потенцијалних инвеститора исказало интересовање за улагање у општину Нови Град	32,000	22,000	5,000	4,900	4,900	14,800	3,000	2,100	2,100	7,200	Одјељење за привреду и пољопривреду	ЈЛС, донатори, ПКРС, ФИПА	Одјељење за привреду и пољопривреду

	инвестиционих профила предузећа) (2017-2020)														
СЦ 1, Сец. 1.1.	Мјера: Постинвестициона подршка инвеститорима (2017-2020)	Повећање инвестиција за 15% до 2021. године у односу на 2015. годину	7,000	5,000	500	1,000	1,000	2,500	500	1,000	1,000	2,500	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, ентитет	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сец. 1.1.	Увођење диференциране стопе пореза на непокретности (2018)	Од 2019. индустријска извозно оријентисана МСП плаћају 10% мањи порез на непокретности	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Одјељење за буџет и финансије	Нису потребна финансијска средства за реализацију пројекта	Одјељење за буџет и финансије
СЦ 1, Сец. 1.1.	Припрема и стицање ВФС сертификата за општину са повољним пословним окружењем (2017)	До 2021. године припремљено најмање 5 планова подршке инвеститорима	25,000	25,000	13,000	0	13,000	12,000				12,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, ентитет	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сец. 1.1.	Мјера: Избор најуспјешнијих у привреди Новог Град	Повећан број пријављених привредника за	8,000	2,400	800	800	800	2,400	0			0	Одјељење за привреду и пољопривреду	буџет	Одјељење за привреду и пољопривреду

	(2017-2026)	избор најуспјешнијих у привреди општине Нови Град за 20% у односу на 2016. годину													
СЦ 1, Сец. 1.1.	Развој друштвеног предузетништва (2017-2020)	Најмање 15 новозапослених у пољопривреди за период 2017 – 2021. године	80,000	60,000	10,000	10,000	10,000	30,000	10,000	10,000	10,000	30,000	Одсјек за локални економски развој	Буџет, донатор	Одсјек за локални економски развој
СЦ 1, Сец. 1.1.	Студија оправданост и улагања у производне капацитете на бази природних и других ресурса (2019-2020)	До 2021. године најмање 5 инвеститора изразила интерес за улагања	35,000	15,000	0	0	7,500	7,500	0	0	7,500	7,500	Одјељење за привреду и пољопривреду	ЈЛС, Влада РС	Одјељење за привреду и пољопривреду

СЦ 1, Сец. 1.2.	Израда Зонинг плана подручја Уне од значаја за туризам (2019-2020)	До 2021. године регистрована најмање 2 нова туристичка субјекта који послују у подручју ријеке Уне	50,000	20,000			8,000	8,000	0		12,000	12,000	Одсјек за локални економски развој	Министарство трговине и туризма	Одсјек за локални економски развој/Туристичка организација општине Нови Град/Одсјек за урбанизам и просторно планирање
СЦ 1, Сец. 1.2.	Развој препознатљивог и конкурентног туристичког производа ријечног, риболовног и спортско-рекреативног туризма (2017-2026)	До 2021. године креирана најмање 4 туристичка производа ријечног, спортско-рекреативног и риболовног туризма са заједничким визуелним идентитетом повећан број смјештајних капацитета општине за најмање 20 смјештајних јединица до 2021.	179,000	71,000	0	0	0	0	7,000	17,000	47,000	71,000	Туристичка организација општине Нови Град	Министарство трговине и туризма/донатори/ИПА	Одсјек за локални економски развој/Туристичка организација општине Нови Град

СЦ 1, Сек. 1.2.	Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град (2017-2026)	Нова туристичка понуда Новог Града уврштена у понуду најмање 3 туристичка оператера до 2021. Реализоване најмање 3 нове приватне инвестиције у туризам до 2021.	376,750	250,650	60,000	75,000	75,000	210,000	3,550	18,050	19,050	40,650	Одсјек за локални економски развој	Министарство трговине и туризма/донатори/ИПА	Одсјек за локални економски развој/Туристичка организација општине Нови Град/Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 1, Сек. 1.2.	Унапређење и промоција етно туристичке понуде Путеви традиције Поткозарје – Подгрмеч (укључујући изградњу етно-села у Сводни) (2017-2021)	До 2021. године етно-село и етно двориште у Сводни и рута "Путеви традиције Поткозарје - Подгрмеч" уврштени у понуду најмање 3 туристичка оператера	92,740	37,740	2,290	3,450	7,000	12,740	15,000	10,000	0	25,000	Одсјек за локални економски развој	Министарство трговине и туризма	Одсјек за локални економски развој/Туристичка организација општине Нови Град
СЦ 1, Сек. 1.2.	Успостављање смјештајног капацитета - хостел (2018)	До 2021. године регистровано најмање 10	250,000	250,000		62,500		62,500	0	187,500		187,500	Културно-образовни центар Нови Град	Буџет, донатори	Одсјек за локални економски развој/Туристичка организација

		пољопривредних газдинстава за бављење сеоским туризмом													општине Нови Град
СЦ 1, Сец. 1.2.	Мјера: Подстицаји у туризму (2019-2021)	Регистровано најмање 10 пољопривредних газдинстава за бављење сеоским туризмом Субвенционирано најмање 10 регистрованих пољопривредних газдинстава за бављење сеоским туризмом Имплементирано најмање 10 пројеката за унапријеђење туристичке инфраструктуре и супраструк	30,000	10,000	0	0	5,000	5,000	0	5,000	5,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	приватни извори	Одјељење за привреду и пољопривреду/Одсек за локални економски развој/Туристичка организација општине Нови Град	

		туре Имплемен тирано најмање 10 пројеката чији је циљ унапријеђе ње постојеће туристичке понуде или формирањ е нових туристички х производа													
СЦ 1, Сец. 1.2.	"У свијету лептира и медвједа" (2019-2020)	До 2021.г. уређена најмање једна туристички атрактивна локација	616,34 5	616,345			77,844	77,844			538,50 1	538,501	Општина Нови Град, Општина Крупа на Уни, Општина Двор	ИПА, Општина Двор	Одсјек за локални економски развој
СЦ 1, Сец. 1.3.	Мјера: Едукација пољопривре дних произвођача (2017-2020)	Повећан обим пољоприв редне производ ње за 10% до 2021. године у односу на 2017.	6,000	6,000	1,000	1,000	1,000	3,000	1,000	1,000	1,000	3,000	Одјељење за привреду и пољоприв реду	Буџет, донатори	Одјељење за привреду и пољопривред у
СЦ 1, Сец. 1.3.	Подршка у систему добре пољопривре дне праксе (2017-2020)	Повећана количина произведе них органичних производа	1,200	300	100	100	100	300					Одјељење за привреду и пољоприв реду	буџет	Одјељење за привреду и пољопривред у

		за 20% до 2021. године у односу на 2017.													
СЦ 1, Сец. 1.3.	Мјера: Манифестац ија Дани пчеларства, воћарства и нашег села-Нови Град (2017-2021)	Најмање 5т пласирани х пољоприв редних производа годишње до 2021. године	3,250	1,950	650	650	650	1,950					Одјељење за привреду и пољоприв реду	буџет	Одјељење за привреду и пољопривред у
СЦ 1, Сец. 1.3.	Мјера: Манифестац ија Изложба говеда (2017-2020)	200 пољоприв редника учествовал о у манифеста цији Најмање 15 објава вијести о догађају у медијима	10,000	10,000	3,750	0	3,750	7,500	1,250	0	1,250	2,500	Одјељење за привреду и пољоприв реду	Буџет, ентитет (Министарств о пољопривред е, шумарства и водопривреде)/остало	Одјељење за привреду и пољопривред у
СЦ 1, Сец. 1.3.	Побољшање квалитета пољопривре дног земљишта (2017-2021)	Повећане површине на којима су проведене препоруче не мјере унапређења квалитета земљишта за 20% до 2021. године у односу на 2016.	7,500	4,500	1,000	1,000	1,000	3,000	500	500	500	1,500	Одјељење за привреду и пољоприв реду	Буџет, ентитет (Министарств о пољопривред е, шумарства и водопривреде)/донатори	Одјељење за привреду и пољопривред у

СЦ 1, Сек. 1.3.	Мјера:Подршка биљној производњи путем директног плаћања (2017-2020)	Повећана површина која се користи за биљну производњу до 2021. за 10% у односу на 2016. Повећана количина биљне производње за 10% до 2021. у односу на 2016.	300,000	245,000	70,000	80,000	80,000	230,000	5,000	5,000	5,000	15,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, ентитет (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде)	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сек. 1.3.	Јачање савјетодавног сервиса (2017-2020)	Најмање 15 произвођача годишње користи савјетодавне услуге до 2021.	30,000	30,000	2,000	2,000	2,000	6,000			24,000	24,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, донатори	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сек. 1.3.	Мјера: Подршка у проналажењу тржишта пољопривредно-прехранбених производа (2017-2021)	Најмање 20 пољопривредника изразило интересовање за сарадњу са откупљивачима годишње до 2021. у односу на 2016. Најмање 5	76,000	45,600	200	200	200	600	15,000	15,000	15,000	45,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, ентитет (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде)	Одјељење за привреду и пољопривреду

		уговора са откупљивачима годишње до 2021. у односу на 2016.													
СЦ 1, Сец. 1.3.	Мјера:Подршка сточарској производњи (2017-2020)	Обим производње произвођача обухваћених пројектом повећан за 10% до 2021. у односу на 2016.	3,830,000	3,830,000	70,000	80,000	80,000	230,000	1,200,000	1,200,000	1,200,000	3,600,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, ентитет (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде)	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сец. 1.3.	Противград на превентива (2017-2020)	Смањен број захтјева за процјену штете узроковане градом за 10% до 2021. у односу на 2016. Смањење штета од града за 10% до 2021. у односу на 2016.	120,000	190,000	30,000	30,000	30,000	90,000	100,000			100,000	ЈП „Противградна превентива РС“	Буџет, ентитет (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде)	Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 1, Сец. 1.3.	Развијање капацитета за производњу традициона	Најмање 3t произведеног сира годишње у периоду	85,928	85,928	21,482			21,482	64,446			64,446	Одсјек за локални економски развој	Буџет, донатор	Одсјек за локални економски развој

	лног сира на подручју општине Нови Град (2017)	2017-2021. године													
СЦ 1, Сец. 1.3.	Студија потреба и економске оправданост и извођења хидротехничких мелиорација на подручју општине Нови Град (2019-2020)	До 2021. године израђена најмање 3 пројекта за изградњу хидротехничких мелиорација	30,000	30,000		10,000	10,000	0		20,000	20,000	Одјељење за привреду и пољопривреду	Буџет, донатори	Одјељење за привреду и пољопривреду/Одсјек за локални економски развој	
СЦ 2, Сец. 2.1.	Асвалтирање локалних путева (2017-2021)	Већи степен задовољства становништва саобраћајном инфраструктуром за 10% до 2021. у односу на 2017.	1,284,794	884,794	0	50,000	50,000	100,000	484,794	150,000	150,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	кредит (кредит Свјетске банке кроз пројекат Хитних мјера опоравка од поплава), буџет, ентитет, донатори	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	
СЦ 2, Сец. 2.1.	Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју општине Нови Град	Смањени губици на водоводној мрежи за 15% до 2021. у односу на 2016. Смањена количина	1,449,270	1,449,270	960,313			960,313	488,958			Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	ИРБ	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	

	(2017)	неконтролисано испуштених отпадних вода у земљиште за 15% до 2021. у односу на 2016.												
СЦ 2, Сец. 2.1.	Изградња водоводног система у насељу Мала Новска Рујишка, фаза II (2017)	Смањени губици на водоводној мрежи за 15% до 2021. у односу на 2016.	75,000	75,000			25,000	50,000			50,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	Министарство за избјегла и расељена лица РС	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове
СЦ 2, Сец. 2.1.	Изградња водоводног система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Сводна, фаза I	Смањени губици на водоводној мрежи за 15% до 2021. у односу на 2016.	132,500	132,500	0		0	132,500			132,500	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	Министарство расељених и избјеглих Федерација БиХ, кредит	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове
СЦ 2, Сец. 2.1.	Изградња водоводног система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Сводна, фаза II	Смањени губици на водоводној мрежи за 15% до 2021. у односу на 2016.	205,000	205,000			0	205,000			205,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	кредит	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове

СЦ 2, Сек. 2.1.	Формирање прихватишта за напуштене животиње (псе и мачке) и формирање хигијеничарске службе (МОС) (2019-2020)	До 2021. године број уклоњених и смјештених напуштених животиња износи најмање 300	270,000	60,000		10,000	10,000	0		50,000	50,000	Општина Нови Град и општине у окружењу	Буџет, општине из окружења	Одјељење за друштвене дјелатности	
СЦ 2, Сек. 2.1.	Уређење хортикултурног простора у кругу ЈУ КОЦ (2018-2020)	До 2021. године локалитет посјети најмање 300 посјетилаца годишње	30,000	20,000		10,000	10,000	0			0	Културно-образовни центар Нови Град	Буџет	Одјељење за друштвене дјелатности	
СЦ 2, Сек. 2.1.	Унапређење ефикасности мјесних заједница (2017-2021)	Имплементирано најмање 14 пројеката мјесних заједница до 2021.	20,000	20,000	3,100	3,100	6,200	12,400	1,900	1,900	3,800	7,600	Одјељење за друштвене дјелатности	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.1.	Е-општина (2018-2019)	До 2021. године најмање 30% грађана користи систем е-општина	63,000	63,000		13,000		13,000	10,000	40,000		50,000	Одсјек за локални економски развој	Буџет, донатори	Одсјек за локални економски развој

СЦ 2, Сец. 2.1.	Едукација запослених у управи и других актера (2017-2020)	До 2021. године скраћено вријеме обраде предмета за 15% у односу на 2017. годину	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Одсјек за локални економски развој	За реализацију пројекта нису потребна финансијска средства	Одсјек за општу управу
СЦ 2, Сец. 2.1.	Ревизија регулационог плана насеља Јабланица (2018)	До 2021. године у насељу Јабланица у року ријешени сви захтјеви за дозволе за градњу стамбених и пословних простора у складу са регулационим планом	50,000	50,000		25,000	25,000	0	25,000		25,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	ентитет	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	
СЦ 2, Сец. 2.1.	Ревизија регулационог плана насеља Реповац (2019)	До 2021. године у насељу Реповац у року ријешени сви захтјеви за дозволе за градњу стамбених и пословних простора у складу са	50,000	50,000		25,000	25,000		25,000		25,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	Буџет, ентитет	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	

		регулацио ним планом													
СЦ 2, Сец. 2.2.	Библиотека за будућност (2018)	Повећан број корисника библиотека е за 30% до 2019. године у односу на 2017. годину	15,000	15,000		5,000		5,000	0	10,000		10,000	ЈУ Народна библиотека	Буџет, донатори	Одсјек за локални економски развој
СЦ 2, Сец. 2.2.	Мјера: Стипендира ње студената (2017)	Најмање 50% стипендира них студената запослено у року од годину дана након дипломира ња	372,00 0	222,000	72,000	75,000	75,000	222,000	0			0	Одјељење за друштвене дјелатности	Буџет	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сец. 2.2.	Израда Омладинске политике (ОКЦ) (2017)	До 2021. релизован о најмање 50% планирани х мјера Омладинске политике за дати период Најмање 500 младих имало директну корист од релизације мјера Омладинс	0	0				0	0			0	Одсјек за локални економски развој	Нису потребна финансијска средства за реализацију пројекта	Одсјек за локални економски развој

		ке политике до 2021. године												
СЦ 2, Сец. 2.2.	Мјера: Омладинска банка (2017-2018)	До 2021.г. изграђено најмање 10 спортских терена / објеката у руралном и најмање 2 спортска терена / објеката у урбаном подручју. До 2021.г. изграђено или санирано најмање 10 културних објеката / просторија у руралном и најмање 3 културна објекта / просторије у урбаном подручју До 2021. године број грађана и дјеце укључене у спортске активности кроз рад најмање 5	95,000	95,000	17,100	17,100	34,200	30,400	30,400	60,800	Фондација Мозаик, Одсјек за локални економски развој	Буџет, донатори	Одсјек за локални економски развој	

		активних спортских клубова износи најмање 170 (са најмање 80 дјеце)													
СЦ 2, Сец. 2.2.	Успостављање Омладинског центра општине Нови Град (2019-2020)	Повећан број младих укључених у омладински рад од 100% до 2020. године у односу на 2016. годину (тренутних је око 50)	256,726	128,364			43,700	43,700	0		84,664	84,664	Одсјек за локални економски развој	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности/ Одсјек за локални економски развој
СЦ 2, Сец. 2.2.	ПРО будућност (2017-2019)	Најмање 70 младих овладало новим знањима и вјештинама у оквиру активности изградње капацитета до 2021. Организовано најмање 5 нових активности младих, од тога најмање 3 у	75,000	75,000				0	25,000	25,000	25,000	75,000	catholic relief services, Одсјек за локални економски развој	донатори	Одјек за локални економски развој

		руралним подручјима до 2021.													
СЦ 2, Сек. 2.2.	Мјера: Финансијска подршка омладинским НВО (2017-2021)	У пројекте омладинских НВО укључено најмање 30 младих годишње до 2021.	90,000	45,000	12,000	15,000	18,000	45,000	0			0	Одјељење за друштвене дјелатности	буџет	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.2.	Изградња и уређење дјечијих/школских игралишта (2017-2021)	Побољшане садржаје за дјецу и младе у руралним срединама користи најмање 500 дјеце и младих до 2021. године	150,000	90,000	10,000	10,000	10,000	30,000	20,000	20,000	20,000	60,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	Буџет, ентитет	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.2.	Изградња „балона“ на спортском терену у кругу ЈУ КОЦ (2019-2020)	Најмање 5 спортских клубова и најмање 300 грађана користи спортску халу до 2021. године	150,000	40,000		10,000	10,000	0		30,000	30,000	Културно-образовни центар Нови Град	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности	
СЦ 2, Сек. 2.2.	Станоградња за младе (2019-2021)	Најмање 5 младих годишње стекло стамбени простор кориштењем субвенција до 2021.	150,000	50,000		50,000	50,000	0			0	Одјељење за друштвене дјелатности	буџет	Одјељење за друштвене дјелатности	

		године													
СЦ 2, Сек. 2.2.	Одрживост бошњачке културе на подручју општине Нови Град РС (2018)	У периоду 2017 - 2021. године организована најмање једна заједничка манифестација годишње са партнерским организацијама из Њемачке	25,714	25,714		25,714	25,714	0				0	Културна заједница „Новљани“	буџет	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.2.	Адаптација, санација и реконструкција кино сале Нови Град (2018-2019)	Најмање 6 пројекција годишње са најмање 50 гледалаца сваке пројекције до 2021. године	30,000	30,000			0	0	30,000			30,000	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	Ентитет	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.2.	Социјализација дјеце предшколске доби из руралних средина и подстицање њиховог развоја (2017-2019)	Повећан број дјеце из руралних средина обухваћен услугама дјечијег вртића за 50% до 2019. године у	10,500	10,500	525	525	525	1,575	2,975	2,975	2,975	8,925	Дјечији вртић "Пчелица Маја"	Министарство породице, омладине и спорта РД	Одјељење за друштвене дјелатности

		односу на 2017.												
СЦ 2, Сек. 2.3.	Реконструкција и регистрација дома за старија и немоћна лица (2017-2018)	Обезбјеђени услови за смјештај за најмање 50 корисника старије животне доби без адекватног породичног старања	68,000	68,000	17,000	17,000	34,000	17,000	17,000		34,000	ЈУ Центар за социјални рад	Буџет, донатор	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.3.	Помоћ и нега у кући (2017)	Повећан број корисника преко 60 година старости за 10% до 2021.	60,000	60,000	30,000		30,000	30,000			30,000	ЈУ Центар за социјални рад	Буџет, донатор	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.3.	Успостава и регистрација Дневног центра за дјецу у ризику (2018-2019)	Обезбјеђене професионалне услуге за 30 дјеце на дневном нивоу до 2021.	48,700	48,700		10,000	10,000	0	10,000	28,700	38,700	ЈУ Центар за социјални рад	Буџет, донатор	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сек. 2.3.	Трајно стамбено збрињавање и економски опоравак жртава поплава и клизишта у БиХ (2017-2018)	Стамбено збринута најмање 75% жртава поплава до 2021. Унапређен економски статус најмање 50% жртава	240,000	240,000	20,000	20,000	40,000	100,000	100,000		200,000	Одсјек за локални економски развој	донатор	Одсјек за локални економски развој

		поплава до 2021. (корисниц и мјера запошљавања и обнове пословних објеката)													
СЦ 2, Сец. 2.3.	Израда Акционог плана за равноправност полова (2017)	До 2021. релизован о најмање 50% планираних мјера Акционог плана за равноправност полова за дати период	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Одсјек за локални економски развој	Нису потребна фин. средства за реализацију пројекта	Одсјек за локални економски развој
СЦ 2, Сец. 2.3.	Локални волонтерски сервис општине Нови Град (2017-2020)	Повећан број волонтерских програма на нивоу општине за 50% (тренутно 4)	23,000	17,000	1,500	3,000	4,500	9,000	8,000			8,000	ОЦКИ	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности
СЦ 2, Сец. 2.3.	Унапређење друштвеног живота слијепих и слабовидних лица и старијих особа кроз спортске активности (шах, голбал,	Најмање 50% слијепих и слабовидних лица користи нове капацитете до 2021.	2,000	2,000		1,000		1,000	0	1,000		1,000	Удружење слијепих и слабовидних лица	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности

	пикадо) (2018)															
СЦ 2, Сек. 2.3.	Формирање патронажног тима за рурални и урбану територију општине (2017-2020)	У периоду 2017-2020. број корисника услуге патронажног тима износи најмање 100 становника мјесечно	65,500	45,000	5,000	5,000	5,000	15,000	10,000	10,000	10,000	30,000	ЈЗУ Дом здравља Нови Град	Буџет, донатори	Одјељење за друштвене дјелатности	
СЦ 3, Сек. 3.1.	Опремање Јединице ЦЗ и Ватрогасне јединице (2017-2021)	Скраћено вријеме реаговања за 10%	250,040	150,040	50,040	50,000	50,000	150,040	0			0	Територијална ватрогасна јединица Општине Нови Град	Буџет	Територијална ватрогасна јединица Општине Нови Град	
СЦ 3, Сек. 3.1.	Јачање новоуспостављене Горске службе: едукација и опремање (2017-2018)	Успостављена функционална Горска служба	60,000	60,000				0	30,000	30,000		60,000	Горска служба спасавања	Донатори	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	
СЦ 3, Сек. 3.1.	Набавка агрегата пумпе за пумпну станицу за одбрану од поплава у насељу Прекосање (2017)	Вриједност материјалне штете усљед елементарних непогода смањена за 50% (годишњи просјек) у периоду 2017-2021 у односу на период 2011-2016	30,000	30,000	6,900			6,900	23,100			23,100	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	

СЦ 3, Сец. 3.1.	Чишћење дијела потока Добрљача (2017)	Вриједност материјал не штете услед елементарних непогода смањена за 50% (годишњи просјек) у периоду 2017-2021 у односу на период 2011-2016	12,000	12,000	2,760			2,760	9,240			9,240	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
СЦ 3, Сец. 3.2.	Ревизија плана управљања отпадом (2018)	Дефинисане приоритетне акције у области управљања отпадом	0	0				0	0			0	Одјек за локални економски развој	Нису потребна фин.средства за реализацију пројекта	Одјек за локални економски развој
СЦ 3, Сец. 3.1.	Побољшање капацитета комуналног предузећа КОМУС (2017-2019)	Обезбијеђен технички и кадровски капацитет за успјешно функционисање КП КОМУС	60,000	60,000				0	10,000	20,000	30,000	60,000	КП „Комус“ а.д.	донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
СЦ 3, Сец. 3.2. СЦ 3, Сец. 3.2.	Увођење система сортирања отпада и рециклаже - Зелена острва (2017)	Успостављен систем селективног прикупљања отпада постављањем 11 зелених острва у	14,224	14,224				0	14,224			14,224	КП „Комус“ а.д.	Донатор, КП „Комус“ а.д.	Одјек за локални економски развој

		ураном дјелу Новог Града и 4 зелена острва у руралном дјелу наше општине, Смањено вријеме потребно за сортирање и рециклажу отпада за 15% , Повећан број еколошки освјештен их становник а за 25% у односу на период до 2016 године, установље н на основу повећанпо г сортирања и прикупља ња отпада													
СЦ 3, Сец. 3.2.	Уклањање дивљих депонија (2017-2020)	Уклоњене све дивље депоније на подручју општине до 2021.	20,000	30,000	5,000	5,000	5,000	15,000	5,000	5,000	5,000	15,000	КП „Комус“ а.д.	Буџет, донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове

СЦ 3, Сек. 3.2.	Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада (МОС) (2017)	До 2021. године најмање 1.000 грађана информисано о опасности одлагања нуклеарног отпада.	0	0				0	0			0	Организација цивилног друштва "Green team"	Нису потребна фин.средства за реализацију пројекта	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
СЦ 3, Сек. 3.3.	Израда Акционог плана енергетске ефикасности (2018)	До 2021. релизован о најмање 50% мјера из Акционог плана енергетске ефикасности за дати период	0	0				0	0			0	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове, Одсјек за локални економски развој	Нису потребна фин.средства за реализацију пројекта	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
СЦ 3, Сек. 3.3.	Енергетска ефикасност у образовним институцијама (2017)	До 2021. релизован о најмање 50% дефинисаних приоритетних мјера енергетске ефикасности у објектима образовних институција за дати период • Уштеде енергије захваљујући и примјени	744,000	744,000				0	744,000			744,000	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију/ СШ "Буро Радмановић"	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове

		<p>мјера енергетске ефикасности у јавним установама повећане најмање 3 пута у периоду 2017-2021. година у односу на период до 2016. године</p> <ul style="list-style-type: none"> • Укупно смањење емисија CO2 захваљујући и увођењу мјера енергетске ефикасности у јавне установе у периоду 2017-2021. година је најмање 3 пута веће у односу на период до 2016. године 												
СЦ 3, Сец. 3.4	Канализациона мрежа за одводњу и пречишћавање отпадних вода за насеље Добрљин	90% становништва (320 домаћинства) у насељу Добрљин покривено системом за	1,955,045	1,955,045	0	0	0	0	1,955,045	1,955,045	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	

		одводњу и пречишћавање отпадних вода												
СЦ 3, Сец. 3.4	„Фекална канализација са уређајем за пречишћавање фекалних вода за насеља у Општини Нови Град“ – насеље Блатна	70% становништва (150 домаћинстава) у насељу Блатна покривено системом за одводњу и пречишћавање отпадних вода	1,443,813	1,443,813			0	0		1,443,813	1,443,813	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	донатор	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
СЦ 3, Сец. 3.4.	Ревизија плана за воде и заштиту животне средине (2018)	Најмање 20 пројектних апликација припремљено за аплицирање код страних донатора и реализацију у до 2021.	0	0							0	Одсјек за локални економски развој	За реализацију пројекта нису потребна финансијска средства	Одсјек за локални економски развој
СЦ 3, Сец. 3.4.	Израда студије изводљивости за постројење за пречишћавање отпадних вода (2019)	До 2020. године Студија изводљивости одобрена од стране одјељења за урбанизам	104,130	104,130			24,130	24,130	0	80,000	80,000	Одсјек за локални економски развој, Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	донатори	Одсјек за локални економски развој

СЦ 3, Сек. 3.5.	Унапређење пракси кориштења хемијских средстава у пољопривреди (2017-2019)	Мјере унапријеђења пракси кориштења хемијских средстава у пољопривреди примјене на површини од најмање 200 ha пољопривредног земљишта	3,000	3,000	1,000	1,000	1,000	3,000	0			0	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове/Одјељење за привреду и пољопривреду	буџет	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове/Одјељење за привреду и пољопривреду
СЦ 3, Сек. 3.1.	Мјера: Одговорно управљање простором – смањити неlegalну градњу (2017-2021)	Број неlegalно изграђених објеката смањен за 20% до 2021. (сада је око 50% бесправно изграђених, дограђених и надограђених објеката, те око 52% објеката који се користе без употребне дозволе)	0	0				0	0			0	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове	За реализацију пројекта нису потребна финансијска средства	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове/Одјељење за привреду и пољопривреду

УКУПНО:		25,089, 148	16,350,5 40	1,580, 010	1,017,0 39	1,153, 799	3,750, 848	4,201,3 69	4,200, 470	4,197, 853	12,599,6 92	
----------------	--	----------------	----------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------	--

Резервна листа пројеката:

1. Пројекат: Ревизија регулационог плана насеља Урије
2. Пројекат: Ревизија просторног плана насеља Лонџа
3. Пројекат: Формирање бизнис инкубатора
4. Пројекат: Рјешавање архитектонских баријера у граду

IV.2. План организационих и људских капацитета за имплементацију, праћење и вредновање стратегије

Функција управљања локалним развојем у Општини Нови Град одвија се највећим дијелом путем Одсјека за локални економски развој у оквиру Кабинета начелника општине, с тим да је у току избор најбољег рјешења за позиционирање овог одсјека у новој организационој поставци. Ради се о добро вођеном и квалитетном тиму, са солидно развијеним вјештинама припреме и провођења развојних пројеката. У току је редефинисање дјелокруга рада овог одсјека како би се омогућио прелаз за локалног економског развоја на интегрисани локални развој (Одсјек за управљање развојем). Прилагођавањем унутрашње организације Одсјека омогућиће се адекватно обухватање свих фаза управљања локалним развојем (планирање, имплементација, праћење и вредновање) и свих кључних сектора интегрисаног локалног развоја (економског развоја, друштвеног развоја и животне средине), уз задржавање проактивног приступа и пројектне оријентације.

Такође, уочене су и сљедеће потребе за побољшањима: јачање аналитичке функције и успостављање јединствене базе података за управљање локалним развојем, јачање функције праћења и вредновања (и пројеката и стратегије у цјелини), те јачање интерне и екстерне координације и комуникације.

Одсјек за управљање развојем имаће кључну оперативну улогу у координацији имплементације, праћења и вредновања стратегије развоја у наредном периоду. Овај одсјек ће, уз сталну сарадњу са начелником општине, координисати припрему и провођење трогодишњег плана имплементације стратегије, те усклађивање годишњих планова рада одјељења и плана буџета са планом имплементације. Одјељења и други носиоци имплементације пројеката и мјера треба да реализују и прате своје обавезе везане за имплементацију, праћење и вредновање из своје надлежности, укључујући уградњу приоритета у своје годишње планове, разраду и имплементацију одговарајућих пројеката и мјера, праћење стања индикатора и пројектно извјештавање. Сва одјељења и други носиоци имплементације ће информације о пројектним активностима и мјерама у оквиру својих надлежности достављати Одсјеку за управљање развојем. Ова јединица ће водити укупне евиденције које се тичу индикатора развоја дефинисаних стратегијом (стратешких, секторских и пројектних), користећи Табеле варијабли за праћење индикатора, дате у прилогу ове стратегије. Редовно и квалитетно попуњавање ове табеле довешће и до знатно бољег одвијања функције праћења и вредновања.

Важну улогу у имплементацији, праћењу и вредновању стратегије имаће Партнерство за развој општине Нови Град, успостављено у августу 2016. године потписивањем Заједничке изјаве о локалном развојном партнерству. Партнерство укључује представнике општинске скупштине и извршне власти, представнике јавних установа и предузећа, приватног сектора, мјесних заједница, невладиних организација и других који су се одазвали позиву за Партнерство. Партнерство је активно учествовало у процесу израде стратегије, омогућујући допринос заинтересованих локалних актера кроз два организована састанка: разматрајући нацрт стратешке платформе на првом састанку, као и нацрт секторских развојних планова, на другом састанку, када је усвојен и Пословник о раду Партнерства за развој општине Нови Град.

Пословником је регулисано да се Партнерство у фази имплементације стратегије састаје најмање два пута годишње, једном ради разматрања годишњег извјештаја о имплементацији (за претходну годину), а други пут ради годишњег ажурирања плана имплементације за наредне 1 + 2 године. За пружање оперативне подршке раду Партнерства задужен је Одсјек за управљање развојем.

Контролно вредновање имплементације стратегије развоја извршиће се са истеком петогодишњег периода (2021), а финално вредновање са истеком периода имплементације стратегије (2026). Уз

контролно вредновање извршиће се редефинисање секторских развојних планова и евентуална провјера даље валидности стратешких циљева, док ће финално вредновање послужити и као подлога за нови циклус стратешког планирања.

Преглед основних активности и одговорности за имплементацију стратегије

Основне улоге и одговорности за имплементацију , праћење, вредновање и извјештавање		
Активности	Надлежност (ко?)	Рок (када?)
Дефинисање приоритета за <u>наредну годину</u> на основу стратешко-програмских докумената и израда Плана имплементације (1+2)	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА)* Носиоци и учесници у процесу: Начелници одјељења и шефови одсјека Колегијум начелника општине	Први квартал текуће године (по роковима из Закона о буџету РС)
Укључивање стратешких пројеката и мјера у план буџета <u>за наредну годину</u>	Иницијатор и власник процеса: Начелник одјељења за буџет и финансије Носиоци и учесници процеса: Колегијум начелника општине Јединица за управљање развојем (ЈУРА)	01-31.10 (први нацрт); 01-30.11 (други нацрт) 01-15.12 (трећи нацрт) текуће године
Припрема нацрта планова одјељења <u>за наредну годину</u> , укључујући пројекте из Стратегије развоја и редовне послове	Иницијатор и власник процеса: Начелници одјељења Носиоци и учесници: ЈУРА, начелници одјељења, шефови одсјека	01.09-30.09. текуће године
Усклађивање планова рада са усвојеним буџетом <u>за наредну годину</u>	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници процеса: Начелници одјељења Колегијум начелника општине	15-30. јануар наредне године
Припрема календара за праћење реализације Годишњег плана ЈЛС	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници процеса: Чланови ОПТ-а	31. јануар наредне године
Разрада пројеката	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници процеса: Надлежна одјељења	Континуирано
Праћење екстерних извора финансирања	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници процеса: Надлежна одјељења	Континуирано
Праћење провођења Плана имплементације стратегије	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници процеса:	Континуирано

	Надлежна одјељења	
Праћење имплементације и израда извјештаја о реализацији годишњих планова одјељења	Иницијатор и власник процеса: Начелници одјељења Носиоци и учесници процеса: Колегијум начелника општине Јединица за управљање развојем (ЈУРА)	Квартално: Колегиј начелника Полугодишње: До 31. јула (за првих 6 мјесеци текуће године) Годишње: До 31. маја (за претходну годину)
Основне улоге и одговорности за имплементацију , праћење и вредновање стратегије		
Активности	Надлежност (ко?)	Рок (када ?)
Укључивање Партнерске групе** у праћење имплементације стратегије	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници у процесу: Јединица за управљање развојем (ЈУРА)	Први састанак ПГ-а: До 31 маја (за претходну годину) Други састанак ПГ-а: До 31. јула (за првих 6 мјесеци текуће године)
Израда Годишњег извјештаја о реализацији стратегије развоја, његово усвајање и објављивање	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници у процесу: Начелници одјељења/шефови одсјека	До 31. маја наредне године у односу на ону за коју се припрема извјештај
Остале важне активности: <ul style="list-style-type: none"> • Редовно ажурирање општинске веб-странице у домену информација које се односе на развојне активности; • Редовни контакти са вишим нивоима власти; • Успостављање и унапређивње међуопштинске сарадње 	Иницијатор и власник процеса: Јединица за управљање развојем (ЈУРА) Носиоци и учесници: Кабинет начелника општине	Континуирано

Напомена:

*Јединица за управљање развојем (ЈУРА) ће, према новом организационом рјешењу, представљати Одсјек за управљање развојем, у виду редефинисаног и другачије организационо позиционираног садашњег Одсјека за локални развој.

** Партнерска група је Партнерство за развој општине Нови Град, које је успостављено у августу 2016. године Заједничком изјавом о партнерству и чији је рад регулисан Пословником о раду Партнерства за развој општине Нови Град

